

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT
(KOYUNOĞLU 13669- METİN- İNCELEME- MESTAP TASNİFİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Yusuf ANAR

Danışman: Doç. Dr. Eda TOK

Düzce
Şubat 2023

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT
(KOYUNOĞLU 13669- METİN- İNCELEME- MESTAP TASNİFİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Yusuf ANAR

Danışman: Doç. Dr. Eda TOK

Düzce
Şubat 2023

ÖN SÖZ

Metin neşri klasik Türk edebiyatı sahasındaki çalışmaların hareket noktası olarak görülebilir. Öyle ki eski yazıyla kaleme alınmış, edebiyat tarihimizde yaklaşık olarak altı asırlık bir zaman dilimini kapsayan bu dönem eserlerinin anlaşılabilmesinin öncelikli gereği Latin harflerine aktarılması olmuştur. Divan, mesnevi, tezkire gibi edebî/biyografik temel eserlerin yeni harflere aktarımı ve beraberindeki inceleme, tahlil çalışmaları bu anlamda büyük bir önem ifade etmektedir. Söz konusu bu eserlerin neşrinde katedilen ilerleme neticesinde bugün yeni bir divan/mesnevi vb. bir eserin tespitinin oldukça güçleştiği anlaşıyor. Ne var ki metin neşri çalışmaları günümüzde de önemini korumakla birlikte bugün bu çalışmaların gözdesi konumunda “mecnûa” adıyla meşhur yazma eserlerin yer aldığı söylenebilir.

Mecnûalar karakteristik özellikleri bakımından Osmanlı kültürünün belirlediği kuralların (yani geleneğin) dışında çoğunlukla belirli bir kâide ya da düzen gözetilmeden meydana getirilen yazma eserlerdir. Bu eserlerde farklı disiplinlerden (edebiyat, botanik, tıp vb.) yahut farklı türlerden (manzum/mensur) metinlerin bir arada olduğu görülür. Bununla beraber bu eserlerde Osmanlıların günlük hayatından izlere (yemek tarifleri, rüya tabirleri, fallar vb. gibi...) veya şahsi kayıtlara da rastlanabilir. Dolayısıyla mecnûaların Osmanlı toplumunun “gelenekli” kültür hayatında ferdî tercihlerin takip edilebileceği çok renkli ve önemli kaynaklardan olduğu düşünülebilir. Mecnûalar arasında şiir mecnûaları (mecnûa-i eş‘ar/ mecnû‘atü’l- eş‘ar) ise klasik Türk edebiyatı araştırmacıları için ayrıca önem arz etmektedir. Bu nevi mecnûalar klasik edebiyatımızın kaynakları arasında sayılabileceği gibi biyografik bilgilerimize katkı sunabilir, yeni şairlerin tespitinde rol oynayabilir. Bunun yanı sıra Osmanlı’da okur kitlesinin -dönem dönem- edebî zevki/tercihleri hakkında fikir verebilir, yeni manzumeler veya eserler bu yolla tespit edilebilir.

Bu çalışma ile bilhassa lisansüstü düzeyinde son dönemlerde yaygınlık kazanan ve saha çalışmalarında üzerinde önemle durulan mecnûa çalışmalarına katkı sunmak amaçlanmış ve bu doğrultuda Konya Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesinde 13669 arşiv numarasıyla kayıtlı *Mecnûa-i Mirâciye* çalışma konusu

olarak seçilmiştir. Çalışmamıza konu olan bu derlemede XV-XIX. asır aralığında yaşamış muhtelif şairlerden seçilen mirâciyeler ve Hz. Muhammed'e yazılan na't-ı şerifler içerisinde çok beğenilmiş olan Dede Ömer Ruşenî'nin bir na'tına tahmisler yer almaktadır. Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ilk olarak mecmûalar hakkındaki bilgilerimiz özetlenerek sunulmuş ve bu arada Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) de değinilmiştir. Bununla beraber bu derleme Hz. Muhammed'in mirâcını konu alan manzumeleri bir araya getirdiğinden İslâm'da miraç hâdisesi ve klasik Türk edebiyatına tesiri bu bölümdeki diğer bir başlık olarak belirlenmiştir. İkinci bölüm Mecmûa-i Mirâciye'nin çeşitli yönleriyle incelenip değerlendirildiği kısım iken nihayet üçüncü bölümde derlemedeki şiirlerin metni mukayeseli olarak verilmiştir. Üçüncü bölümde metin kurulurken derlemedeki manzumeler şairlerin yayımlanmış divan ve mesnevilerinden ve bilimsel yayınlardan (makale, tez vb.) tespit edilmiş ve Mecmûa'daki metinler ile bu yayınlar arasındaki farklılıklar aparatta gösterilmiştir. Bu çalışmanın bir gayesi de mecmûa çalışmalarının ortak hedefi olarak düşünülebilecek Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) katkı sunmak olduğundan üçüncü bölümde "MESTAP TABLOSU"na da yer verilmiştir. Üçüncü bölümün sonunda yazmanın incelenebilmesi için Mecmûa-i Mirâciye'nin tıpkıbasımı da bulunmaktadır.

Yüksek lisans programının başından bu yana destek ve ilgilerini esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerinden istifade ettiğim değerli hocalarıma teşekkür borçluyum. Bu isimler içerisinde danışmanım, kıymetli hocam Doç. Dr. Eda TOK başta gelmektedir. Kendisine desteği, ilgi ve anlayışı için teşekkürlerimi sunarım. Ders döneminde tanıma imkânı bulup sevinç duyduğum kıymetli hocam Prof. Dr. Metin AKKUŞ'a da minnettarım. Bu vesile ile üzerimdeki haklarını asla ödeyemeyeceğim aileme ve bana vefa ile dostluk gösteren yakın arkadaşlarıma da şükranlarımı sunuyorum.

Muhammet Yusuf ANAR

ÖZET

MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT

(KOYUNOĞLU 13669- METİN- İNCELEME- MESTAP TASNİFİ)

ANAR, M. Yusuf

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Eda TOK

Ocak, 2023, 226 sayfa

Mecmûa, yazma eser kültürümüzde seçme metinlerin bir araya getirildiği eserlerdir. Bu metinler aynı tür ya da konuda olabileceği gibi birbirinden farklı konu, tür ve hatta disiplinlerdeki metinleri de bir araya getirmiş olabilir. Mecmûaların çoğunlukla derleyeni belli değildir fakat derleyeni belli ve çok düzenli mecmûalar da vardır. Manzum metinlerin derlendiği mecmûalar ise edebiyat tarihimiz için bilhassa önemlidir. Şiir mecmûaları kütüphane kataloglarında genellikle “mecmûa-i eş‘ar/ mecmû‘atü’l- eş‘ar” adlarıyla kayıtlıdır. Bu tür derlemelerde adı kayıtlara geçmemiş şairler tespit edilebilir veya yeni metinler/eserler keşfedilebilir. Bununla birlikte şiir mecmûaları Osmanlı kültüründe dolaşımda olan edebî metinler/eserler ve takdir gören şairler hakkında da önemli fikirler edinmemizi sağlamaktadır.

Mecmûa çalışmalarına katkı sunabilmek için Konya Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesindeki 13669 arşiv numaralı şiir mecmûası Mecmûa-i Mirâciye, bu çalışmanın konusu olarak belirlendi. Mecmûa 39 varaktır ancak eserin derleyeni ve derlendiği tarih belli değildir. Mecmûa’da dinî türlerdeki (mirâciye/na‘t) şiirler toplanmıştır. Bu bakımdan iki bölüm olarak düşünülebilecek Mecmûa’da ilk bölümde mirâciyeler; ikinci bölümde ise Hz. Muhammed’e yazılan na‘t-ı şerifler arasında önemli bir yeri olan Dede Ömer Rûşenî’ye ait meşhur bir na‘t-ı şerife tahmisler kayıtlıdır. Bu çalışmada öncelikle Mecmûa-i Mirâciye konusu, muhtevası ve diğer özellikleri doğrultusunda incelendi. Daha sonra Mecmûa’da 1^b-35^a arasında yer alan metinler, şairlerin eserlerinden ve bilimsel yayınlardan (tez, makale vb.) tespit edilip mukayeseli olarak aktarıldı.

Anahtar Sözcükler: Klasik Türk Şiiri, Hz. Muhammed, Mecmûa-i Mirâciye

ABSTRACT

MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT

(KOYUNOĞLU 13669- TEXT- ANALYSIS- MESTAP CLASSIFICATION)

ANAR, M. Yusuf

Post Graduate, Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Doç. Dr. Eda TOK

January, 2023, 226 page

Mecmûa are works in which selected texts are brought together in our manuscript culture. These texts may be of the same genre or subject, or they may have brought together texts from different subjects, genres and even disciplines. The compiler of the mecmûas is mostly unknown, but there are also very regular mecmûas with a certain compiler. The mecmûas in which the poems were compiled are particularly important for our literary history. In the library catalogs, the poetry mecmûas are usually recorded under the names of “mecmûa-i eş‘ar/ mecmû‘atü’l- eş‘ar”. In such compilations, unrecorded poets can be identified or new texts and works can be discovered. In addition, poetry collections also provide us important insights into the literary texts, works and acclaimed poets that circulated in Ottoman culture.

In order to contribute to mecmûa studies Mecmûa-i Mirâciye, registered in Konya Koyunoğlu City Museum and Library under the number 13669, was determined as the subject of this study. There are 39 folios in the Mecmûa, but the compiler and date of compilation are unknown. Poems in religious genres (mirâciye/na‘t) were collected in the Mecmûa. In this respect, in Mecmûa, which can be considered as two sections, mirâciyes in the first part and a famous na‘t-ı şerifes tahmis' are recorded that belongs to Dede Ömer Rûşenî, among in the na‘t-ı şerifs that written to the prophet Mohammad in the second part. In this study, first of all, Mecmûa-i Mirâciye is examined in terms of its subject, content and other features. Then, the poems between 1^b-35^a in the Mecmûa were identified from the published works of the poets and scientific publications (thesis, article, etc.) and transferred comparatively.

Keywords: Classical Turkish Poetry, The Prophet Mohammad (pbuh), Mecmûa-i Mirâciye

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1. Mecdûalara Dair	1
2. İslâm'da Miraç Hâdisesi ve Klasik Türk Edebiyatında Mirâciye/Mirâc-nâme Yazma Geleneği	4

BÖLÜM II

2. MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT'IN TANITILMASI.....	11
2.1. Tavsif	11
2.2. Muhteva ve Tertip Özellikleri	12
2.3. Şairler ve Yaşadıkları Asırlar	14
2.4. Şairler, Şiir Sayıları ve Nazım Şekilleri.....	15
2.5. Aruz Kalıpları	17
METİN KURULURKEN İZLENEN YOL	18

TRANSKRİPSİYON TABLOSU	20
------------------------------	----

BÖLÜM III

3. MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT'IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ.....	21
SONUÇ.....	249
KAYNAKÇA.....	251
MESTAP TABLOSU	254
TIPKIBASIM.....	262

KISALTMALAR

EA	: Enîsü'l- Ârifin. KOYUNCU, 2016
EH	: Edhem ü Hümâ. KARACAN, 1990
EMRD	: Eğrikapılı Mehmed Râsim, Divan. ÖKSÜZ, 2010
FD	: Fennî, Divan, c.1. DEMİRKAZIK, 2009
GE	: Gülşen-i Envâr. DOĞANYİĞİT, 1992
GR	: Gencîne-i Râz. ÇINAR, 2014
H	: Hayrâbâd. GÖKCAN; KOÇ, 2018
HA	: Hüsn ü Aşk. DOĞAN, (?)
Md	: Mevlid. AKKUŞ; DERMAN, 2013
Mk	: Makale. EKİNCİ, 2013
MN	: Mirâciye. Şeyh Ali Gâlib. H.1310/ M.1892-3
ND	: Nazîm, Divan. ÇAKIR, 2018
NDD	: Nâdirî, Divan. KÜLEKÇİ, 1985
NHD	: Nahifî, Divan, c.1. AYPAY, 1992
SAD	: Salâhî Abdullah, Divan. AÇAR, 2012
SD	: Sâbit, Divan. KARACAN, 1981
ŞG	: Şâh u Gedâ. YOLDAŞ, 1993
a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m	: Adı geçen makale
vb.	: Ve benzeri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Şairlerin Asırlara Göre Dağılımı

Tablo 2: Şairlerin Yaşadığı Asırlar

Tablo 3: Şairler, Şairlerin Şiir Sayıları ve Nazım Biçimleri

Tablo 4: Şiirlerde Kullanılan Aruz Kalıpları

Tablo 5: Transkripsiyon Tablosu

Tablo 6: Mestap Tablosu

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. MECMÛALARA DAİR

Mecmûa, Arapça kökenli bir kelime olup “*bir araya getirilmiş, toplanmış*” manasındaki mecmû’ kelimesinin müennesidir ve “*toplanmış, derlenmiş şeylerin tamamı*” anlamını karşılamaktadır. Bununla birlikte mecmûa, eski şiirimizde insanların -tamamen- kendi beğenilerine göre derlediği manzum/mensur metinleri barındıran yazma eserlerdir.¹ Mecmûalar, başlangıçta bir not defteri özelliği taşıırken zamanla işlevi ve fonksiyonu gelişerek telif eser özelliği kazanmıştır. Bu nedenle kimi mecmûalar çok özensiz ve karışıkken kimi mecmûalar da pek muntazamdır.²

Mecmûaların tertip ve muhteva özelliklerini belirli sınırlar içerisinde tarif etmek güçtür. Çünkü mecmûaların derleyeni (mürettip), ne zaman derlendiği (ferağ/ketebe/istinsah kaydı), ne maksatla ve hangi ölçütler gözetilerek meydana getirildiği çoğu zaman cevapsız kalan sorulardandır. Örneğin bir şiir mecmûasında (mecmûa-i eş’ar) Türkçe şiirlerin yanı sıra Arapça, Farsça şiirler ya da mensur metinler birlikte yer alabilir, şairler ve şiirler gelişigüzel sıralanabilir, kâğıt özellikleri (türü/ rengi), hattı (ta’lik/ rik’a), sayfa düzeni (satır/sütun sayısı) farklılık gösterebilir. Ancak derleyeni belli, tanınmış kişilere ait ve çok özenli mecmûa örnekleri de söz konusudur (Pervane Bey Mecmûası vd. gibi). Muhtevası düşünüldüğünde ise bir mecmûa edebiyat, tarih, tıp, astronomi, müzik, botanik, gizli ilimler vb. gibi birbirinden farklı disiplinlerle ilgili metinleri bir araya getirmiş olabilir ya da bu

¹ KUT, Günay (1986). “Mecmûa” Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. c.6. İstanbul: Dergah Yayınları. s.170-174

² UZUN, Mustafa (2003). “Mecmûa”. c.28. Ankara: TDV İslam Ansiklopedisi. s.265-268

disiplinlerden herhangi birine ait birikimi bünyesinde barındırabilir.³ Dolayısıyla her mecmûa, kendi karakteristik özellikleriyle kıymetli ve bu doğrultuda değerlendirilmeye açıktır.

Mecmûaların kütüphane kataloglarında genellikle bir araya getirdiği malzemeye göre adlandırıldığı görülür: Şiirlerin toplandığı mecmûalar “mecnûa-i eş‘ar/ mecmû‘atü’l-eş‘ar”, hacimce küçük eserlerin toplandığı mecmûalar “mecnû‘atü’r-resâ’il”, belirli bir konudaki manzum/mensur metinleri derleyen mecmûalar “mecnûa-i nuût, mecmûa-i fetâvâ” vb. gibi. Ayrıca şiir mecmûaları söz konusu olduğunda belirli bir nazım türü ya da şekli de mecmûaların adlandırılmasında rol oynamıştır: “mecnûa-i kasâid”, “mecnûa-i gazeliyyât” gibi.⁴

Mecmûaların tasnifi konusunda da zamanla çerçevesi genişleyen çalışmalar yapılmıştır. Atabey Kılıç’ın bir tasnif denemesinde bulunduğu makalesinden anlaşılan bu konuda ilk tasnifi Agah Sırrı Levend yapmış ve onu Günay Kut takip etmiştir.⁵ Mecmûa çalışmalarının önem kazandığı günümüzde ise bu hususta Atabey Kılıç’ın yanı sıra M. Fatih Köksal ve Mehmet Gürbüz’ün çalışmaları da bulunmaktadır.⁶

Mecmûaların edebiyat tarihimiz için kıymeti bu eserler üzerine yapılan çalışmaların artış göstermesiyle birlikte daha iyi anlaşılmıştır. Bugünkü bilgilerimiz doğrultusunda ve şiir mecmûaları etrafında düşünürsek söz konusu bu eserler biyografik bilgilerimizi tamamlayıcı kayıtlar barındırabilir, adı daha önce kayıtlara geçmemiş şairler bu eserlerde tespit edilebilir. Adı sanı belli, eserleri mevcut şairlerin ise bilinen eserlerinin dışında kalmış şiirleri mecmûalarda kayıtlı olabilir. Bu gibi özellikleriyle mecmûalar diğer birçok disiplin için de -hemen hemen aynı nedenlerden dolayı- önemli bir kaynak olarak kabul edilebilir. Mecmûalar bir kural

³ KÖKSAL, M. Fatih (2012). “Şiir mecmûalarının önemi ve “Mecmûaların Sistematiik Tasnifi Projesi” (MESTAP”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları. s.409-431

⁴ KÖKSAL, a.g.m., s.411-416

⁵ KILIÇ, Atabey (2012). “Mecmûa tasnifine dair”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları. s.75-96

⁶ KILIÇ, a.g.m., s.75; KÖKSAL, M. Fatih (2018). “Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi”. Antalya: II. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi (ICOESS 2018). s.87-92.; GÜRBÜZ (2012). “Şiir mecmûaları üzerine bir tasnif denemesi”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları. s.97-113

ya da gelenek çerçevesinde derlenmiş eserler olmadığından her ne kadar derleyeni, derlendiği dönem gibi bilgiler genellikle meçhul ise de belli bir dönem aralığında kendi insanımızın edebî zevkini yansıtmaya ve bilginin dolaşımını sağlaması bakımından da önemli eserlerdir.⁷

Mecmûaların edebiyatımız için önemine dikkat çeken ilk çalışmalardan bu yana mecmûa çalışmalarının hatırı sayılır bir ilerleme kaydettiğini söylemek yanlış olmaz.⁸ Bu ilerlemenin nedenleri arasında mecmûaların önemi üzerine bilimsel toplantıların düzenlenmesi,⁹ özellikle bu konuya temas eden yayınların (kitap/makale) yapılması¹⁰ ve neticede mecmûaların metin neşri ve saha çalışmalarında başlı başına bir çalışma alanı olarak konumlandırılması gösterilebilir. Bu hususta önemli bir diğer gelişme de Mecmûaların Sistematiği Tasnifi Projesi (MESTAP)'dir. M. Fatih Köksal'ın teklif ve girişimleriyle Türkiye'deki bütün üniversitelerin bir plan çerçevesinde ve birlikte hareket ederek başta şiir mecmûaları olmak üzere edebiyat ile ilgili bütün mecmûaların tasnifini hedefleyen bu proje kapsamında lisansüstü çalışmaları teşvik edilmiş ve bu konuda birçok çalışma yürütülmüştür.¹¹

⁷ KÖKSAL, a.g.m., s.417-421

⁸ Mecmûaların edebiyat tarihimiz için kıymetine ilk işaret eden kişinin Ali Canip Yöntem olduğu anlaşıyor: YÖNTEM, Ali Canip (1927). Edebî ve tarihî tedkiklere yarayacak eserlerden: bazı mecmûalara dair. Hayat.C.II,S.32

⁹ Bu konuda ilk çalıştay 2011 yılında İstanbul'da "Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı" adıyla düzenlenmiş, daha sonra bu çalıştay aynı isimle kitaplaşmıştır. 2012 ve 2017 yıllarında Ankara'da "Osmanlı Şiirinin Hazineleeri: Mecmûalar ve Cönkler Çalıştay" adıyla iki çalıştay daha yapılmıştır.

¹⁰ Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları 2012; KÖKSAL, M. Fatih (2016). Yâ Kebikeç -Mecmûalar Arasında-. İstanbul. Kesit Yayınları

¹¹ KÖKSAL, a.g.m., s.421-431; SÜNGÜ, Zeynep (2020). "Şiir Mecmûaları Hakkında Yapılan Yeni Çalışmalar Bibliyografyası ve MESTAP". İstanbul: Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 25

2. İSLÂM'DA MİRÂÇ HÂDİSESİ VE KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MİRÂCİYE/MİRÂC-NÂME YAZMA GELENEĞİ

İslâm kültürünün klasik Türk şiirini besleyen kaynaklar içerisinde en başta geldiği söylenebilir. Bu tesirin gücü çeşitli türde dinî eserlerin yanı sıra din dışı eserlerde de yaygın olarak açık veya örtülü bir biçimde yer almıştır.¹² Dinî eserlerin birçok türünün ilham kaynağı olarak da Hz. Muhammed ve O'na duyulan muhabbet gösterilebilir. Bu konuda Çelebioğlu'nun meselenin açık bir şekilde ve tam olarak anlaşılması bakımından şu tespiti önemlidir: *“Şurası gerçektir ki bütün dünyada hiçbir peygambere, hiçbir din veya doktrin müessesine, istisnasız hiçbir şahsa dâir, Hazret-i Peygambere olduğu kadar çeşitli şekil ve türlerde, asırlar boyunca muhtelif eserler devamlı bir tarzda teşekkül etmemiştir. İslam milletleri edebiyatları arasında Türk edebiyatı da bu bakımdan tahmin edilebileceğinden daha zengindir.”*¹³

Hız. Muhammed'in hayatının hemen her yönüyle klasik Türk şiirinde somut bir karşılığının bulunduğu bu konuda kaleme alınan eserlerin ve bu doğrultuda gelişen türlerin niceliğı ve çeşitliliğı ile de kavranabilir. Bu hususta kaleme alınan belli başlı eserler/türler şu şekilde sıralanabilir: Sîre (Sîret/Siyer), Mevlid, Mucizâtü'n-nebî, Esmâü'n-nebî, Evsâfü'n-nebî, Na't, Şemâil, Hilye, Mirâciyye/Mirâc-nâme, Regâibiyye, Gazavat-nâme, Hicret-nâme, Şefaât-nâme, Fazilet-nâme, Kırk Hadis.¹⁴

Bu çeşit tür ve eser esasında Hız. Muhammed'in hayatının her safhası üzerinde önemle durulduğunu göstermektedir. Bu çalışmaya konu olan şiir mecmûasında da mirâciye türünün örnekleri derlendiğinden bundan sonraki başlıklarda Hız. Muhammed'in mirâcı ve mirâciye türünün klasik Türk şiirindeki varlığı genel hatlarıyla sunularak Mecmûa-i Mirâciye'nin kapsamının daha açık ve anlaşılır olması hedeflenmektedir.

¹² ÇELEBİOĞLU, Âmil (1998). Türk Edebiyatında Manzum Dinî Eserler. Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları. İstanbul: MEB Yayınları, s.349-365

¹³ ÇELEBİOĞLU, a.g.m., s.356

¹⁴ UZUN, M. İsmet (2005). “Muhammed, Türk Ed.” TDV İslam Ansiklopedisi. c.30. Ankara. s.455-457

2.1. Miraç Hâdisesi

Miraç Hz. Muhammed'in mucizelerinden biri olarak kabul edilir. O'nun bir gece Mescid-i Harâm (Mekke)'dan Mescid-i Aksâ (Kudüs)'ya oradan da göğe yükselerek Allah'ın huzuruna varması hâdisesidir. Kademeli olarak gerçekleşen bu olayda Mekke'den Kudüs'e kadar olan yolculuk "isrâ (gece yürüyüşü)", Kudüs'ten göğe yükseliş de "mi'râc (göğe çıkma, urûc)" olarak izah edilir.¹⁵ Miraç hâdisesi Kur'ân-ı Kerim'de ve muteber hadis kaynaklarının hepsinde yer almaktadır. Kur'ân-ı Kerim'de İsrâ (17) ve Necm (53) sûrelerinde Hz. Peygamber'in mirâcıyla doğrudan ya da dolaylı olarak irtibatlı ayetler söz konusu iken bu hâdiseye dair hadis nakleden 45 sahabeden söz edilir.¹⁶ Fakat bu olayın farklı rivâyetler ve tafsilatıyla birlikte hadis kaynakları, siyer ve delâil kitaplarında daha geniş bir biçimde yer aldığı söylenebilir.¹⁷

Hz. Peygamber'in mirâcının özü şu şekilde aktarılabilir:

"Bir gece Resûlullah, Kâbe'de Hicr veya Hatîm denilen yerde iken - bazı rivayetlerde uykuda bulunduğu sırada veya uyku ile uyanıklık arası bir hâlde- Cebrâîl geldi; göğsünü açtı, zemzemle yıkadıktan sonra içine iman ve hikmet doldurup kapattı. Burak adlı bineğe bindirip Beytülmakdis'e götürdü. Resûl-i Ekrem Mescid-i Aksâ'da iki rekat namaz kılıp dışarı çıktığında Cebrâîl biri süt, diğeri şarap dolu iki kap getirdi. Resûlullah süt dolu kabı seçince Cebrâîl kendisine "fıtratı seçtin" dedi, ardından onu alıp dünya semasına yükseltti. Semaların her birinde Yusuf, İdris, Harun ve Musa peygamberlerle görüştü; nihayet Beytülma'mûr'un bulunduğu yedinci semada Hz. İbrahim'le buluştu. Sidretü'l-müntehâ denilen yere vardıklarında yazıcı meleklerin kalem cızırtılarını duydu ve Allah'ın huzuruna çıktı. Burada Cenâb-ı Hak elli vakit namazı farz kıldı. Dönüşte Hz. Musa, elli vakit namazın ümmetine ağır geleceğini söyleyip Allah'tan onu hafifletmesini

¹⁵ YAVUZ, Salih Sabri (2005). "Mi'râc". TDV İslam Ansiklopedisi. c.30. İstanbul. s.132-135

¹⁶ AKAR, Metin (1987). Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-Nâmeler. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. s. 7;13

¹⁷ YAVUZ, a.g.m., s.132

istemesini tavsiye etti. Namaz beş vakte indirilinceye kadar Hz. Peygamber'in huzur-i ilâhîye müracaatı ve Musa ile diyalogu devam etti."¹⁸

Hız. Muhammed'in mirâcının özü bir ise de bu konudaki rivâyetler kaynaklarda farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar şöyle sıralanabilir: Bakara sûresinin son ayetlerinin bu gecede indiğı, Hız. Peygamber'in doğrudan Mescid-i Harâm'dan göğ'e yükseldiğı, yine Hız. Peygamber'in bu vakayı Mekke'de insanlara anlatması üzerine Kureyşlilerin onu yalanlayarak Mescid-i Aksâ hakkında sorular sorması ve Hız. Peygamber'in bu soruları Allah'ın yardımıyla cevaplaması. Bununla birlikte bu mucizenin kimi yönleriyle tartışıldığı da anlaşılmaktadır. Bu hususta Mirâç'ın bedenlen mi ruhen mi gerçekleştiğı konusu öne çıkmaktadır. Hadis ve kelim âlimleri olayın bedenlen ve uyanıkken gerçekleştiğini savunurken bir kısım din âlimleri bu hâdisenin bedenlen değil ruhen gerçekleşmiş olduğunu savunmuşlardır. Bu görüşteki âlimlerin dayanağı Hız. Ayşe ve Hız. Muaviye'nin bu konudaki fikirleridir. Hız. Muhammed'in mirâcının kaç kere gerçekleştiğı de tartışılmış, bu konuda birden fazla mirâç olduğu yönünde fikirler ortaya atılmıştır. Mescid-i Aksâ'nın gerçekte hangi mescit olduğu, somut bir mekân olarak varlığı -semavî bir mescit olduğunu düşünenler olmuştur- da bu mucizenin tartışmalı noktalarındandır. Mirâç hâdisesinin ne zaman gerçekleştiğı konusunda da farklı görüşler mevcutsa da ülkemizde Receb ayının 27. gecesi mirâcın gerçekleştiğı tarih olarak kabul edilir ve bu gece Mirâç Kandili olarak kutlanır.¹⁹

2.2. Klasik Türk Edebiyatında Mirâciye/Mirâc-nâme Yazma Geleneğı

İslâmiyet birçok yönüyle bu dini benimsemiş milletlerin edebiyatlarına nüfuz etmiş, onları beslemiştir. Hız. Muhammed'in mirâcı da bu çerçevede en çok konu edilen mevzulardan biri olmuştur. Mirâç hâdisesinin kaynaklardaki farklı rivayetleri, zamanla "*menkıbevî bir görünüm*" arz etmesi bu konunun sevilerek ele alınmasına imkân tanımıştır.²⁰ "Mi'râc-nâme" ya da "Mi'râciye" adıyla Arap, Fars ve Türk edebiyatları başta olmak üzere Hint ve Malay dillerinde de bu konuda eserler

¹⁸ YAVUZ, a.g.m., s.132

¹⁹ YAVUZ, a.g.m., s.132-135

²⁰ PALA, İskender (1986). "Miraciye (Mirâcnâme)". Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. c.6. İstanbul: Dergah Yayınları. s.372-374

verilmiş, bu eserlerin bir kısmı müstakil iken bir kısmı da dinî/ lâ-dinî eserlerde bir bölüm olarak teşekkül etmiştir. Burada Hz. Muhammed'in mirâcının uzun olarak ele alındığı eserlerin adının “Mi'râc-nâme”, bu hâdisenin farklı türlerdeki eserlerin bir bölümü ya da kısa olarak ele alındığı eserlerde “Mi'râciye” adını taşıdığı anlaşılmaktadır. Ancak bu durum her zaman böyle olmamış, kimi örneklerde konunun uzun olarak anlatıldığı eserlere “Mi'râciye” veya tam tersi olarak bu konudaki kısa metinlere “Mi'râc-nâme” denildiği de tespit edilmiştir.²¹

İslâm milletleri edebiyatlarında manzum ve mensur birçok örneği mevcut olan mirâciyeler (mi'râc-nâmeler) Arap edebiyatında daha çok mensur dinî eser olarak kaleme alınmıştır. İmam Gazzâli, Abdülkâdir Geylanî, Muhyiddin-i Arabî Arapça mensur mirâc-nâme yazar isimlerin önde gelenlerindendir. Arap edebiyatında bu konunun manzum olarak ele alındığı örnek ise Kâ'b İbni Züheyr'in Kasîde-i Bürde'sindeki 11 beyitlik bölümdür. Bu durum İran edebiyatında farklılık gösterir. İran edebiyatında Hz. Peygamber'in mirâcının manzum birçok örneği mevcuttur. Bu örnekler içerisinde müstakil eserler olduğu gibi çeşitli eserlerde bir bölüm olarak da konunun ele alındığı görülür. Nizâmî, Attar, Molla Câmî gibi İran edebiyatının önde gelen isimlerinin eserlerinde mirâciye örneklerine rastlanmaktadır.²²

Türk edebiyatında ilk defa *Satuk Buğra Han Destan*'ında bir motif olarak görülen miraç Anadolu sahası dışında ilk örneğini XII. yüzyılda Çağatay edebiyatında vermiştir. Bu eser “Mi'râc-nâmetü'l hazret” adını taşır ve hece vezniyle yazılmıştır. Müellifi Hakîm Süleyman Ata'dır. Anadolu sahası dışındaki bir diğer örnek ise Mîr Haydar'ın Uygurca mirâcnâmesidir ki bu eserin Uygurca metni Fransızca tercümesiyle beraber Pavet de Courteille tarafından 1882'de Paris'te neşredilmiştir.²³

Klasik Türk edebiyatında Hz. Muhammed'in şahsında ele alınan en yaygın konulardan biri de miraç hâdisesi olmuştur. Hz. Peygamber'in bu mucizesi edebiyatımızda zamanla bir tür olarak gelişmiş edebiyat dışında Türk din mûsikîsi, minyatür ve güzel yazı (hat) sanatına da tesir etmiştir. Mirâcın izleri halk

²¹ AKAR, a.g.e., s.6; 91-95

²² AKAR, a.g.e., s.91-95

²³ UZUN, Mustafa (2005). “Mirâciyye”. TDV İslam Ansiklopedisi. c.30. İstanbul. s.135-140

kültürümüzde de görülmektedir. Hz. Peygamber'in mirâcını anlatan şiirler siyer, mevlid, mucizat, hilye gibi eserlerde ve mesnevilerde ve divanlarda bir bölüm olarak karşımıza çıkmakla beraber bu konunun tek başına ve teferruatıyla işlendiği manzum/mensur birçok eser de söz konusudur.²⁴

Mirâciye (mirâc-nâme) türünün Anadolu sahasındaki ilk müstakil örneği “*Tahkîk-i Mi'râc-ı Resûl*”dür. Eser Ahmedî tarafından XIV. asrın başında yazılmıştır. XIV.-XV. asırlara tarihlenen anonim mirâciyelerin varlığı yanında Abdülvâsi Çelebi (ö.817/1414'ten sonra), Ârif (ö.842/ 1438-39'dan sonra), İsmâil Hakkı Bursevî (ö.1137/ 1724), Nâyî Osman Dede (ö.1142/ 1729-30), Süleyman Nâhifî (ö.1151/ 1738), Mecîdî (XIII. yüzyıl), Hafız Ömer Yenişehir-i Fenârî (XIII. yüzyıl), Abdülbâkî Ârif (ö.1225/ 1810), Seyyidî (XIX. yüzyıl), Muhammed Fevzî (XIX. yüzyıl) ve Recep Vahyî (XIX. yüzyıl) bu türde müstakil manzum eser veren isimler arasında gösterilebilir.²⁵

Siyer, mevlid, mucizat, hilye gibi eserlerin içerisinde bir bölüm olarak yer alan mirâciyeler başlığı altında Yazıcıoğlu Mehmed (*Muhammediyye*), Amasyalı Münirî Çelebi (*Siyer-i Nebî*), Mehmed Rifat (*Sîre-i Muhammediye*) ve Hacı Hasanoğlu (*Sîretü'n-Nebî*)'nun siyerleri; Süleyman Çelebi (*Vesîletü'n-necât*), Hamdullah Hamdî (Mevlid), Visâlî (Mevlid-i Şerîf) ve Şâhidî (Mevlid-i Şâhidî)'nin mevlidleri ile Ubeydî'nin *Evsâf-ı Mûcizâtü'n-Nebî*'sindeki ilgili bölüm örnek verilebilir. Hâkânî Mehmed Bey ve Mehmet Necib Efendi'nin hilyelerinde ise bir kısım beyitlerin miraç mucizesiyle alakalı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber Ubeydî, *Evsâf-ı Mûcizâtü'n-Nebî* adlı eserinde miraç hâdisesini ayrı bir bölüm olarak elen almakla bu türün diğer örneklerinden ayrılmaktadır.²⁶

Hız. Muhammed'in mirâcî mesnevi ve divanlarda da bir bölüm olarak sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bu cümleden mesnevilere XIV.-XV. asırda Ahmedî'nin *Cemşîd ü Hurşîd*'i, Ali Şîr Nevâyî'nin *Hamse*'sini oluşturan eserleri, Hamdullah Hamdî ve Behişî'nin *Leylâ vü Mecnûn* mesnevileri; XVI. asırda Fuzûlî'nin *Leylâ vü Mecnûn*'u, Lâmiî'nin *Ferhâd ü Şîrîn*'i, Taşlıcalı Yahya Bey'in birçok mesnevisi;

²⁴ AKAR, a.g.e., s.112-152; UZUN, a.g.m., s.135-140

²⁵ AKAR, a.g.e., s.155-202; UZUN, a.g.m., s. 136

²⁶ AKAR, a.g.e., s. 112-124

XVII. asırda Atâyî'nin *Âlem-nümâ* vd. mesnevileri ile Kaf-zâde Fâizî'nin *Leylâ vü Mecnûn*'u ve Nâbî'nin *Hayriyye*'si örnek olarak gösterilebilir. XVIII. asra gelindiğinde Şeyh Gâlib'in *Hüsn ü Aşk*'ta miraç bahsine bir başlık altında değindiği bu hususta önemli bir örnek olarak değerlendirilebilir.²⁷ Hz. Peygamber'in mirâcının divanlarda nasıl bir yer tuttuğu konusu ise şöyle özetlenebilir: “*XVI. yüzyıldan itibaren divanların içinde mirâciyelerin artmaya başladığı, XVII. ve XVIII. yüzyıllarda ise hemen her şairin divanında bir veya birkaç mirâciyenin yer aldığı görülmektedir. Bunların en eski örneği Lâmiî Çelebi'ye (ö.938/ 1532) aittir. Ganî-zâde Mehmed Nâdirî ise türün meşhur mirâciyesinin şairidir.*”²⁸

Miraç hâdisesinin edebiyatımız dışında Türk din mûsikîsi, resim (minyatür) ve güzel yazı (hat) sanatlarında da önemli bir yeri vardır. Hz. Muhammed'in hayatını tasvir eden minyatürlerin tarihi XII-I. yüzyıllara kadar varırken bu eserlerde Miraç hâdisesi en çok resmedilen husus olmuştur. Minyatürlü sîret, mucizat, peygamberler tarihi nevinden eserlerin içerisinde bu duruma birçok örnek gösterilebilir. Miraç hâdisesinin tasvir edildiği en eski ve en güzel minyatür ise Topkapı Sarayı Müzesi'nde bir cönk içerisinde tespit edilmiştir. Bu minyatürün Ahmed Musa adında bir sanatçıya ait olduğu düşünülmektedir. Bundan başka III. Murad devrine tarihlenen *Zübtetü't-Tevârih* adlı eserdeki minyatür de emsalleri içerisinde kıymetli bir örnek olarak kabul edilir. Şayet içerisinde mirâciye bulunan minyatürlü bir mesnevi söz konusu ise bu özellikteki eserlerin birçoğunda Hz. Peygamber'in mirâcını tasvir edilmiştir. Uygurca *Mirâc-nâme* ise bu konuda en ayrıntılı ve en çok minyatürü barındıran eserdir. Miraç halk resminde de önemli bir yer tutmakta burada en çok Hz. Peygamber'in biniti, kutsal ve uğurlu kabul edilen Burak'ın tasvir edildiği anlaşılmaktadır. Öyle ki bu resimler bir dönem ev ve dükkanların duvarlarını süslemiştir.²⁹

Dinî mûsikî geleneğimizde gerek dinî eserlerin gerekse de edebî eserlerin hemen her dönem bestelenerek icra edildiği söylenebilir. Bu dikkatle mirâciyelerin de bestelenip okunduğu anlaşılmaktadır. Kaynaklarda Miraç Kandil'inde mirâciye okuma geleneğinin XVIII. yüzyılda Nâyi Osman Dede'nin eseriyle başladığı

²⁷ AKAR, a.g.e., s. 125-130

²⁸ UZUN, a.g.m., s. 136

²⁹ AKAR, a.g.e., s. 76-79

konusunda ittifak edildiğini belirten Mustafa Uzun, bu türün erken dönem örneklerini ve ilk örneklerinden beri dinî eserlerin bestelenerek okunduğunu hatırlatarak mirâciyelerin bestelenip kandillerde okunması geleneğinin de daha eski tarihlerde başlamış olması gerektiğine vurgu yapar. Bununla beraber bestelenerek okunan mirâciyeler içerisinde Nâyi Osman Dede'nin mirâciyesi ön plandadır. Nâyi Osman Dede mirâciyesini Şeyh Mehmed Nasûhî'nin isteği üzerine yazıp bestelemiştir. Bu eserin Nâyi Osman tarafından notaya alınıp alınmadığı bilinmemektedir. Eserin cami, mevlevihane, tekke gibi mekânlarda okunduğu bilgisi kaydedilmektedir.³⁰

Nâyi Osman Dede'nin mirâciyesi dışında Abdülbâkî Arif ve Edirne Müftüsü Muhammed Fevzî'nin mirâciyeleri de bestelenmiş ancak bu eserler notaya alınmadığı için günümüze ulaşamamıştır. Bu konuda son olarak bir dönem mirâciyelerin yazılması, bestelenmesi ve okunması için vakıfların temin edildiğini de belirtmek gerekir.³¹

Hız. Peygamber'in mirâcî İslâm güzel yazı sanatı, hüsnü hatta da kaynaklık etmiş bu sahada da önemli eserler verilmiştir. “*Mirâcın anlatıldığı İsrâ ve Necm sûrelerinin tamamı veya bazı ayetleri, farklı sûrelerde yer alan ilgili ayetler, bu konudaki hadisler yahut bunların belirli bölümleri mushaflarda, cüzlerde, ayrıca murakka ve levhalarda, özellikle de camilerin kuşak yazılarında tezyinî unsur olarak kullanılmıştır... Kubbetü's-sahra ile yakınındaki Mescid-i Aksâ'nın içinde gerek kuşak gerek levha olarak mirâcla ilgili ayet ve hadislerin çoğu Osmanlı hattatları tarafından yazılmış değerli örnekleri bulunmaktadır.*”³²

³⁰ UZUN, a.g.m., s. 137

³¹ AKAR, a.g.e., s.79-82

³² UZUN, a.g.m., s.139

BÖLÜM II

2. MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT'IN TANITILMASI

2.1. Tavsif

Konya Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesinde 13669 arşiv numarasıyla kayıtlı şiir mecmûası Mecmûa-i Mirâciye 39 varaktır, cildi yeşil vinlektir. Hattı rika'dır. Ebatları (iç ve dış ölçüler) ve kâğıdının cinsi kütüphane kayıtlarında belirtilmemiştir.³³ Mecmûa-i Mirâciye'nin mürettibi ve tertip edildiği tarih belli değildir. Fakat derlemede XIX. asrın mutasavvıf şairlerinden İbrahim Necâtî (ö.1286/ 1869)'nin de bir tahmisinin yer alması Mecmûa'nın derlendiği dönem hakkında bir fikir verebilir. Buradan hareketle Mecmûa-i Mirâciye'nin XIX. asır ya da sonraki yüzyıllarda derlendiği düşünülebilir.

Mecmûa-i Mirâciye'nin iç kapağında eserin içeriğine dair çeşitli kayıtlar mevcuttur: Sağ tarafta eski yazıyla sonradan yapıştirıldığı anlaşılan bir not kâğıdına derlemede hangi şairlerin mirâciyelerinin yer aldığı 1'den 12'ye kadar numara verilerek sıralanmıştır. Bu listede 9 numarada “*Taḥmisler*” kaydı yer almaktadır. Sol üstte Mecmûa'nın arşiv numarası, hemen altında “12” sayısı ve eski yazıyla “*Müte · addid şā · irler diliyle mi · rāciyeler*” kaydı yer almakta, eski yazıyla düşülen bu kaydın altında ise yeni harflerle “*miraciyeler*” yazmaktadır. Bu kayıtların devamında eski yazıyla bazı şairlerin isimleri ve vefat tarihleri Bursalı Mehmed Tahir Bey'in *Osmanlı Müellifleri* eseri esas alınarak kaydedilmiştir: “*Ḳ ābit · Alā · eddīn Efendi vefāti 1124 · Oḡ mānlı Mü · ellifleri 118/(?)*” gibi.

³³ Bu çalışmada eserin dijital görüntüleri kullanıldığından Mecmûa-i Mirâciye'nin ebatları ve kâğıdının cinsi hakkında bir kanaatimiz söz konusu değildir.

Mecmûa'nın zahriyesinde (1^a) de eski yazıyla derlemedeki şairlerin adı kaydedilmiştir.³⁴ Bu sayfanın baş kısmında parantez içerisinde “*25 yaprakdır*” notu düşülmüşse de eser 39 yapraktır. Aynı kayıt 35^b'de de yer almaktadır.³⁵ Metin 1^b-35^a arasında olup takip eden 4 varak boştur. Mecmûa'da 27^b-28^a yaprağı noksan olup 28^b-29^a ise iki defa yazılmıştır. Eserin sonunda yeni harflerle “*yalnız otuz beş yaprak (35x2=70)*” notu yer alır. Bu kaydın altında silik de olsa 4 boş yaprak da hesaba katılarak eserin 39 varak olduğu tespit edilmiştir. Mecmûa cetvelli, 2 sütun hâlinde satır sayısı -değişkenlik gösterse de genellikle- 25 olmak üzere tertiplenmiştir. Başlıklar ve mahlaslar sürh ile yazılmıştır. Mecmûa'da birçok yerde Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesinin kaşesi vardır (1^a, 2^a, 8^a, 10^a, 12^a...36^b, 38^b). Mecmûa'ya çoğunlukla çoban kaydı (reddâde) düşülmüştür.

Mecmûa'nın kâğıdı farklı cinslerde olup buradan hareketle eserin zamanla genişletildiği yahut baştan böyle tertiplendiği düşünülebilir. Mecmûa'da 30^a, 31^b, 32^a, 33^{a-b}, 34^a, 39^b varaklarının daha önce hüsnü hat meşkinde de kullanıldığı anlaşılmaktadır. Mecmûa'nın 18^b, 21^a, 24^b, 25^a ve 25^b varaklarında derkenarda bulunan kayıtlardan 25^a ve 25^b'dekilerin mürettip tarafından sürh ile diğer varaklarda yer alan kayıtların ise sonradan derlemeyi inceleyen kişi(ler) tarafından eski yazıyla düşüldüğü görülmektedir. Derkenardaki kayıtlar MESTAP TABLOSU'nun “*Açıklamalar*” bölümünde verildiğinden burada ayrıca gösterilmemiştir. Mecmûa'da derlemeyi inceleyen kişi(ler) tarafından her yaprağın “a” yüzüne -1^a'dan 39^a'ya kadar- numara (1,2...38,39) verilmiş, ilk manzumeden itibaren de şiirler Arap sayılarıyla numaralandırılmıştır.

2.2. Muhteva ve Tertip Özellikleri

Mecmûa-i Mirâciye cetvelli, çift sütunlu ve 25 satır olarak düzenlenmiş, şiir başlıkları, şair mahlasları ve mürettip tarafından derkenara düşülen kayıtlar sürhle yazılmıştır. Hattı rik'adır. 39 varak olan bu derlemede metin 1^b-35^a arasındadır. Mecmûa'da aynı konudaki şiirler derlenmiş, bu şiirlerin bir kısmı mesnevi ve kaside nazım biçimiyle yazılmıştır. Şiirlerden bir kısmı da tahmislerden oluşmaktadır. Mecmûa'da çoban kaydının (reddâde) çoğunlukla yer aldığı görülmektedir.

Mecmûa-i Mirâciye'nin muhtevası itibariyle dinî türdeki manzumeleri ihtiva edip bunları iki alt başlıkta bir araya getirdiği söylenebilir: mirâciyeler ve tahmisler. Mirâciyeler, XV. asırdan XVIII. asra kadar muhtelif şairlerden seçilmişken; tahmisler bölümünde Dede Ömer Rüşenî'nin meşhur bir na'tını tahmis eden şairlerin birçoğuna yer verilmiştir. Mürettip derlemesine Azmî Pir Mehmed'in ahlakî ilkeleri

³⁴ Bu listede adı kayıtlı şairlerden Kânî ve Müezzîn-zâde Hasib'in Mecmûa'da manzumesi yer almazken derlemede adı ve şiiri bulunan İzzî, Fennî, Zamirî ve Hâlikî'nin ise bu listede adı yoktur.

³⁵ Eski yazıyla düşülen “*25 yaprakdır*” kaydı yanlış olmalı veya kaydı düşen kişinin el yazısı nedeniyle Arapça 2 (٢) ve 3 (٣) rakamları birbirinden ayırt edilememektedir. (Bk.: Tıpkıbasım, 1^a – 35^b)

özetleyen ve hayli rağbet görmüş pendnâmesiyle başlamış³⁶ daha sonra mirâciyeleri kaydetmiştir. Mirâciye adıyla kaydedilen şiirlerin sayısı 11’dir ve bunların 3’ü kaside 8’i mesnevidir. Kasideler arasında Mecnûa’da ilk sırada bulunan Nazîm’in şiiri, içerisinde mirâciye bulunan bir na’t-ı şeriftir.³⁷ Nâdirî’nin kasidesi ise Hz. Peygamber’in mirâcını muhtevası itibariyle en güzel şekilde yansıttığı için bu türün önemli örnekleri arasında sayılmakla birlikte bu mirâciye birçok şair tarafından da tanzir edilmiştir.³⁸

Bosnalı Sâbit’in Mecnûa’da iki mirâciyesi bulunmaktadır. Bunlardan ilki mesnevi olup ikincisi kasidedir ki bu kaside Nâdirî’nin mirâciyesine nazire olarak kaleme alınmıştır. Turgut Karacan, Sâbit’in mirâciyesinin üslup ve tasvir özellikleriyle yer yer Nâdirî’nin mirâciyesine üstün geldiğini düşünmektedir.³⁹ Derlemede bir araya getirilen mirâciyelerden mesnevi nazım biçimiyle yazılanlar arasında Nâyi Osman Dede’nin mirâciyesinin bilhassa ehemmiyetli olduğu söylenebilir. Çünkü bu mirâciye aynı zamanda Nâyi Osman Dede tarafından bestelenmiş ve miraç kandillerinde cami, tekke, mevlevihane gibi mekânlarda okunması âdet haline gelmiştir. Bununla beraber Mecnûa-i Mirâciye’de Taşlıcalı Yahya, Nâbî, Şeyh Gâlib gibi klasik Türk şiirinin güçlü temsilcilerinden seçilen mirâciye örnekleri de bulunmaktadır.

Mecnûa’nın tahmisler bölümünde Dede Ömer Rûşenî’nin gazel nazım biçimiyle yazılmış “Çün doğup tutdu cihân yüzünü hüsnün güneşi // Kim ola sevmeye bu vech ile sen mâhveşi” matlalı na’t-ı şerifine⁴⁰ tahmisler yer almaktadır. Bu bölümde 14 şairden 13’ü tahmis, 1’i tesdis olmak üzere 14 manzume derlenmiştir. Ne var ki Mecnûa’da 27^a-28^b yaprağı yoktur bu yüzden Fennî’nin tahmisi baştan nokсандır. Bununla beraber zahriyede adı kayıtlı tahmis şairlerinden Kânî ve Müezzîn-zâde Hasîb’in manzumelerinin de bu kayıp sayfada kayıtlı olabileceği ihtimali düşünülebilir. Dede Ömer Rûşenî’nin mezkur na’tının XX. yüzyıla kadar on sekiz şair tarafından tahmis ve tesdis edildiği bilinmekle⁴¹ beraber Mecnûa-i Mirâciye’de de bu tahmis ve tesdislerden birçoğunun bir araya getirildiği anlaşılmaktadır. Bu dikkatle denilebilir ki Mecnûa-i Mirâciye adıyla kayıtlara geçmiş bu şiir mecmûasında mirâciye türündeki önemli örneklerle beraber edebiyat

³⁶ KOYUNCU, Fatih (2022). “Mev’iza-i Manzûme/ Pend-nâme (Azmi)”. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü. <http://tees.yesevi.edu.tr/anasayfa> Erişim tarihi: 30.11.2022

³⁷ ÇAKIR, Mustafa Sefa (2018). Yahyâ Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin). Doktora Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.83

³⁸ UZUN, Mustafa (2005). “Mirâciyye”. İstanbul: c.30. TDV İslam Ansiklopedisi. s.136; KELEŞ, Reyhan (2018). Divan Şiirinde Mi’râciyye Kasideleri -Tespit ve Tahlil-. İstanbul: Kitabevi Yayınları. s.43-44

³⁹ KARACAN, Turgut (1981). VII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisyon Kritikli Divan Metni. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.26

⁴⁰ EKİNCİ, Ramazan (2013). Dede Ömer Rûşenî’nin Bir Na’tının Yankıları. Ankara: Turkish Studies. S. 8/9. ss. 1291-1355

⁴¹ EKİNCİ, a.g.m.

tarihimizde pek meşhur bir na‘t-ı şerife yazılan tahmislerin birçoğu da bir araya getirilmiştir.

2.3. Şairler ve Yaşadıkları Asırlar

Mecmûa-i Mirâciye’de toplam 23 şair bir araya getirilmiştir. Bu şairler içerisinde klasik Türk şiirinin güçlü temsilcileri (Taşlıcalı Yahya, Nâbî, Şeyh Gâlib) olduğu gibi son asır şairleri sayıca daha fazladır. Kendine has bir düzen ve bütünlük arz eden bu derlemelerde mirâciyelerin ve tahmislerin ayrı birer bölüm olarak yer aldığı düşünülebilir. Mirâciye örnekleri 15., 16., 17. ve 18. asırlardan ve önemli isimlerden derlenmiştir. Tahmisler bölümünde ise Hz. Muhammed’in methi için yazılan şiirler (na‘t) içerisinde önemli bir yeri olan Dede Ömer Rûşenî’nin “Çün doğup tutdu cihân yüzünü hüsnün güneşi // Kim ola sevmeye bu vech ile sen mâhveşi” matlâlı na‘tına⁴² yazılmış tahmisler ve tesdisler yer almaktadır. Bu bölümdeki şairler 17., 18. ve 19. asırdan isimlerdir. Mecmûa’da her ne kadar yeni bir şair veya şiir mevcut değilse de bu derlemedeki manzumeler bize yakın geçmişe kadar dolaşımda olan mirâciyeleri göstermesi ve na‘t-ı şerifler içerisinde Dede Ömer Rûşenî’nin na‘tının tesiri hakkında bir fikir vermesi ve bu hususlarda bir numune teşkil etmesi bakımından önemli sayılabilir.

Aşağıda yer alan tablolardan **Tablo.1**’de Mecmûa’daki şair sayısının asırlara göre dağılımı incelenebilir. Mecmûa’daki sıra esas alınarak oluşturulan **Tablo.2**’de ise şairler ve yaşadıkları asırlar bir arada görülebilir.

Asır	Şair Sayısı
15. asır	1
16. asır	2
17. asır	5
18. asır	11
19. asır	1
Yaşadığı asır tespit edilemeyen şairler	3
Toplam şair sayısı	23

Tablo 1: Şairlerin Asırlara Göre Dağılımı

⁴² EKİNCİ, Ramazan (2013). Dede Ömer Rûşenî’nin Bir Na‘tının Yankıları. Ankara: Turkish Studies, S.8/9. ss. 1291- 1355

Sıra	Şair	Yaşadığı Asır
1	Azmî	16. yy.
2	Nazîm	18. yy.
3	Sâbit	17. yy.
4	Nâdirî	17. yy.
5	Nâbî	17. yy.
6	Şeyh Gâlib	18. yy.
7	Osman Dede Şeyh-i Mevlevî	18. yy.
8	Süleyman Efendi	15. yy.
9	Vahîd	18. yy.
10	İzzî Efendi	17. yy.
11	Hassan Ahmed	?
12	Eğrikapılı Mehmed Râsim	18. yy.
13	Müstakîm-zâde Efendi	18. yy.
14	Sıdkî	?
15	Nahifî	18. yy.
16	Nazîm	18. yy.
17	Hâkim	18. yy.
18	Fennî	18. yy.
19	Salahî Abdullah Efendi	18. yy.
20	Necâtî	19. yy.
21	Zamirî	17. yy.
22	Hâlikî	?
23	Taşlıcalı Yahya	16. yy.

Tablo 2. Şairlerin Yaşadığı Asırlar

2.4. Şairler, Şiir Sayıları ve Nazım Şekilleri

Mecmûa-i Mirâciye’de toplamda 23 şairin manzumesi bulunmakta, kronoloji esaslı bir düzene sahip değilse de bu derlemede XV. asırdan XIX. asra kadar her devirden bir veya birden fazla şair adı yer almaktadır. Bu şairlerden kimileri gelenekli şiirimizin güçlü temsilcileri iken kimileri de son asır şairlerindendir.

Mecmûa'da Azmî Pir Mehmed'in pend-nâmesi söz gelimi bir ön söz veya giriş yazısı görevindedir. Bundan sonra Nazîm, Sâbit, Nâdirî, Nâbî, Şeyh Gâlib, Nâyî Osman ve Süleyman Çelebi'nin mirâciyeleri gelmekte buradan itibaren ise tahmisler yer almaktadır. Dede Ömer Rûşenî'nin meşhur na'tını tahmis ve tesdis eden isimlerden birçoğunun yer aldığı bu bölümden sonra da Taşlıcalı Yahya Bey'in üç mesnevisinden alınmış üç mirâciye gelmektedir.

Mecmûa-i Mirâciye'de 23 şairden toplamda 26 şiir derlenmiştir. Bu derlemede Sâbit ve Taşlıcalı Yahya Bey dışındaki her şairden 1 şiir alınmıştır. Mürettip Sâbit'ten 2, Taşlıcalı Yahya Bey'den ise 3 şiir almıştır. Bu veri mürettibin şair zevki hakkında -yeterli olmasa da- bir ipucu olarak değerlendirilebilir. Mecmûa'da mirâciyelerin yekûnu 1209 beyit, tahmisler bölümü ise toplamda 111 benttir.

Klasik Türk şiirinde mirâciyelerin genellikle mesnevi ya da kaside nazım biçimiyle yazıldığı bilinmektedir.⁴³ Mecmûa-i Mirâciye'deki manzumeler de bu bilgiyi destekler mahiyettedir. Şairlerin divanlarından alınan mirâciyeler kaside iken mesnevilerden derlenenler mesnevi nazım biçimiyle yazılan metinlerdir. Mesnevi ve kaside dışında derlemede bir gazelin beyitleri üzerine aynı vezin ve kafiye de üçer mısra eklenerek oluşturulan tahmis nazım biçimi ve tahmisin bir çeşidi olarak bir gazelin iki mısrası arasına üçer mısra eklenerek yapılan tahmis-i mutarraf nazım şekli de bulunmaktadır. Mecmûa'da tahmisler bölümünde iki tane de tesdis denilen ve bir gazelin beyitleri üzerine aynı vezin ve kafiye de dört mısra eklemek suretiyle meydana getirilen nazım biçimi de vardır.⁴⁴

Aşağıdaki tabloda (**Tablo.3**) Mecmûa'daki şairler, şairlerin şiir sayıları ve nazım biçimleri yer almaktadır.

Şairler	Şiir Sayıları	Nazım Şekilleri
Azmî	1	Mesnevi
Nazîm	1	Kaside
Sâbit	2	Mesnevi (1)/ Kaside (1)
Nâdirî	1	Kaside
Nâbî	1	Mesnevi
Şeyh Gâlib	1	Mesnevi
Osman Dede Şeyh-i Mevlevî	1	Mesnevi
Süleyman Efendi	1	Mesnevi
Vahîd	1	Mutarraf Tahmis

⁴³ AKAR, Metin (1987). Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-Nâmeler. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. s.6

⁴⁴ ÇELTİK, Halil; KURNAZ, Cemal (2010). Divan Şiiri Şekil Bilgisi. Ankara: H Yayınları. s.200-212

İzzî Efendi	1	Mutarraf Tahmis
Hassan Ahmed	1	Mutarraf Tahmis
Eğrikapılı Mehmed Râsim	1	Mutarraf Tahmis
Müstakîm-zâde Efendi	1	Mutarraf Tahmis
Sıdkî	1	Tahmis
Nahifî	1	Tahmis
Nazîm	1	Tahmis
Hâkim	1	Tahmis
Fennî	1	Tahmis
Salahî Abdullah Efendi	1	Tahmis
Necâtî	1	Tahmis
Zamirî	1	Tesdis
Hâlikî	1	Tesdis
Taşlıcalı Yahya	3	Mesnevi

Tablo 3: Şairler, Şairlerin Şiir Sayıları ve Nazım Biçimleri

2.5. Aruz Kalıpları

Mecmûa-i Mirâciye'deki şiirlerin aruzun hangi bahir ve kalıplarıyla yazıldığı bilgisi aşağıdaki tabloda (**Tablo.4**) yer aldığı gibidir.

Bahir	Aruz Kalıpları	Kullanım Sıklığı
Remel	fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün	3
Remel	fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün	16
Cedîd	fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün	1
Hezec	mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün	2
Hezec	mef'ûlû/ mefâ'ilün/ fe'ûlün	2

Tablo 4: Şiirlerde Kullanılan Aruz Kalıpları

METİN KURULURKEN İZLENEN YOL

- 1) Metin kurulurken Mecmûa'daki sıralamaya uyulmuş, şiirlerin başlıkları kalın font ile yazılmıştır. Vezin bilgisi başlığın hemen altında italik olarak verilmiştir. Şiirlerin her bir beyit ve bendi numaralandırılmış, sayfa numarası (varak bilgisi) sayfa düzeni içerisinde sayfanın solunda kalın fontla gösterilmiştir. Mecmûa'daki başlıksız iki şiirin başlığı olarak köşeli parantez [] içerisinde şairlerinin mahlası verilmiş ve mahlassız bir şiirin de şairi tespit edilerek yine köşeli parantez içerisinde şairin mahlası metne dâhil edilmiştir.
- 2) Metin latinize edilirken faydalanılan transkripsiyon alfabesi TRANSKRİPSİYON TABLOSU başlığı altında sunulmuştur. Mecmûa'da derlenen şiirler, şairlerin yayımlanmış eserlerinden (divan, mesnevi) ve diğer bilimsel çalışmalardan (tez, makale) tespit edildikten sonra mukayeseli olarak yeni harflere aktarılmıştır. Mukayesede yararlanılan eserlerin/bilimsel çalışmaların ayrıntılı künye bilgisi KAYNAKÇA'da verilmiş, Mecmûa metni ile karşılaştırma yapılan eser/bilimsel çalışma arasındaki bütün farklılıklar (beyit, mısra, kelime, takdim-tehir vb.) aparatta gösterilmiştir. Karşılaştırmada kullanılan eserlerin/bilimsel çalışmaların ayrıntılı künye bilgisi KAYNAKÇA'da verildiği için aparatta sadece karşılaştırılan eserin adı KISALTMALAR'da yer aldığı şekliyle verilmiştir: namâzı: şalâhı, EA gibi.
- 3) Mecmûa metninde şiirlerin başlıklarında yer alan yıldız (*) işaretiyle aparatta bu şiirlere dair bilgiler verilmiştir. Mecmûa'da yer alan şiirin, şairin hangi eserinde yer aldığı ve eserin hangi neşrinin karşılaştırmaya esas alındığı, Mecmûa metni ile karşılaştırılan eserde yer alan metin arasındaki temel farklılıklar (beyit/bend sayısındaki değişkenlik gibi) bu bilgiler arasındadır.
- 4) Ayet, hadis iktibasları italik karakterde gösterilerek anlamları dipnotta açıklanmıştır.
- 5) Metin kurulurken vezinle ilgili kusurlar giderilmiş, buna rağmen düzeltilemeyen kusurlar için dipnota "Vezin kusurludur" notu düşülmüştür.
- 6) Özel isimler büyük harfle yazılmış, özel isimlere gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmıştır.
- 7) Arapça, Farsça ön ve son ekler kısa çizgiyle "-" ayrılarak yazılmıştır.

- 8) Farsça'daki "vâv-ı mâ'dule"ler "ˆ" işaretiyle belirtilmiştir: hāˆb gibi.
- 9) Mecnûa metnindeki şeddeli ifadeler vezin gözetilerek kimi yerde şeddeli (Hakḳ) kimi yerde şeddesiz olarak (Hak) yazılmıştır.
- 10) Hemzeli kelimelerin yazımında mürettibin/müstensihin tercihinə bağlı kalınmıştır: mā'il, dā'im gibi.
- 11) Mecnûa metnine tarafımızca yapılan bütün eklemeler köşeli parantez [] içine alınmıştır.
- 12) Farsça ikilemeler kısa çizgiyle "-" ayrılarak yazılmıştır: ser-te-ser, dem-be-dem gibi.
- 13) Mecnûa metninde okunamayan kısımlar parantez içinde üç nokta ile (...) gösterilmiş, çalışmanın sonuna eklenen tıpkıbasım ile de gerek bu kısımların gerekse de Mecnûa'nın kendisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

TRANSKRİPSİYON TABLOSU

ا(ı)	a,ā,e	ش	ş
ء	.	ص	ş
ب	b,p	ض	ḍ,z
پ	p	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	ṯ	ع	.
ج	c,ç	غ	ğ
چ	ç	ف	f
ح	ḥ	ق	q
خ	ḫ	ك	k,g,n
د	d	ل	l
ذ	ẓ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v,o,ö,u,ü,ū
ژ	j	ه	h,a,e
س	s	ی	y,ı,i,î

BÖLÜM III

3. MECMÛA-İ MİRÂCİYE-NAAT'IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

1b

Pend-nāme-i · Azmī Efendi*

fā'ilātün/ fāi'ilātün/ fā'ilün

1) Her işe kıl besmeleyle ibtidā

Ẓıkr olsun⁴⁵ dā · imā ḥamd-ı Hudā

2) Tāhir ol dā · im namāzı⁴⁶ pīşe kıl

Hem · azāb-ı dūzaḥı endīşe kıl

3) Kāhil olma kıl namāza ihtimām

Ṭur otur ehl-i şalāt ile mūdām

4) İster iseñ artura ḳadrüñ Hudā

Rūz u şeb eyle tazarru · kıl du · ā

* KOYUNCU. 2016. pdf s. 663. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan EA neşrine göre 5 beyit eksiktir. EA'daki 29, 37, 41, 43 ve 46. beyitler Mecmûa'da yer almamaktadır.

⁴⁵ zıkr olsun: zıkrüñ olsun, EA

⁴⁶ namāzı: şalāḥı, EA

5) Kim ki kār u pīşesün • işyān ide⁴⁷

Şübhesüz ol rızķuna nokşān ide

6) Ni• mete şükr ü belāya şabr kıl

Kim bulur andan cilā mir• āt-ı dil

7) Şükr kayd-ı ni• met-i mevcūdedir

Şabr şayd u⁴⁸ ni• met-i mefkūdedir

8) Kimseye kılma sitem itme cefā

Dost kılmaz merdüm-āzārı Hudā

9) Şādī-yi dünyāya mesrūr olma hīç

İltifāt-ı şāha mağrūr olma hīç

10)• Ömrüñ olsun dir iseñ gāyet uzun

Eyle in• ām u • aṭā ḥadden füzūn

11) Şem• -veş itme dilüñ ḥalkā dırāz⁴⁹

⁴⁷ ide: ider, EA

⁴⁸ şayd u: şayd-ı, EA

Rûz gibi eyleme ifşâ-yı râz

12) Ni· metüne kimsenüñ itme⁵⁰ Һased

Кәdir isеñ кил Һased бәбina sed

13) Kimseyi zem eyleyüp қadһ eyleme

Kendüyi hem illere medһ eyleme

14) Geç geçenden ibn-i vakt ol gözle һāl

Hem yeme ferdā ғamuñ ferdāya şāl

15) Kimdedir ғāyetle kem dirseñ eger⁵¹

Kendü · aybuñ қor elüñ · aybuñ arar

16) Virdüğini alma mәнend-i bihār

Hem yeme қay ittügin zenbūr-vār

17) Çok mizāһı itme ki һiffet virür⁵²

Bakma hem nā-maһreme ғaflet virür

⁴⁹ Şem· veş itme dilüñ һalka dirāz: Şem· veş һalka dilüñ itme dirāz, EA

⁵⁰ itme: kılma, EA

⁵¹ Kimdedir ғāyetle kem dirseñ eger: Ғayet eyle kem durur dirseñ eger, EA

⁵² Çok mizāһı itme ki һiffet virür: Çok mizāһ itme ki ol һiffet virür, EA

18) İtme iki zen arasından güz̄er

Kılma hem aşılmaşa aşlā naz̄ar

2a

19) Zenler ile kim ki çok şöhet kılur

Şāh ise kendüyi bī-hürmet kılur

20) La• n ü ta• n ü kız̄b ü bühtān eyleme

Kimsenüñ kalbini vīrān eyleme

21) Hem kıoma beytũnde tār-ı⁵³ • ankebūt

Nākış olur ol ziyād olduķça kūt

22) Atañı vü anañı ey cān-ı peder

Adlu adıyla çağırma kıl hāzer

23) Rīze-i nānı bırakma zīr-i pā

Düşeni alup yiseñ virür ğinā

24) Senden a• lānuñ öñine geçme hem

⁵³ tār-ı: beyt-i, EA

Eyle ednāya tevāzu · kıl kerem

25) Baṣuñ altuna ḳoma ṣalvārını

Oṭururken ṣarma hem destārını

26) Diṣüñ ile kesme hergiz riṣteni

Ṭırnağ ile⁵⁴ oynama hem diṣini

27) Ayak üzre k'ey ṣaḳın ṭon giymeden

K'ey ṣaḳın üstüñde dikiṣ dikmeden⁵⁵

28) Post-ı sîr ü piyāzı kıl kerem

Ayak altına bırakma yakma hem

29) Nān-ı serd ü gūṣt u ḥelvā-yı ter

Artırır ḥıfzı vü zihni tîz ider

30) Bir · azîze ṣordılar nisyān neden⁵⁶

Didi kim kaçmak gerek · işyāndan

⁵⁴ ṭırnağ ile: ṭırnağuñla, EA

⁵⁵ K'ey ṣaḳın üstüñde dikiṣ dikmeden: Kıl ḥazer üstüñde cāmeñ dikmeden, EA

⁵⁶ nisyān neden: nisyāndan, EA

31) İştirākuñ görme cā• iz şānenüñ

Şānesine urma el bīgānenüñ

32) Ğayr ile misvākda yok iştirāk

Kim işāretdür aña lafz-ı sivāk

33) Püf diyüp söndürme gel aşla çerāğ⁵⁷

Şem• -i dūdundan olur muhtel dimāğ

34) Ev süpürme gice hīç⁵⁸ çekme emek

Hem cünüble ğam virür yemek yemek

35) Pes haṭādır gice mir• āta nazār

Yalıñuz bir evde yatma kıl hāzer

36) Ay u gün tūılsa hem kılma nazār

Ol nazārdır gözlere • ayn-ı zarar

37) • Ākıl iseñ eyleme tenhā sefer

⁵⁷ Püf diyüp söndürme gel aşla çerāğ: Püf diyüp hergiz söyündürme çerāğ, EA

⁵⁸ gice hīç: hīç gice, EA

Yalıñuz gitmekde var⁵⁹ çok hañar

38) Olmasun dirseñ zamīrũñde ğubār

Hāk ü gille el yumağdan el yuvar⁶⁰

39) İhtirāz eyle koma virür elem

Ayağ⁶¹ altına tırāş itme⁶² kalem

40) Gice bī-dār ol tilāvet kıl seher

Oğuma seng-i mezārı kıl hāzer

41) Çok cimā· u · ıtr u hem⁶³ ekşi yemek

Pīr eyler ādemi⁶⁴ bī-reyb ü şek

42) Yüziñe yā başıma virür melāl⁶⁵

Hem hāeldir her çūbı itme hılāl

43) Mā-ḥaṣal budur tutarsañ ğūş-ı cān

⁵⁹ var: vardur, EA

⁶⁰ yuvar: yu var, EA

⁶¹ ayak: ayağ, EA

⁶² tırāş itme: tırāşā-yı, EA

⁶³ hem: ğam, EA

⁶⁴ pīr eyler: pīr iderler, EA

⁶⁵ Bu beyit Enīsü'l-Ārifin'de tespit edilemedi.

İdeyin hikmet⁶⁶ medârını beyân

2b

44) Ehl-i şer• anı [ki] müstakbeḥ görür

Ṭab• kim ol nesneden nefret kıılır

45) Mümkün olduğınca eyle ictināb

Söz budur Allāhu⁶⁷ a• lem bi's-şavāb

Mi• rāciye-i Nazīm*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1) Meryem-i fikrüm olup ḥāmīle-i feyz-i Hudā

Ṭoḡdı gehvāre-i ṭab• umda Mesīḥ-i ma• nā

2) Benem ol micmere gerdān-ı şebistān-ı hüner

Kām-ı • ālem nefehāt-ı sūḥanum ile güyā⁶⁸

⁶⁶ hikmet: hükmüñ, EA

⁶⁷ Allāhu: vallāhu, EA

* ÇAKIR. 2018. pdf s.174. Mecmûa'daki metin tamdır ancak bazı beyitlerin sırasında farklılık söz konusudur.

⁶⁸ güyā: büyā, ND

3) Benüm ol mâşıta-i rûy-ı · arūsân-ı beyân

Kilk-i endîşem olup şûret-i ma · nî-pîrâ⁶⁹

4) Oldı her mikhele⁷⁰ her saır-ı siyâh-ı nazmım

Şafha-i şi · r-i laţîfüm aña mir · ât-ı şafâ

5) Benüm ol bülbül-i gülzâr-ı beyân kim gûşın

Gül gibi şâhid-i ma · nî tutar olsam gûyâ

6) Lûledir aña zebânum dehenümdür inbîk

N'ola taķtîr-i gülâb-ı sühan itsem hâlâ

7) Her midâd-ı kalemüm reşk-i süveydâ-yı kemâl⁷¹

Noķta-i şi · r-i terüm⁷² merdüm-i çeşm-i dānā⁷³

8) Görse zencîr-i suţûr-ı sühanum şevkinden

Ola Mecnûn gibi dil-bestesi cân-ı Leylâ

⁶⁹ ma · nî-pîrâ: mâ · nâ-pîrâ, ND

⁷⁰ mikhele: mûkhûle, ND

⁷¹ kemâl: nizâm, ND

⁷² Noķta-i şi · r-i terüm: Noķta-i nazm-ı terim, ND

⁷³ dānā: rûknâ, ND

9) Dem-be-dem olmadadur kâlbüd-i fikr ü hayāl

Nuṭṭ-ı cān-baḥş-ı⁷⁴ Mesīḥ-i sūḥanumla iḥyā

10) Keyf-i şahbā-yı rakīḳ-i hūnerem ğuşşa-kesel

Neşve-i cām-ı rahīḳ-i eḍ erüm ğam-fersā

11) Sedd-i Ye• cūc-ı edānī-i sūḥandur ṭab• um⁷⁵

Ḳavlūme ola⁷⁶ Sikender gibi ḳā• il Dārā

12) Dūr-bīn-i ḳalemim şāf-nümādur o ḳadar

Ki göre⁷⁷ cāy-ı murādın nazār itse a• mā

13) Feyz-i Ḥaḳ rehber-iken ṭab• uma her vādīde

Tengdür cünbişine • arşa-ı⁷⁸ şī• r ü inşā

14) Lehce-i dil-keş ile ṭab• -ı hoş elḥānumdur

Çemen-i ma• rifete bülbul-i mürğüle-serā

⁷⁴ Nuṭṭ-ı cān-baḥş-ı: Dem-i cān-baḥş-ı, ND

⁷⁵ ṭab• um: nuṭṭum, ND

⁷⁶ ola: olsa, ND

⁷⁷ göre: görür, ND

⁷⁸ cünbişine • arşa-i: cilvesine sāḥa-i, ND

15) Tab· um İskender-i ma· nī kalemüm Hızr-ı beyān

Demdür⁷⁹ itse sühanum āb-ı hayâtı icrā

16) Kilk-i çalāk-terüm evc-i sühanda şeh-bāz

Fikr-i sîmurğ-perüm kâf-ı hikemde · anķā

17) Mürşid-i tab· uma ilhām-ı İlāhī rehber

Pîrüm⁸⁰ endîşeme çüb-ı kalemüm oldı · aşā

18) Cān atar rūḥ-ı Felāṭūn ḥum-ı maḥberüme⁸¹

Teşne-dil⁸² ney-şeker-i ḥāmeme İbn-i Sînā

19) Edhem-i · akl-ı Aristo kıla evvel kademe

Eşheb-i fikr-i serī· imle olursa hem-pā

20) Vāridāt ile tolu genc-i hünerdür⁸³ dehenüm

Anda⁸⁴ şemşîr-i zebānum yetişür ejderhā

⁷⁹ demdür: nola, ND

⁸⁰ pîrüm: pîr-i, ND

⁸¹ maḥberüme: muḥbireme, ND

⁸² Teşne-dil: Teşne-leb, ND

⁸³ genc-i hünerdür: genc-i güherdir, ND

⁸⁴ Anda: Aña, ND

21) Kalemüm tütî-i gūyâ-yı şeker-zâr-ı maḳāl

Mısr-ı endîşede [şîrîn] süḥanumdur bebgā

3a

22) Tab· uma feyz-i Hudā zā· iḳa baḥş-i ilhām

Kand-ı ma· nî leb-i endîşeme ḥāzır ḥelvā

23) Tütî-i Mısrâ kıyās itme bulunmaz hergiz

Murg-ı ḥāmem gibi bir bûlbûl-i şad-güne nevā

24) Tāze elfāz ile güftārımı gūş eylemege

Pāy-ı ta· bîrimi rû-māle⁸⁵ gelür ḥüsn-i edā

25) Vālih-i şî· r-i terüm⁸⁶ cān-ı Lebîd ü Ḥassān

Mest-i cām-ı süḥanum rûḥ-ı Cerîr ü A· şā

26) Tā· ir-i tab· -ı bülendüm ṭayerān itdikce

Görinür ḥāk-i ḥazîz evc-geh-i istignā

27) Tay idüb · ālemi bir demde gelür hem yirine

⁸⁵ rû-māle: takbîle, ND

⁸⁶ şî· r-i terüm: nazm-ı terim, ND

Murg-ı fikrüm ki açar bāl ü perin bī-pervā

28) Cedvel-i hāmem o mīzāb-ı me· ānīdür kim

Çemenistān-ı beyān andan alur neşv ü nemā⁸⁷

29) Şaykal-ı feyz ile rūşen-ger-i ṭab· -ı şāfum

Dem-be-dem āyine-i dilden olur jeng-zidā

30) Nokṭa-i kilk-i siyāhumda · aceb ḥālet var

Şūretā kaṭre vü ma· nīde yem-i tūfān-zā

31) Hüdḥüd-i nuṭkımı bāğ-ı süḥanumda görse

Ola zindān dil-i Belkīsa çemen-zār-ı Sebā

32) Nazmum āvīḥte-i gerden-i teslīm-i fuḥūl

Süḥanum dürr-i girān-māye-i gūş-ı fuşahā

33) Ṭab· ı derrākime bir ḥāşşadur isti· dād

Vālih ü şīftedür fıṭratuma fehm ü zekā

⁸⁷ neşv ü nemā: feyz-nümā, ND

34) Görmeye çeşm-i hıred bulmaya seyyāh-ı hayāl

Arasa • ālem-i endīsemi zīr ü bālā

35) Dīde-i šāhid-i nuṭkum gibi bī-sürme siyāh

Ṭab • -ı şūhum gibi ser-mest-i sūhan bī-şahbā

36) Mey-i ilhām ile memlū ḳadeh-i nāṭıkası

Mest olup rāzını ṭab • um [n'ola] itse ifşā⁸⁸

37) Gül-i taḥkīk pūr itdi ḳemen-i sāmi • amı

Dem-i cān-baḥşum o gülşende yiter bād-ı şabā

38) Nuṭk-ı şīrīn [ü] dil-āvīz [ü] sūhan-perver ile⁸⁹

Fıkr-i bārīk ile tedkīk-i sūhanda ḥaḳḳā

39) Bu ḳadar ḥüsn-i • ibādetle hüner-mendāna

Eyleyüp • arşa-i pehnā-yı ma • ānīde şalā

40) Şā • ir-i sihr-i beyānum diyü da • vā itsem

Kimse da • vāmı benüm eylemez aşlā ıṣḡā⁹⁰

⁸⁸ itse ifşā: nola itse ifşā, ND

⁸⁹ sūhan-perver ile: fūsūn-perverle, ND

41) Hā'ce-i kevn ü mekân maḥkeme-i vaşfunda

Diñleye budur ümîdüm o ḥidiv-i dānā

42) Nā' ib-i kāḍī-i ḥācāt şefī' -i · araşāt⁹¹

Müşfik-i ḥāl-i · uşāt ol sened-i her dū serā⁹²

43) Hil' at-ārā-yı le' amrük şeh-i levlāk-efser

Enbiyā-ḥayl u rusül-mevkib ü tevfiḳ-livā

44) Faḥr-i · ālem şeh-i kevineyn Resülü'δ -δ eḳaleyn

Maḥrem-i rāz-ı Hudā şāhid-i bezm-i İsrā

45) Kurretü'l-· ayn-ı rusül nūr-ı dü-çeşm-i Cibrīl

Dürretü't-tāc-ı nübüvvet şeh-i levlāk-ḳabā

3b

46) Maşrıḳ-ı şubḥ-ı ezel mäh-ı cihān-tāb-ı ebed

Neyyir-i rahmet ü mihr-i felek-i mā-evḥā

⁹⁰ aşlā ıṣḡā: ıṣḡā illā, ND

⁹¹ şefī' -i · araşāt: şefiü'l-araşāt, ND

⁹² sened-i her dū serā: sened-i rüz-ı cezā, ND

47) Evvelîn dürr-i şadef-perver-i deryā-yı vücūd

Âhirîn gevher-i gencîne-i şun • -ı Mevlā

48) Nāzenîn-i harem-i rü • yet-i Rabb-i • izzet

Ya • ni maḥbûb-ı Hudā seyyidinā Mevlānā

49) Meḥar-ı • âlemiyân • âlem-i cān cān-ı cihān

Dāver-i kevn ü mekân dād-penāh-ı zu • afā

50) Sebeb-i • âlem ü âdem sened-i mevcūdāt

Husrev-i her dü-cihān pādişeh-i her dü-serā

51) Rāyet-efrāz-ı nübüvvet sipeh-ārā-yı rusûl

Mālik-i mülk-i şefā • at şeh-i fermān-fermā

52) Gülbün-i ravza-i Ṭā-hā gül-i bâğ-ı Yāsīn

Bî-ḥazān serv-i çemen-zār-ı *vemā erselnā*⁹³

53) Li-ma • allāh-serīr-i mürsel odur⁹⁴

⁹³ *vemā erselnā*: “Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.” (Enbiya, 21/107)

Pādişāh-ı harem-i muhterem-i *δ ümme denā*⁹⁵

54) O kirāmī-güherüñ âdemi itmiş şerefî

Mazhar-ı naşş-ı kerīm-i *ve leḳad keremnā*⁹⁶

55) Şem· -i cem· i rusülün rāh-nümāsı sübülün

Enbiyā hep o gülün ravzasına nāşiye-sā

56) Harem-i ravzasınuñ · ākifi beyt-i ma· mūr

Ka· be-i dergehinün zā· iri · arş-ı a· lā⁹⁷

57) Māh-ı tābān-ı · Acem mihr-i dirahşān-ı · Arab

Cebhesi bedr-i dücā ṭal· atıdur şems-i duḫā

58) Şā· im-i rûze-i dîdârı dil ü cān-ı ümem

Gîsuvānı şeb-i Ḳadr u ruḫı · İd-i adḫā

⁹⁴ Li-ma· allāh-señr-i mürsel: Lî-ma· allāh-señr-i Aḥmed-i mürsel ki, ND

⁹⁵ *δ ümme denā*: “Sonra yaklaştıkça yaklaştı.” (Necm, 53/8)

⁹⁶ *ve leḳad keremnā*: “Andolsun biz Âdemoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık.” (İsra, 17/70)

⁹⁷ Harem-i ravzasınuñ · ākifi beyt-i ma· mūr/ Ka· be-i dergehinün zā· iri · arş-ı a· lā: Ka· be-i dergehiniñ zā· iri beyt-i ma· mūr/ Harem-i ravzasınıñ · ākifi · arş-ı a· lā, ND

59) Enbiyā vü rusûl içre añâ yokdur δ ānī

Ki nübüvvetle risāletle odur müsteδ nā

60) Dem-i nezzāre ğazāl-i nigeḥi şabr-güdāz

Kuḥl-ı mā-zāğ ile çeşm-i siyehi hūş-rübā

61) Gülbün-efrūz-ı Kureyş ü gül-i bāğ-ı • adnān

• Andelīb-i çemen-i Yeδ rib ü serv-i Baḥā

62) Dergehü[ñ] Ka• be-i ebrār u maṭāf-ı aḥrār

Ḳible-i ḥācet ü miḥrāb-ı niyāz-ı • urefā

63) Ḳulzüm-i • afv ü şefā• at dūr-i deryā-yı kerem

Menba• ı raḥmet ü şefkat güher-i kân-ı • aṭā

64) Kürsī-i sīm ü zer dergehi māh-ı ḥurşīd

Rīze-seng-i ḥarem-i bārgēhi necm-i süḥā

65) Gerd-i gird-i ḥaremi nūr-ı siyehle tev• em

Ḥāk-i pāk-i ḳademi kuḥl-ı dü-çeşm-i ḥavrā

66) Kārvān-ı ümeme kâfile-sālār-ı necāt

Dergeh-i · izzete hem reh-rev ü hem rāh-nümā

67) Şehper-i şerm ü edeble yüzini ferş iderek

Olsa cārüb-keş-i hāk-i deri bāl-i Hümā

68) Ola hemvāre idüp anda gül-āb-efşānī

Harem-i · izzetine ebr-i sa · ādet sakḳā

69) Şebnem-ālūd-ı · arak olsa gül-i rūyı olur

Sebz-i ter āb-ı ruḥı ile çemen şerm ü ḥayā

70) Eşk-i ter āh-ı seḥerdür o gül-i bī-ḥāruñ

Dem-be-dem ravza-i · aşkunda olan āb u hevā

4a

71) Gülşen-i rif · atüne sebze-i bīgāne felek

Māh bir ayçiçeği anda güneş mihr-i giyā

72) Nuṭḳ-ı şīrīnüne tūṭī gibi dil-beste⁹⁸ hezār

⁹⁸ dil-beste: dil-teşne, ND

Lebüne gonce-i ter rûyına verd-i ra· nâ

73) Bûy-ı gîsû-yı laîfî ile mu· attar reyḥân

Sünbül-i şifte âşüfte demâğ-ı sevdâ

74) Eð er-i mu· cize-i bâhiresiyle o şehüñ

Oldı gûyâ yed-i pâkündeki seng-i ḥārâ

75) Rûz u şeb mihr ü mehi kâse-i deryûze idüp

Âsitânında gedâdur o şehüñ çarḥ-ı dü-tâ

76) Gevher-i mihrine şâyeste degildür virse

Cevher-i cânını ḥalk-ı dü-cihân müjde-bahâ

77) Lücce-i cûdına nisbetle o kân-ı keremüñ

Kemterîn kaṭre-i pîçide degildür deryâ

78) Dil-i şâfı güher-i cûd ile kândan ecved

Dest-i pâki kerem ü luṭf ile yemden eşḥâ

79) Bir gelür ma· şiyet-i ḥurd ü büzürg-i ümmet

Pîş-i · afvunda berāberdür anîñ şāh u gedā

80) Gökde yirde yiri yok ıatre-i sīm-āb gibi

Düşmen-i şer· ini Hāk itmiş ezel bī-ser ü pā

81) Defter-i kevn ü mekân olmaya evvel satrı

Olsa tafşıl-i δ enā-yı şıfatı icmālā

82) Ser-fürū-bürde olup maḥkeme-i şer· inde⁹⁹

Hükmüne viridi rızā Gebr ü Yahūd u Tersā

83) Olmada cān-ı ümem dā· ire-i şer· inde

Haşre dek nokta-i pergār gibi pā-ber-cā

84) İbn-i Sīnā gibi her gūşede biñ ḥastesi var

Yazmamış · illet-i bīmārını kânūn [u] şifā

85) Āferīniş daḥı ma· dūmdı¹⁰⁰ mevcūd iken ol

Āferīde heme nā-būd idi ferden ferdā

⁹⁹ maḥkeme-i şer· inde: maḥkeme-i · adlinde, ND

¹⁰⁰ ma· dūmdı: ma· dūm idi, ND

86) Dergeh-i kudrete ferrâş revân-ı Âdem

Harem-i • ismetüne cāriye rūḥ-ı Havvâ

87) Mîhmân-ı ser-i ḥān-ı keremi rūḥ-ı Ḥalîl

Enbiyâ vü rusûl ol ḥāna ṭufeyl olsa sezâ

88) • Īd-i • aşkunda dil ü cān-ı Simâ • ĩl gibi

Ola ervāḥ-ı muḳaddes dil ü cān ile fedâ

89) Ṭur-ı • ahdünde¹⁰¹ n'ola ol ene efşah ḥaberüñ

Ḳâ • il-i ḳavl-i ḥikem-perveri olsa Mûsâ

90) Enbiyâsı gibidür ḳavm-i Kelîmullâh'uñ

Didi ol şâh-ı rusûl¹⁰² ümmetüm içre • ulemâ

91) Çeşm-i cān-ı Zekerîyyâ ruḥının ḥayrânı

Ḥilye-pîrâ-yı cemâli leb-i rūḥ-ı Yahyâ

92) Şerm-i¹⁰³ cûd u keremiyle yire geçdi Ḳārûn

¹⁰¹ Ṭur-ı • ahdünde: Ṭûr-ı şevḳinde, ND

¹⁰² şâh-ı rusûl: faḥr-i cihân, ND

¹⁰³ Şerm-i: Şehr-i, ND

Cüst ü cüy-ı haremîyle göge çıktı · İ̇sā

93) Mazhar-ı redd ü kabûli olanuñ mertebesi

Birinüñ taht-ı δ erādur birinüñ fevķ-i · alā

94) Bağı yağı erimezdi eδ er-i tābundan

Nūr-ı hıfzundan eger şu· le-i şem· alsa ziyā

95) Darb-ı tīg-ı kader-endāz-ı kazā-peykārı

İtdi bir¹⁰⁴ hamlede kec-revlerini¹⁰⁵ rû-be-kafā

4b

96) İstemez seng-i fesān çarķa tutarsañ dönmez

Tır-i dil-dūzı kader tīg-i ser-endāzı kazā

97) Sipeh-i rezmine ol hüsrev-i nuşret· alemüñ

Oldı her hamle-i pür-şūrda hengām-ı vegā

98) Siper-i sīm-ķamer miğfer-i zer mihr-i münīr

Māh-ı nev tīg ü kemer-bend-i muraşşa· cevzā

¹⁰⁴ bir: her, ND

¹⁰⁵ kec-revlerini: düşmenlerini, ND

99) Dem-be-dem cūy-ı fenādan güzērān eylemege

Pül-i şemşiri yeter menhel-i cān-ı a · dā

100) Sipeh-i nuşretine¹⁰⁶ · avn-i Hudā rehber olup

O şehüñ itdügi dem · azm-i çemen-zār-ı ğazā

101) Şulayup lāle-sitān-ı zaferi tīg-i ğuzāt

Gūşe gūşe dökilür cedvel-i hūn-ı huşamā

102) Şadme-i kahrı ile Hind ü · Acem'de o şehüñ

Sūmenāt ile nigūn oldı¹⁰⁷ revāk-ı Kısra

103) O şehüñ sâ · il-i dergāhı şığār ile kibār¹⁰⁸

O şehüñ fermān-beri pīr ü bernā¹⁰⁹

104) Hāk-i dergāhını rū-māle gelüp şerminden

Düşüre nāfesini yolda ğazālān-ı Hıṭā

¹⁰⁶ nuşretine: haşmetine, ND

¹⁰⁷ nigūn oldı: yere geçdi, ND

¹⁰⁸ şığār ile kibār: kibār ile şığār, ND

¹⁰⁹ fermān-beri: bende-i fermān-beri, ND

105) Āhuvān-ı ḥarem-i ravza-i vālā-terüne

Çemen-i cennet olursa nola hemvāre ğidā¹¹⁰

106) Kaşr-ı şer· inde Ebū Bekr ü · Ömer ol şāhuñ

Daḥı · Osmān u · Alī oldılar erkān-ı binā

107) Biri şıdk ile biri · adl ile bī-hemtādır

Biri ḥilm ile biri · ilm ile ferd ü yektā

108) Birisi baḥr-i · aṭādur birisi kulzüm-i dād

Birisi kân-ı ḥayādur birisi genc-i seḥā

109) İki şehzāde-i pür-cūd Ḥasan ile Ḥüseyn

Her biri olmış-iken nūr-ı dü-çeşm-i zehrā

110) Birine kāse-i zehr-āb-ı każā¹¹¹ şundı kader

Birini tīg-ı każā itdi emīr-i şühedā

111) Oldılar cān ile fermān-ı Ḥudā'ya teslīm

Her biri ḥükm-i każā u kadere virdi rızā

¹¹⁰ Çemen-i cennet olursa nola hemvāre ğidā: Çemen-i cennet-i Firdevs-i berīn ola ğidā, ND

¹¹¹ każā: fenā, ND

112) Rūḥ-ı pāk-i şeh-i kevneyne şalât ile dūrūd¹¹²

Âl ü evlādına aşḥābına teslīm ü δ enā

113) Şeb-i mi· rāc o Hudāvend-i Hudāvendāna

Sidre'den ḥazret-i Cibrīl olup bāl-güşā

114) Mūjde-i vuşlat ile da· vete geldi götürüp

Bir hümā-sāye Burāḳ esb-i hümāyūn-sīmā

115) Sürme-i kudret ile çeşm-i siyāhı mekhūl

Sünbül¹¹³ perçemi hem dil-keş ü hem rūḥ-fezā

116) İntizār üzre iken maḳdemine ḥasretle

Oldı bir demde yeri mescid-i ḥās-ı Aḳşā

117) Enbiyā vü rusüle idüp imāmet anda

Oldı devletle ser-firāz maḳām-ı vālā¹¹⁴

¹¹² şalât ile dūrūd: dūrūd ile şalât, ND

¹¹³ Sünbül: Sünbülīn, ND

¹¹⁴ ser-firāz maḳām-ı vālā: feres-rān-ı maḳām, ND

118) Ser-be-ser • âlem-i imkânı temâşâ iderek

Ƙalmadı itmedigi seyr-i cibâl ü şahrâ

119) Şubha dek yandı Ƙanādīl-i nücūm-ı rahşān

Eyledi yūmn-i Ƙudūmiyle felek donanma

5a

120) Çarh-ı mīnāya Ƙadem başdı açup bāl ü perin

O perīdūr ki ola cılve-gehi şīşe sezā

121) Oldı gülgūn-ı şafaƘ tās-ı Ƙamerde zāhir¹¹⁵

Virdi bāl ü dūm-i pākīzesine reng-i hınā

122) Bir işāretle dū-şakƘ oldı o dem kürre-i māh

O şehūñ gūşe-i ebrūsı idince īmā

123) Zīr-i meşƘ oldı Ƙamer levh-i zerefşān hurşīd

O şehūñ midhātini itdi • uṭārid imlā

124) Ƙademiñ būs idicek raƘş-kūnān oldı hemān¹¹⁶

¹¹⁵ Ƙamerde zāhir: felekde hāzır, ND

Zühre mergüle-i na · tıyla terennüm-pîrā

125) Kırş-ı hırşide nigāh eylemedi zerre kadar

Anı ol zayf-ı Hudā itdi Mesīhe i · t̃ā¹¹⁷

126) Müşterī kâdī iken mahkeme-i nüh-felege

İtdi bercīs kemālinden anuñ istiḥyā

127) Bīm-i şemşīr-i cihān-gīri ile Merrīh'üñ¹¹⁸

Elüne ra · şe gelüp düşdi o tīg-i ğarrā

128) Pās-bān eyledi heftüm felege Keyvānı

Burc-ı iō nā · aşeri gezdi reh-peymā

129) Peyk-i Mevlā ile ol cān-ı cihān cilve-künān

Sidreye oldı revān sür · at ile rūḥ-āsā

130) Kaldı hem-rāhı daḥi anda miō āl-i bülbul

Gül-i rüyından olup dūr didi vā-esefā

¹¹⁶ rakş-künān oldı hemān: oldı hemān rakş-künān, ND

¹¹⁷ Anı ol zayf-ı Hudā itdi Mesīhe i · t̃ā: İtdi ol zayf-ı Hudā anı Mesih'e i · t̃ā, ND

¹¹⁸ Merrīh'ün, Behrām'ın, ND

131) Kürsî-i • arşa • urûc itdi sürûşân-ı felek¹¹⁹

Didiler pâyini takbîl idüp ehlen sehlâ

132) Anı da geçdi olup taht-ı revânı Refref

• Āleme nūr-ı ziyâ¹²⁰ virdi o ħurşîd-likâ

133) Kābe kavseyne gelüp menzil-i ħurb oldı yeri

Kelimât itdi bilâ-vâsiṭa bî-ħarf ü şadâ

134) Ne murâd itdi ise virdi iki • âlemde

Kıldı her ħâcetini ħazret-i Allâh revâ

135) Mâverâsından anuñ bulmadılar nâm u nişân

Oķını atdı o dem yayını yaşdı • uķalâ

136) Mümkinât olmış-iken bî-siperi her demde¹²¹

Burada kendüyi ħayb eyledi • aķl-ı ħod-râ

¹¹⁹ sürûşân-ı felek: sürûşân-ı kirâm, ND

¹²⁰ • Āleme nūr-ı ziyâ: • Ālem-i nūra ziyâ, ND

¹²¹ bî-siperi her demde: bî-siperi sür • atiniñ, ND

137) Lā-mekān mülkini tayy itdi¹²² ol şāh-süvār

Şeş-cihāt olsa n'ola cünbişine teng-fezā

138) Yine geldi yerine bir bedene rūḥ gibi

Müjde-i rahmet ile oldı meserret-baḥşā

139) Mihribānā mededā kehf-i emānā senedā

Ey • uşāt-ı ümeme müşfik-i bī-çend ü çirā

140) Seni bī-Ṭūr-ı münācāt kelīm eyledi Ḥaḳḳ¹²³

Olmadın menzil-i Mūsā daḥi Ṭūr-ı Sīnā

141) Seni Ḥaḳḳ eyledi mişbāḥ-ı hidāyet-leme • ān

Olsa güm-rāhlara şer • iñ n'ola mişkāt-ı hüdā¹²⁴

142) Mu • cizātuñla cihān baḡını ser-sebz itdiñ

Ey vücūdı çemen-ārā-yı gülistān-ı beḳā

143) Cedvel-i şer • i münīfüñ¹²⁵ idüp icrā ḥükmin

¹²² itdi: eyledi, ND

¹²³ eyledi: itdi, ND

¹²⁴ Olsa güm-rāhlara şer • iñ nola mişkāt-ı hüdā: İtdi güm-rāhlara şer • iñ mişkāt-ı hüdā, ND

Oldı reyyān u muṭarrā bu çemen-zār-ı fenā

144) Gül-bün-i na· t-ı şerīfūñde¹²⁶ bu şî· r-i ter ile

Bülbül olsa yeridir cān-ı Naẓīm-i şeydā

5b

145) Saña īmān ile ikrār ideli arz u semā

Yerde gökde didiler ins ü melek āmennā

146) Kābe kavseyn o kemān kaşlaruñuñ ham-zedesi

Tır-i müjgānıññ āmāc-gehi *ev ednā*¹²⁷

147) Ey kadi serv-i çemān-ı çemen-i ğaybü'l-ğayb

Sāyebān eyler idi sāyeñi bulsa Tübā

148) Olmayan sāye-veş üftāde nihāl-i kadūñe

Sāye gibi ola senden iki · ālemde cüdā

149) Kürsī-i · arş-ı mu· allā ola nezzāre-gehi

¹²⁵ münīfīñ: laṭīfīñ", ND

¹²⁶ Gül-bün-i: Gülşen-i, ND

¹²⁷ ev ednā: "Öyle ki iki yay kadar hatta daha yakın oldu." (Necm, 53/9)

Tūtiyā eylese ḥāk-i deriñi nā-bīnā

150) Vālih-i āyīne-i ṭāl • atüñ İbn-i Mes • üd

• Āşık-ı derd ü ḡamuñ cān u dil-i Bū-Derdā

151) Dest-i āmāle ḡubār-ı ser-i kūyuñ iksīr

Çeşm-i ikbāle türāb-ı ḡademüñ kuḥl-ı cilā

152) Medḥüñi Ḥazret-i Ḥak itmiş iken maḥlūkāt

Nice ta • rīf ideler zāt-ı şerīfiñ ḥāşā

153) Ḥüccet-i vaşf-ı şifātuñda ḥaṭā itse Nazīm

Keremüñden ḡalem-i • afv ile eyle imzā

154) Ḥüccet-i cürmüne • afvuñ ola¹²⁸ imzā-yı ḡabūl

Şefḡatüñ ola berāt-ı • amelinde ṭuḡrā

155) Kilk-i • afvuñla beyāz eyle sevād-ı cürmin

O siyeh-nāme meded ḡalmaya pür-ḡaṭṭ u ḡaṭā

¹²⁸ • afviñ ola: • afviñ olup, ND

156) Şahın-ı maḥşerde kıyāmet ḳopara feryādı

Aña imdād-res olmazsañ eger vā-veylā

157) Keremüñden dü-cihānda ne ḳadar müznib ise

Kesmez ümmīdini ey ḥāce-i dīn ü dünyā

158) Olmasun¹²⁹ dest-güşā dāde-i ğayra şāhım

Eyle dervīşini cūd u keremüñden¹³⁰ ignā

159) Hem-civār eyle o bī-çāreyi bir bī-kesdir

Şıḥḥatinde aña ḳıl cennet-i kūyuñ me'vā

160) Harem-i kūyuñı itsün dil ü cān ile ṭavāf

Dem-be-dem nāle-künān yalın ayak başı ḳabā

161) Eylesün gülşen-i na• tūñde¹³¹ sürūd u neġamāt

Bülbül-i midḥatüñi eyleme bī-berg ü nevā

162) Anı da ḳāfile-i luṭfuña ilḥāḳ eyle

¹²⁹ Olmasun: Eyleme, ND

¹³⁰ keremiñden: keremiñle, ND

¹³¹ gülşen-i na• tiñde: gülşen-i kūyında, ND

Nefha-i şūr ola ol demde ki gül-bāng-ı derā

163) Dem-i āhirde ola mūnis-i cānı zikrūñ

Ḳoma bī-çāreyi ol demde ğarīb ü tenhā

164) Şalāvātuñla leb-i cānına ur mühr-i sūkūt

Vire kālāsına pīrāye o zībā tamġā

165) Besdir ey ḥāme yeter eyleme taṭvīl-i kelām

Nice bir lāf-ı sūḥanda bu dükenmez da· vā

166) Eyle her ḥarf-i ḥaṭāya dü-hezār istigfār

Vaḳtidür dergeh-i Ḥaḳḳ'a açıla dest-i du· ā

167) Tā ki vaşf-ı şeh-i kevneyn ile her şām u seher

Bağlana maḥmil-i kālā-yı nu· ūt-ı şu· arā

168) Ḳāfile ḳāfile envā· -ı taḥiyyāt u şalāt

Ravza-i pākine teslīm ola her şubḥ u mesā

169) Hâdim-i şer· i olup fevķ-i · alâda mesrūr

Haşm-ı cāhı ola mescün-ı çeh-i tahte-δ erā

170) Ser-i bī-devlet-i bed-ḥāhına rūzān şebān¹³²

Haşre dek ebr-i kazā yağıdıra bārān-ı belā

Mi· rāciye-i β ābit*

fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1) Bir şebān-geh ki nev-· arūs-ı sipihr

Perde-i şāhī itdi bürde-i mihr¹³³

2) Ber-ter¹³⁴ idüp selāmi-i māhı

Giydi bir pullı ḥil· at-ı şāhī

3) Sūde-i şeb ki müşk-i peyker idi

Micmer-i çarḥ içinde · anber idi

¹³² rūzān şebān: rūzān u şebān, ND

* KARACAN. 1990. s. 39. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan EH neşrine göre 1 beyit eksiktir. EH'deki 298. beyit Mecmûa'da yer almamaktadır.

¹³³ Perde-i şāhī itdi bürde-i mihr: Bürde-i şāmı itdi perde-i mihr, EH

¹³⁴ Ber-ter: Ber-ser, EH

4) Şīşe-i mäh olup gül-âb-niδ ār

Bir tabak tutdı hâle teb zer-kār

5) Zeyl-i gerdün olup şafağdan ser

Pāk süngerle sildi anı kamer

6) Keffedür mäh cāme-i felege

Ḳatre şıçrayup¹³⁵ encüm itdi leke

7) Ka· be'dür ol şeb-i mu· anber şāl

· Ayn-ı mīzāb-ı zerdür aña hilāl

8) Meger¹³⁶ zer mecerre-i berrāk

Ḥacerü'l-esved ise mäh-ı maḥāk

9) Aña çeşm ü dil-i resûl-i kerīm

· Ayn-ı zemzem maḳām-ı İbrāhīm

10) Ol gice bu şerīf-i Ka· be-i dīn

Ḥāne-i Ümmühānīde ğam-gīn

¹³⁵ Şıçrayup: şıçradup, EH

¹³⁶ Meger: Kemer-i, EH

11) Cevr-i a· dā ile dili pür-dāğ

Lāle mānendi yakmış idi çerāğ

12) Beste-i ḥ̣āb-ı nergīs-i bīmār

Şeb-güşā-dār-ı çeşm-i dil bīdār¹³⁷

13) Nā-geh · Ankā-yı āşiyāne-i kuds

Nāz perverde¹³⁸ āb ü dāne-i üns

14) Ḥādım-ı ders-ḥāne-i tenzīl

Müşil-i vahy-i Ḥazret-i Cibrīl

15) Nāzil olup ḥabīb-i ma· būda

Geldi da· vetçi ḥān-ı maḫşūda

16) Bir burāk-ı huçeste-pey idüp der-dest¹³⁹

Hem-çū ṭāvūs-ı ḥuld-ı zīb-perest

¹³⁷ bīdar: bīmār, EH

¹³⁸ perverde: perverd-i, EH

¹³⁹ Bir burāk-ı huçeste-pey idüp der-dest: Bir burāk-ı huçeste-pey der-dest, EH

17) Pâyine çehre-sây olup şad bār

Dest-i luṭfıyla eyledi bīdār

18) Didi ol¹⁴⁰ şāh-ı mesned-i tebcīl

Çok selām itdi¹⁴¹ Hudā-yı celīl

19) Sizleri da• vet eyledi tenhā

Buyurun muntazırdur ehl-i semā

20) Luṭf u iḥsān-ı Kibriyā-yı görün

Bī-tekellūf gelün Hudā'yı görün

21) Ka• be-i inbisāṭı zā• ir olun

Bu gice ḥazrete misāfir olun

6b

22) Hān-ı dīdār u ni• met-i rü• yet

Hep müheyyā levāzım-ı şoḥbet

23) Şaḥn-ı cennet yol üzre bāḡuñdur

¹⁴⁰ ol: ey, EH

¹⁴¹ itdi: eyledi, EH

Ravza-i lâ-mekân konağundur

24) Saña ey nâz-ı perver-i levlāk

Bir yemeklik hıyāmıdur eflāk

25) Māh bir kūrş-ı hāle seferīdür¹⁴²

Hamel-i çarḥ yol nevālesidür

26) Tūrup ol serv-i būsītān-ı cemāl

Kāmet-i bāğ-ı hūsne dikdi nihāl

27) Āb-dest aldı görüp yola Burāk¹⁴³

Geldi ḥidmet yanaşdı Burāk

28) Zahr-ı Cibrīl olup binek taş

Bindi ol pādişehlerüñ baş

29) Nedür ol ḥāc-ı ḥarīm-i Celīl

K'ola • akkānı ḥazret-i Cibrīl

¹⁴² Bu mısra Edhem ü Hümā'da şu şekildedir: Māh bir kūrş u soma hālesidür.

¹⁴³ Āb-dest aldı görüp yola Burāk: Āb-dest aldı girdi yola yarak, EH

30) Viridi dest-i mübāregine licām

Lü• lü• den subḥa-i ḍ üreyyā-fām

31) Țurfedür ol semend-i bālā-rev

Cevher¹⁴⁴ ābiş-ḥor u cevāhir cev

32) N'ola tehlīli itse • ālemi pür

Ḥulddan ḳopma bir ṭureyfidür

33) Çün süvār oldı¹⁴⁵ ḥā~ce-i ebrār

Yükini ṭutdı ol ḥuceste mehār

34) Şüphesiz göç nefirini çaldı

Hīç ṭurmadı şikārını aldı

35) Tāciridür o Ka• be-i cānuñ

Hep tefārīkdür yüki anuñ

36) N'ola ṭartılsa anda ol zer-i nāb

İki altun terāzūsydı rikāb

¹⁴⁴ Cevher: Kevser, EH

¹⁴⁵ Çün süvār oldı: Bindi çün ana, EH

37)  udsiy n kim ma  m-ı h dmetid r

C mlesi z r-i b r-ı minnetid r

38) Her biri bir i  n med r  idi

Hele Cibr l k se-d r  idi

39)  evk den mest olup   ale'l- tl k

Ba dı ı yeri bilmez idi Bur k

40)   r-y r ile rak  id p hem-v r

Destine   r-p re p y-i  eh r

41)   I   ile k h  ayha eyler idi

Kendi  alardı kendi oynar idi

42) Old  na  -ni     l-i ferr h-f l

Semt-i mi r b-ı  uds-ı devlete d l

43) Bu cem    atle ol im m-ı ver 

Kıldı   n   azm-i Mesc d-i Ak  

44) Enbiyā ile mürselîne temām

Oldı ber-muktezā-yı vaqt-i imām

45) Çünki eδ nā-yı rāh idi ammā

Seferī iki rek• at itdi edā

46) Rusülün cümlesi o zāt-ı şerīf

Eyledi iltifāt ile teşrīf

7a

47) Düş-ı • Īsā'ya reşk-ber-i deymen

Cāme virdi imām-ı Mūsā'dan

48) Gördi bir nerdübān-ı bī-mānend

Derecāt-ı behişt gibi bülend

49) Cāmi• -i āsumāna minber idi

Nāme-i da• vete ya mıştar idi

50) Rūh-veş kim bedenden itdi ħurūç

Çıkdı dünyādan itdi · arşa · urūç

51) Meḥḥar-ı ins ü cin ü şınf-ı melek

Āsumāna çıkardılar ögerek

52) Menzil-i māha vardı zayf-ı · azīz

İtdi bir tek rikāb dest-āvīz

53) Baḥmadı ol ḥidīv-i · ālī-şān

Raḥş-ı · azme üzengi itdi hemān

54) Tīre olup ikinci gökde dūçār

Şıkk-ı δ āniye itdi defter-dār

55) Gördi rūy-ı nevāziş ü ikrām

Ḳademinden ḳalemde oldı bekām

56) Meclīs-i δ ālis oldı çün mesken

Virdi Nāhīd sāz-ı şevḳe düzen

57) Ne nigāh u ne iltifāt itdi

Düzenüñ bozmadı geçüp gitdi

58) Çeşme-i mihre vardı ol meh-rû

Qādir olmadı pāyine koya şı

59) Hüsni hürşide zevrağ aldırđı

Gice tās u tarağı kaldurđı

60) Kaşr-ı Behrām'a oldı çün mihmān

Pāyine baş eyledi¹⁴⁶ ğaltān

61) Aña bir hayli i• tibār itdi

Şeh-i necme silāh-dār itdi

62) Müşterī görđi çün manzarayı

Açdı kālā-yı şevküñ Ülkerini

63) Nesi var ise köhneden nevden

Pāyine dökdi saçdı¹⁴⁷ pastavdan

¹⁴⁶ Baş eyledi: başın eyledi, EH

¹⁴⁷ dökdi saçdı: saçdı dökdi, EH

64) N'ola artarsa şānı keyvānuñ

Kara ağasıdur o sultānuñ

65) Cāmi • -i heştüme düşünce sebīl

Çıkdı kürsisine o şeyh-i cemīl

66) Kudsiyānuñ şafāsı oldı ziyād

Cümlesin itdi o gice irşād

67) Cilve-gāhı olınca çarḥ-ı nühüm

Ötdi nüh kubbe-i felek güm güm

68) Ğurfe-i • arş kim muḳarnes idi

Perde-i bār-gāhı atlas idi

69) Başıcak üstine Burāk ile pā

Oldı atlas kabarcığı peydā

70) Kimse ol vaḳte dek • ale'l-itlak

Atlas-ı • arşa¹⁴⁸ basmamışdı ayak

¹⁴⁸ • arşa: çarḥa, EH

71) Gelicek Sidre'ye ḥabīb-i celīl

Ḳaldı pervāzdan per-i Cibrīl

7b

72) Cāy-ı dīrīnede geçüp yerine

Ḳaldı yazıldı mānde defterine

73) N'ola çeşmi dökerse dürr-i · Aden

Çıkdı bir öyle baḥr-i iḥsāndan

74) Nic'olur ḥāl-i pür-melāl-i şādef

Çıka destinden öyle dürr-i Necef

75) Firḳatinden dögüندی yatdı Burāk

Cismine na· l yakdı dāğ-ı firāk

76) N'ışlesün dil-figār-ı ğam-dīde

İşlemez eşhebi o vādīde

77) Kārdan ḳaldı çün ol iki zār

Yanaşup Refref oldı hıdmet-kār

78) Yine¹⁴⁹ beñzer o māh Refref'de

Sīb-i firdevse kūşe-i rafda

79) Sofra-i şem• adan idi Refref

Kendi üstinde şem• -i bezm-i şeref

80) Şeyh-i levlāk-i hārikü'l-• āde

Şaldı rüy-ı hevāya seccāde

81) Şevk-i dīdār birle vālih ü deng

Gitdi Refref'de nice biñ ferseng

82) Hāşılı refte refte Refref'de

Kaldı yolda çü māh yek hefte

83) Bir maḳāma irişdi ol sulṭān

Ne zemīn var ne āsümān ne mekān¹⁵⁰

¹⁴⁹ yine: neye, EH

¹⁵⁰ mekān: cihān, EH

84) Reng-i rūdan münezzeh ü t̄ahir

• Alem-i nūr-ı • ıřķ u • ālem-i sır

85) İtdi nā-geh řafā-resān-ı semā•

Üdn-i minni kerāmetüñ esmā•

86) O kerāmetle cism olup sūzen

Geçdi biñ perde nūr [u] z̄ulmetden

87) Bī-tekellūf o żayf-ı ħ̄ān-ı kabūl

Meclīs-i ħ̄ās-ı ħ̄urba buldı vuşul

88) Oldı dergāh-ı Kibriyā'da nedīm¹⁵¹

Tek ü tenhā ne rūĥ var ne Kelīm

89) İtdi bir bezm-gehde • ıyş-ı ħafī

Ne neci var ne ħulleci ne řafī

90) Berķ urup şeş-cihāndan envār

Lā-mekān oldı hep tecellī zār

¹⁵¹ nedīm: mukīm, EH

91) Ne dehen var idi ne sem• ü lisân

Hû diyüp hû işidür idi hemân

92) Cânı maḥv eyleyüp tecellîler

Yine ið bāt ider tesellîler

93) Gâh nâ-bûd iderdi gâh bedîd

Dil-i müştâkı sırr-ı ḥalk-ı cedîd

94) Geçdi nâzüglük ile nice suḥen

Kıssa-i • ışık ile maḥabbetden

95) Vaşfdan ḥâriç idi nâz ü niyâz

Ne ḥurûf u ne nuṭk u ne âvâz

96) Kâle gelmez o şoḥbet ü o süḥan¹⁵²

Açma ey dil kütüuyı fâş me-kun

8a

¹⁵² süḥan: saḥun, EH

97) Kereminden Müheymin ü Ğaffār

Muṣṭafāya ḥazā · in itdi niḥ ār

98) · Aqla şıġmaz · atıyyeler virdi

Vaşfa gelmez hediyyeler virdi

99) Yükini tutdı ḥāṣce-i · ālem

İnşirāfa icāzet aldı o dem

100) Sür · at-i müjde içün ümmetine

Ṭarfetü'l- · ayn içinde indi yine

101) Germ buldı firāş-ı fāḥirini

Kerem ıssı şovutmadı yirini

102) Yek-be-yek eyledi Resûl-i Kerīm

Ol hedāyâyı ümmete taḫsīm

103) Zarfı miḳdārı aldı herkes feyz

İsterem ben de β ābit özkes feyz

104) Ba· de-i · ışkdan alup hālet

Göreyim nicedür o keyfiyyet

105) Yā İlāhī · ināyet eyle baña

Cām-ı · ışkı kerāmet eyle baña

106) Dīde-i cāna · ayn-ı nūr olsun

Çeşm-i nefis-i harīs kūr olsun

107) Beni rāh-ı rızāda kullandur

Hıdmet-i Muştafā'da kullandur

108) Vireyin¹⁵³ biñ hūlūs ile bi'z-zāt

Hāzretüñ gül cemāline şalavāt

Mi· rāciye-i B ābit Merhūm*

mefā'ılün/ mefā'ılün/ mefā'ılün/ mefā'ılün

¹⁵³ Vireyin: Vireyüm, EH

* KARACAN. 1981. pdf s.210. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan SD neşrine göre 15 beyit eksiktir. SD'deki 13, 15, 26, 33, 34, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 70, 75, 103 ve 107. beyitler Mecmûa'da yer almamaktadır. Mecmûa'daki 38. beyit ise SD'de tespit edilememiştir.

1) Hoşā ferhunde-aḥter leyle-i mümtāz u müδ tesnā

Ki • unvān-ı berāt-ı Kadridür ser-süre-i İsrā

2) Şafaḳ-rūy-ı • arūs-ı mihre bir gül-gün tutuḳ aşdı

Kevākib saçıverdi bī-nihāyet gevher-i yektā

3) Degül cirm-i ḳamer pür-cūş olup baḥr-ı siyāh¹⁵⁴

Bir altun pullı mähī ṭaşra atdı mevce-i deryā

4) Zamāne giydi nārenci ḳabā-yı zer-nigār üzre

Cevāhir dügmelerle bir çiçekli • anberīn ḥārā

5) Yitürdi gevher-i raḥşān-ı mihri zulmet-i şebde

Nola mūmlar yaḳup anı ararsa ḥ̣āce-i dünyā

6) Kevākib şanma kim pervānelerdür almış eṭrāfın

Yakınca şem• -i mäh¹⁵⁵ pür-fürūḡ-ı ṭārem-i vālā

7) Yed-i teshīre almış kişver-i Keyḥüsrev-i rüzī

İde¹⁵⁶ mūm şenligin Efrāsiyāb-ı leyle-i zulmā

¹⁵⁴ baḥr-ı siyāh: baḥr-ı siyāh-ı şām, SD

¹⁵⁵ şem• -i mäh: mäh şem• -i, SD

8) Yāhūd¹⁵⁷ [kim] mağribī-i dehr şakķū'l-arzı rūm itdi¹⁵⁸

Nümāyān oldı¹⁵⁹ vāfir¹⁶⁰ şeb-çerāğ-ı kevkeb-i ğarrā

9) Ne āteş-bāz u çāpük-dest olur gerdūn ki encūmden

Şerer-pāş āsumān-peymā fişekler¹⁶¹ eylemiş peydā

10) Meger kim üstine bir telli pullı pīrehen çekdi

Yakup fānūs-ı ğarrā-yı mehi fülk-i yem-i Hıdrā

8b

11) Seyirci çıkdı gök meydānını şāmun temāşāya

Resen kurdı sihāb-ı rīsmān-bāz-ı felek-peymā

12) Şu sepdi var ise ahşamdan fışkıyye-i hūrşīd

Girān-h'āb-ı şafādan çeşmin açdı encüm-i zehrā

13) Meger kim cüst ü cūy-ı çeşme-i hūrşīd içün çıkdı

¹⁵⁶ İde: İder, SD

¹⁵⁷ Yāhūd: Meger, SD

¹⁵⁸ rūm itdi: şām itdi, SD

¹⁵⁹ Nümāyān oldı: Ki zāhir oldı, SD

¹⁶⁰ vāfir: bunca, SD

¹⁶¹ fişekler: çiçekler, SD

Diyār-ı zulmete İskender-i mäh-ı sipihr-ārā

14) Hārīm-i ḥāb-gāh-ı mihre gūyā ḥādim-i devrān

Şafağdan çekdi bir pervāzı la · lī perde-i dībā

15) Nihān itdükde top-ı āfitāba mihre-bāz çarḥ

Çıkardı Hakk’a senden şad hezārān mühre-yi beyzā

16) Neheng-i lücce-i zulmet bozınca Yūnus-ı mihrī

O mātemle siyeh şāle büründi çarḥ-ı ser-tā-pā

17) Dil-i şeb bir siyeh-çerde · Arab maḥbūbıdur şāmun

Ya Leylīdür ki ḥüsni Kays-ı çarḥı itdi¹⁶² pür-sevdā

18) O şeb nūr-ı siyāha vāşıl olmuş sālīk-i Hakk’dur

N’ola şad şevk ile · āşıklar anı eylese iḥyā

19) O şebdür bir mu · anber-ṭurra müşgīn-gīsūvān āfet

O şebdür bir siyāh ḥārālī şūḥ-ı nāzenīn-sīmā

¹⁶² itdi: kıldı, SD

20) O şeb zabt itdiler tārīḥ-i mi· rāc-ı mu· allāy

Midād-ı müşk ile küttāb-ı dīvān-ḥāne-i ma· nā

21) O şeb Mevlā ḥabībūñ ḥākdan kaldırdı luṭf itdi¹⁶³

O şeb oldı resūlūñ cılve-gāhı maḳşad-ı aḳşā¹⁶⁴

22) · Azīmet-ḥān-ı ḳurb ol rūḥ-ı pāki eyledi da· vet

Anuñ-ḳün micmer-i ḳarḥ içre yaḳdı · anber-sārā¹⁶⁵

23) Ḥidiv-i ḳār-bālīn-i serīr-i ḳāb-ı ḳavseynī¹⁶⁶

Şeh-i fermān-revā-yı taḥt-gāh-ı mülk-i *ev ednā*¹⁶⁷

24) Emīn-i Rabb-i · izzet ḥāzin-i gencīne-i raḥmet

Delīl-i rāh-ı devlet reh-nümā-yı Cennetü'l-Me· vā

25) Resūl-i ḳādir-i muṭlak şefī· -i aḳdem ü esbak

Ḥabīb-i ḥazret-i Ḥaḳḳ maḥrem-i esrār-ı mā-evḥā

¹⁶³ luṭf itdi: ref· itdi, SD

¹⁶⁴ maḳşad-ı aḳşā: mas· ad-ı a· lā, SD

¹⁶⁵ · anber-sārā: · anberīn sārā, SD

¹⁶⁶ ḳāb-ı ḳavseynī: ḳābe ḳavseynī, SD

¹⁶⁷ ev ednā: “Öyle ki iki yay kadar hatta daha yakın oldu.” (Necm, 53/9)

26) İmām-ı şāhibü'l- Kevδ er ḥatīb-i lā-mekān-minber

Emān-ı dehşet-i maḥşer zamān-ı raḥmet-i Mevlā

27) Resūl-i müctebā Aḥmed nebī-yi efḍal u emced

Ḥabīb-i Ḥakḫ Muḥammed tāc-dār-ı efser-i Tāhā

28) O şehinşāh-ı fermān-rā-yı¹⁶⁸ evreng-i risālet kim

Nigīn-i ḥükmünüñ altındadır dünyā vü māfihā

29) Semend-i ḳadrine gerdūn bir altun pullı yancıḳdur¹⁶⁹

Ḳuṭāsıdur o necm-i ṭurra-dār-ı āsumān-pīrā

30) O şāhinşāh ki¹⁷⁰ *māzāge'l-başardur*¹⁷¹ sürme-i çeşmi

O sulṭān kim *le· amrūkdür*¹⁷² ana iklīl-i ḳadr-efzā¹⁷³

31) Siriş-i zāt-ı pāki ṭiyn-i maḥtūm-ı nübüvvetdür¹⁷⁴

Nişānıdur mübārek arḳasında ḥātem-i zībā

¹⁶⁸ fermān-rā-yı: fermān-rān-ı, SD

¹⁶⁹ gerdūn bir altun pullı yancıḳdur: eflāk altun pullı yancıḳdur, SD

¹⁷⁰ O şāhinşāh: O şeh kim, SD

¹⁷¹ māzāge'l-başar: "Göz (gördüğünden) şaşmadı (onu) aşmadı." (Necm, 53/17)

¹⁷² le· amrūk: "(Ey resulüm), senin ömrüne andolsun!" (Hicr, 15/72)

¹⁷³ ana iklīl-i ḳadr-efzā: serinde tāc-ı ḳadr-efzā, SD

¹⁷⁴ maḥtūm-ı nübüvvetdür: maḥtūl-i nübüvvet, SD

32) Ya h d bir h ccet-i zahriyye-i makb led r ol kim

A a k di-i kuds-i kudret urmi  hatm ile imz 

33) S y nd rdi ocağın d de-i  te -perest nu 

Olup k l  ks z  d  di riv k-ı  urfe-i Kistr 

34) Cem    an millet-i k fr n b ti  ındı bi- amdi   ll h

D -n m oldu meger m kr  -ı l dan zehre-i   Uzz 

9a

35)  af -yı me rebin g rd kde ol ser- e me-i n r n

 ic b ndan zem ne ge di oldu S ve n -peyd 

36) Sem da  b-r -yı  ev kine  z d olup  ıkdı

Ki bi  yıl  ekdi  abs-i teng-n -yı s ne-i  abr 

37) N'ola bir p re ebri ba ı  zre s yeb n itse

G ne den  ak nup¹⁷⁵ kendi  ab b n   zret-i Mevl 

¹⁷⁵  ak nup:  ak nur, SD

38) O naḥl-ı nūr-ı zıllın • âlem-i bālāya şalmışdı

Ki tā āsūde olsun sāyesinde • âlem-i bālā¹⁷⁶

39) Hudā ol serv-i mevzūn-ķāmet-i āyīne-ruḥsāruñ

Yel esdürmezdi toz kondurmaz idi üstine aşıā

40) • Anākib perde-i zenbūrı çekdi bāb-ı ğār üzre

N'ola görmezse çeşm-i düşmene bir ağıdı¹⁷⁷ gūyā

41) Cemādāt u bahāyim şıdkın ikrār itdi bi'l-cümle

Hāşā vü nāķa vü āhū vü zi• b ü zabb [ü] ejderhā

42) Resūl-i Kibriyānuñ mu• cizātuñ • add ne mümkindür

Ne denlü ḥāme-i mu• ciz-beyānum eylese ıtrā

43) Çıkup kürsī-i vālā-yı beyāna rāvī-i fikret

Biraz mi• rācınıñ tafşīlin itsün şimdi icmālā

44) Ḥarīm-i Ka• be-i • ulyāda devletle sa• ādetle

Sarāy-ı Ümmihānī idi o şeb Ḥazrete me• vā

¹⁷⁶ Bu beyit β ābit Divān'ında tespit edilemedi.

¹⁷⁷ ağıd: ağı idi, SD

45) Gelüp nā-geh berīd-i Rabb-i · izzet Ḥazret-i Cibrīl

Didi ey bā· iḍ -i ĩcād-ı şun· -ı cümle-i eşyā

46) Selām itdi Cenāb-ı Kibriyā tevķīr ü · izzetle

Saňa bir raḥş-ı Rıdvānī-çerā-gāh eyledi ĩtā¹⁷⁸

47) Binüp gelsün ḥabībüm · ālem-i lāhūtı seyr itsün

Ḳudūmundan şeref bulsun fezā-yı mülket-i ma· nā¹⁷⁹

48) Ṭurup ol pādişāh-ı tēc-dār-ı taḥt-ı maḥbūbī

Süvār oldı o raḥş-ı āsümān-peymāya bī-pervā

49) · Aceb raḥş idi ol raḥş-ı çerā-gāh-ı fezā-yı ḳuds

Cinān-ıstabl ü meh-saṭl ü melek-ḥüddām ü şarşar-pā

50) Ḳamer-zeyn ü felek-bergüstvān ü āsumān-yancık

Ḳ ü reyryā-raḥt ü Cevzā-teng ü meh-na· l ü şafaḳ-ḥinnā

51) Sitām-ı āfitāb-envārı pervīn-i sipihr-i nūr

¹⁷⁸ ĩtā: ihdā, SD

¹⁷⁹ mülket-i ma· nā: mülket-i kübrā, SD

Şikāl-i pāy-ı hoş-reftārı zülf-i pür-ḥam-ı ḥavrā

52) Dem-i şubḥ-ı sa• âdetdür şabāḥü'l-ḥayr-i pīşānī

Şeb-i Kadr-i leṭāfetdür o müşgīn-ṭurra-ı bŷā

53) Geçer evvel ḳademde ablaḳ-ı fīkr-i sebŷk-seyri

Varur bir ṭarfetü'l-• ayn içre çarḥa nŷr-ı çeşm-āsā

54) Yerinden kopmamışken ṭayy iderdi ḥadd-i imkānı

Eger kim rākibi bir kez • inānın eylese irḥā

55) Nŷḥŷstīn ḥaṭvede Allahŷ ekber bu ne sŷr• atdür

İḳāmet-gāḥı oldu ol imāmuñ Mescid-i Aḳşā

56) Şaf-ı ervāḥ-ı pāk-i enbiyā muḳtedā oldu

O miḥrāb-ı muḳaddesde imām-ı şāḥibü'l-fetvā

57) Berāt-ı raḥmet-i Mevlā suṭŷrı idi ol şafflar

Vŷcŷd-ı bī-naẓīr-i seyyidü'l-kevneyn aña ṭuḡrā

58) Tamām itdi şalātı sŷnnet-i pākīzesi ŷzre

Du• ālar didi gitdi āsumāna rūḥ idi farzā

9b

59) Tefāvūt bildiler mā-beynde yerden göge dekdür

Cemī• -i enbiyāya fażl-ı zātın eyledi inhā

60) Burāk-ı berķ-reftār ile gitdi evc-i a• lāya

Götürdi gūyiyā bād-ı şabā bir ğonca-i ra• nā

61) Burākı ol sürüş-ı rahmete beñzer ki • izzetle

Olup bir rūḥ-ı pāki kıldı • azm-i Cennetü'l-Me• vā

62) Felekde kehkeşān zann itme ol sulṭān-ı zī-şānuñ

Yolında ķum döşendi sākinān-ı • ālem-i bālā

63) Muķaddem menzile gitmiş bir altun toplı tūğıdur

O raḥşān kevkeb-i dünbāle-dār-ı āsumān-pīrā

64) Ḥayāl itme şafaķ rakķāş-ı gerdün farṭ-ı şevķinden

Felekde rakş içün bir al eteklik eylemiş peydā

65) Tūrāb-ı maḳdem-i faḥr-i cihāna ḫehre-sāy oldı

Ğubārı şafḫa-i rūy-ı ḫamerde bellidür ḫālā

66) Sipāriş ḫıldı defter-ḫāne-i icmāl-i bālāyı

Debīr-i vāridāt-ı ḫarḫuñ itdi rütbesin i • lā

67) Nihān oldı pes ḫenginde tel ḫırmış gibi Zühre

Bilür lâzım degül ol bezm-i ḫāşşa ḫeşteci zīrā

68) Meger deryūze-kār-ı naḫd-i luṭfidur ki rāhında

Ḫerāğ-ı mürde-i mihr ile bekler Ḫazret-i • Īsā

69) O şāhinşāhdan şāhib-ḫırānlık ḫil • atın giydi

Oturdı şandalī-i pencüme Behrām-ı ḫūn-pālā

70) İrişdi kār-gāh-ı Müşterīnün sūd-ı bāzārı¹⁸⁰

Ḫumāşı Ülkerin ol ḫāceye gösterdi ser-tā-pā

71) Uyardı şeb-ḫerāğ-ı tāli • in Keyvān-ı meş • al-keş

Ki necm-i baḫtı oldı ṭa • ne-sāz-ı Zühre-i zehrā

¹⁸⁰ sūd-ı bāzārı: rüz-ı bāzārı, SD

72) Sa· ādetle firāz-ı şandalī-i kürsiye çıkdı

Şeh-i şāhib-kırān-ı pāytaht-ı mülk-i istignā

73) Yolında atlas-ı · arş-ı mu· allā oldı pāy-endāz

Ayağına yüzün sürmekle buldı rütbe-i · ulyā

74) Maḳām-ı Sidreye geldükde ḳaldı t̄ā· ir-i ḳudsī

Meger¹⁸¹ sedd-i rāh oldı añā naşş ü mā-minnā

75) Burāk-ı āsumān-peymā da ḳaldı terk ü t̄āzından¹⁸²

Degül zīrā atı oynağı ol şahrā-yı bī-hem-tā

76) O dem i· zāz ile Refref gelüp hıdmet yanaşurdı

Felek gibi o mihr-i ḥüsne itdi sīnesin me· vā

77) Anuñla şad-hezārān yerde¹⁸³ geçdi nūr u zulmetden

Ḳalup Refref de āḥir gitdi Aḥmed yekke vü tenhā

¹⁸¹ Meger: Meger kim, SD

¹⁸² terk ü t̄āzından: türk-t̄āzından, SD

¹⁸³ yerde: perde, SD

78) İrişdi bir yere kim şeş-cihet yok çār- · unşur yok

Zemīn ü āsumān nā-būd u · arş u ferş nā-peydā

79) Ne evvel var ne āhīr bir ġarīb · ālemdür ol · ālem

Lisān ü sem · ü nuṭṭ u · aḳl u fehmiñ nāmı yok ḳaṭ · ā

80) Ḥitāb-ı müsteṭāb-ı *üdn-i minni*¹⁸⁴ vārid oldukça

Geçerdi her ḳademde şad-hezārān · arşa-i pehnā

81) Bu ḥāletle duḥūl itdi ḥarīm-i ḳābe ḳevseyne

Olup ser menzili ol ḳadd-i tīrūñ ḳurb-ı *ev ednā*¹⁸⁵

82) Cenāb-ı Aḥmed-i mürsel şımāḥ-ı gūş-ı cān ile

Kelām-ı · izzet-i bī-kemm ü keyfi eyledi ıṣḡā

83) O bezm-i pür-şafāda çok su · āl ü çok cevāb oldı

Tekellüm bī-ḥurūf u bī-şadā vü şavt itdi ammā

10a

84) Mezāyā-yı suḥen nāz ü niyāz-ı · ıṣḳ [i]di cümle

¹⁸⁴ üdn-i minni (üdnü minni): "Bana yaklaş."

¹⁸⁵ ev ednā: "Öyle ki iki yay kadar hatta daha yakın oldu." (Necm, 53/9)

Me• āl-i güft [ü] gū rāz-ı muḥabbet idi ser-tā-pā

85) Bilinmez ḥāşılı ańlamaz ol şoḥbet ne şoḥbetdür

O şoḥbetden ne mümkin • akl ide bir behre istifā

86) Bulup maḳşūd-ı mā-fi'l-bālini yā hū diyüp āḫir

Nüzül itdi zemīne āyet-i raḥmet idi Ḥaḳḳā

87) Getürdi ümmete ol żayf-ı miḥmān-ḥāne-i • izzet

Ziyāfet-gāh-ı raḥmetden firāvān ni• met-i • uz mā

88) Birisi işte bismi'llāh ile ḥams-i mübārekdür

O şeb ol pençe-i mühr-i nübüvvet eyledi ihdā

89) Ḥudāvendā şefi• ü'l-müzbinā raḥmet eyle

Siyeh-rū bir kuluñdur B ābit-i āşüfte vü şeydā

90) Esir-i çāh-ı cürm ü gūṭa-ḥ'ār-ı baḫr-ı • isyāndur

Yed-i tūlā-yı luṭfuñ kıl faḳire • urvetü'l-vüδ kā

91) • Uyūbıñ gūşe-i dāmān-ı iḥsānuñla setr eyle

Ḳıyāmet · arşasında derd-mendi eyleme rüsvā

92) Şefā · at eylemezseñ ḥāl ma · lūm-ı sa · ādetdür

· Uşāt-ı ehl-i maḥşer ben ḳuluñ¹⁸⁶ eylerler istihzā

93) Cenāb-ı Kibriyādan cürmün iḥsān eyle · afv itdür

Sözün geçmez degül ey pādişāh-ı şüret ü ma · nā

94) Ḳasīde virse bir sulṭāna şā · ir luṭf ümīd eyler

Sevindür bendeñi naḳd-i şefā · atle Ḥudāvendā

95) Nitekim ḥüsrev-i encüm-sipāh-ı kişver-i şāmuñ

İder çetr-i mu · anber şuḳḳa-i zerrīnesin ber-pā

96) Ḥudādan ravza-i pür-nūruña her rüz u şeb gelsün¹⁸⁷

Şalāt-ı bī-ḥad ü ğāyet selām-ı bī- · ad ü iḥşā

Mi · rāciye-i Nādir*

mefāʿilün/ mefāʿilün/ mefāʿilün/ mefāʿilün

¹⁸⁶ ḳuluñ: ḳuluñla, SD

¹⁸⁷ gelsün: olsun, SD

* KÜLEKÇİ. 1985. pdf s.110. Mecmûa'daki metin tamdır.

1) Te• ālallāh zihī şām-ı surūr-encām-ı ğam-fersā

Ki oldı mazhar-ı esrār-ı *subhānellezī esrā*¹⁸⁸

2) Felek maḥv eyleyince āl tamġāsını ḥūrşīdūñ

Zemīnūñ zıll-ı maḥrūtisi çekdi • anberīn tuġrā

3) Zer-i pūr-tāb-ı mihri bozdi çün kim dirhem-i necme

Miḥekk-i şāma urdı anı bir bir nākid-i dünyā

4) Gül-i mihrūñ gül-ābın aldı • ālem dīġ-i ḥāk içre

• Aceb mi olsa ser-pūş-ı felekde kaṭreler peydā

5) Taġıtdı bād-ı şarşar ḥarmen-i ḥūrşīd-i raḥşānı

Kevākib şanma itdi her yire bir dānesin ilķā

6) Yanup mihr āteşinden kāġıd-ı rüz oldı ḥākister

Eḍ er ḳaldı henüz āteşden anda cā-be-cā ammā

7) Siyeh sammūr idi zulmet beyāzı cā-be-cā encüm

¹⁸⁸ subhānellezī esrā: “Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm’dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götürən Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.” (İsra, 17/1)

Ne hāletdür bu kim gizlendi anda beyza-i beyzā

8) Temevvücden toğundı bir şadef hārāya hırd oldı

Ṭağıldı lücce-i gerdün içinde lu• lu• -yı lālā

9) Niķāb itdi • arūs-ı hāveri ruhsārına zülfin

Velī her halkasından¹⁸⁹ zāhir oldı ol ruḥ-ı zībā

10b

10) Ser-ā-pā kūrş-ı mihri maḥv idüp dendān-ı encümle

Şihābı rāḥat-ı dendān idindi tārem-i vālā

11) Semā• içre şaçup eşk-i nücūmı şāl-pūş oldı

Firāk-ı Şems ile gerdün olup hem-ḥāl-i Mevlānā

12) Çıkardı cāme-i dībā vü destār-ı muṭallāsın

Felek āheng-i ceng itdi zırh-pūş oldı ser-tā-pā

13) Aķup afyon-ı şeb toḥm-ı nücūm oldı perākende

Güneş bir kelle-i ḥaşḥāş idi dehr eyledi ifnā

¹⁸⁹ Bu kelimenin imlâsı kusurludur, doğrusu: halkā

14) Degül mihr ü şafağ gâltân fark-ı pür-nûrı

Ṭaşup iklīm-i Şām'ı tutdı hūn-ı Ḥazret-i Yahyā

15) Sevādı sūre-i ve'l-Leylī¹⁹⁰ añā zerrīn niķaṭ encūm

Şafağ ser-sūredür kim eylemişler surḥ ile imlā

16) Çıkup la• lī şafağdan Leylī-i meh-rū-yı müşkīn-mū

Dimāğ-ı Kays-ı çarḥı eyledi āşüfte-i sevdā

17) Bozuldı ḥayme-i zer-baft-ı ḥān-ı ḥāveristānı

İrince ḥayl-i aḥşām itdi müşkīn ḥānesin ber-pā

18) Çalınca mühr-i mihri uğradı ḳahr-ı Süleymāna

Sipihr oldı meger kim dīv-i şāma maḥbes-i mīnā

19) Felek tāc-ı zerīn terk itdi İbrāhim Edhem-veş

Derūnında • aceb mi eylese nūr-ı siyeh me• vā

20) O şebdür maṭla• ü'l-envārı mi• rāc-ı Ḥudāvendī

¹⁹⁰ Leyl suresi. Mekke döneminde inmiştir. 21 âyettir. Leyl, gece demektir. “ve'l-Leylī” Leyl suresi 1. ayete de işaret etmektedir: “Yemin olsun, büyüyüp örttüğünde geceye.” (Leyl, 92/1)

O ŧebdür maḥzenü'l-esrār-ı ḥalvet-ḥāne-i İsrā

21) Ol aḥşām oldı ser-tāc-ı nübüvvet şāhibü'l-mi• rāc

O hengām oldı sulṭan-ı rusül hem-şoḥbet-i Mevlā

22) Şeh-i eyvān-ı • izzet tāc-dār-ı taḥt-ı ḥatmiyyet

Ser-efrāz-ı musaḥḥar-sāz-ı dārü'l-mülk-i *ev ednā*¹⁹¹

23) Dıraḥşān gevher-i • ibret-nümā-yı dürc-i maḥbūbı

Fürüzān aḥter-i zulmet-zedā-yı burc-ı isti• lā

24) Medār-ı ḥilkat-ı • ālem bahār-ı tıynet-i ādem

Süvār-ı • arşa-yı ṭārem emīrū'l-meclisi ḡabrā

25) Ḥabīb-i ḥaẓret-i • izzet ṭabīb-i • illet-i zillet

Kefil-i raḥmet-i ümmet delīl-i cennetü'l-me• vā

26) Ḥaṭā-puşende-i müẓnib • aṭā-baḥşende-i tā• ib

İmām-ı¹⁹² maşrıḳ u maḡrib emīn-i Yeḍ rib ü Baṭḥā

¹⁹¹ ev ednā: "Öyle ki iki yay kadar hatta daha yakın oldu." (Necm, 53/9)

¹⁹² İmām: Emān, NDD

27) Cenāb-ı Aḥmed-i mürsel imām-ı zümre-i kümmel

Mufaşşal-sāz-ı her mücmel rumūz-āmūz-ı her dānā

28) O sulṭān-ı bülend-eyvān-ı iḳlīm-i risālet kim

Livāü'l-ḥamd ile • ālemleri feth itdi bī-pervā¹⁹³

29) • İzār-ı meh-veşi pertev-nümā-yı nūr-ı Rabbānī

Zebān-ı dil-keşi gevher-feşān-ı kenz-i lā-yefnā

30) Ğubār-ı dergehi kuḥlū'l-cilā-yı dīde-i encüm

Ṭınāb-ı ḥār-gehi silkü'l-le • āl-i gerdem-i ḥavrā

31) Benānı ḥālet-i miftāḥ-ı cennetden peyām-āver

Dehānı nokṭa-i ḡayb-ı hüviyyetden ḥaber-fermā

32) O şāhuñ sikkesi mühr-i nübüvvet ḥuṭbesi Ḳur • ān

Müşerref anlaruñla naḳd-i dīn ü cāmī • -i dünyā

33) Şufūf-i āl ü eşḥābı suṭūr-ı ḥüccet-i millet

İmāmetde vücūd-ı pākı gūyā mühr ile imzā

¹⁹³ bī-pervā: sertāpā, NDD

11a

34) Şalup ferr-i şehen-şāhı idince iki şak māhı

Olup zerrīn nakāre itdi bāng-ı şevketin i• lā

35) Kebūter beyzasıyla haşmını def• itdi ğār üzre

Melek dīv-i racīmī necm ile t̄ard eyledi gūyā

36) Miδ āl-i ebr-i rahmet dehri teşrīf itdūgi sā• at

Mecūs āteşlerin bārān-ı fazlı eyledi iṭfā

37) Yıkıldı t̄āk-ı kaşrı dūr olup sehm-i sa• ādetden

Oķın atdı kemānın yaşdı ol dem devlet-i Kistrā

38) Haķīkatde sevād-ı āferīniş zıllidūr anuñ

• Aceb mi zāhiren bī-sāye olsa āfitāb-āsā

39) Görürdi bī-tereddūd cānib-i zahr-ı şerīfinden

Olup mühr-i nübüvvet arkasında dīde-i bīnā

40) • Aceb mi eskiyüp şimdi dökilse dürr-i sīr-ābı

O sulṭāna muraşşā • çetr idi ebr-i felek-fersā

41) Gel ey kil-k-i hüner-ver kışşa-i mi • rācı takrīr it

Degüldür çünki mümkin mu • cizātın eylemek iḥşā

42) Gelüp peyk-i ilāhi ḥazret-i peygambere bir şeb

Getürdi bir Burāk-ı berk-seyr-i āsumān-peymā

43) • Aceb reh-vār idi geh ferş ü geh • arş üzre cev-lān-ger

Fezāda tünd-rev-āhū felekde tiz-per-• anḳā

44) Teni gül şaçı sünbül tūğ-ı şāhī ol dem-i dil-keş

Ḳulāğı berk-i sūsen çeşm-i ḥūbı nergīs-i şeh-lā

45) Şu deñlü tiz-cünbīş kim çerā-gāh-ı vücūd içre

Ezel rahşın geçerdi rākibi men • itmese farzā

46) Şafaḳla āfitāb-ı ḥāveri bir saṭl-ı zerdür kim

İçinde ḥādim iḥzār¹⁹⁴ eylemiş ol esb içün ḥinnā

¹⁹⁴ Bu kelimenin imlâsı kusurludur, doğrusu: iḥzār

47) Cihānı geşt idüp mānend-i nūr-ı dīde bir demde

Miḍ āl-i heft perde ḥā· il olmazdı yedi deryā

48) Binüp ol raḥṣa çün kim maḳṣad-ı aḳṣāya · azm itdi

Anuñ evvel konağı oldu ṣaḥn-ı Mescid-i Aḳṣā

49) İmām oldu ṣufūf-ı enbiyāya görsen ol demde

Suṭūr-ı Muṣḥafuñ üstinde Bi'smi'llāh idi gūyā

50) Namāzı çün ki itmām itdi ol cāy-ı mübārekde

· Urūc itdi semāvāta du· ā-yı müstecāb-āsā

51) Degül ṣām u kevākib bād-ı raḥṣı eyleyüp cünbiṣ

Temevvücden ḳarardı pür-ḥabāb oldu yem-i ḥaḍrā

52) Getürdi hāle bir sīmīn ṭabaḳla girde-i māhı

Velīkin cā-be-cā yanmış diyü meyl itmedi aṣlā

53) · Uṭārid ṣafḥa-i çarḥ üzre ḥükmin yazdı ol ṣāhuñ

Aña ṣeb ḥaṭṭ u encüm rīg ü māhuñ ḡurrası ṭuḡrā

54) Süleymānuñ öñinde döndi mīnā üzre Belķısa

Felek de aña istiķbāl idince Zühre-i zehrā

55) Bırakdı mihr-i rūyı hūn-kāh-ı çārüme pertev

Söyündürse nola kandīl-i mihri Hāzret-i • Īsā

56) Şebīhūn itdi Behrām aħterān-ı naħsa emriyle

Şafaķ şanman felekde tıldı hūn-ı küşteden şahrā

57) Felekde sa• d-ı ekber necm-i kübrā oldı feyżinden

Seg-i manzūridur beñzer ki şīr-i • ālem-i bālā

58) Olup Keyvān-ı zengī hıdmetinde ķara ķulluķçı

O yüzden iktisāb-ı nūr idüp oldı semen-sīmā

11b

59) Uruldı sikkesi kürsī-i pūlād üzre ol şāhuñ

Derāhimdür degül kürsīde yir yir encüm-i ğarrā

60) N'ola envār-ı rūyı aña zerrīn tār u pūd olsa

Żiyā-yı tal• atından itdi • arşuñ atlasın dībā

61) Cüdā oldu kenār-ı Sidrede Cibrīl o ḥazretten

Gülünden ayru bülbul gibi kaldı ḥüzn ile tenhā

62) alup rahşı o menzil-gehde Refref eyleyüp¹⁹⁵ ḥidmet

adev-vār itdi ol dürr-i yetīme sinesin me• vā

63) İrüp bir nūra Refref daḥi kaldı dūr olup andan

Mükedder meyve-i terden cüdā berk-i ḥazān-āsā

64) Girüp ol perde-i nūra ḥarīm-i ḥāṣa yol buldı

Ḥuzūr-ı • İzzete naqd-ı vücūdın eyledi ihdā

65) Maḳām-ı ḳābe ḳavseyini geçüp mānend-i tīr oldum

Müyesser oldu aña maṭlab-ı a• lā-yı *ev ednā*¹⁹⁶

66) Olundı çok tekellüm ḳışṣa-i • aşḳ u maḥabbetden

Velī bī-cāme-i lafz itdi cilde ṣāhid-i ma• nā

67) O ṣoḥbetden ḥaber yok • aḳl anuñ keyfiyettin bilmez

¹⁹⁵ eyleyüp: eyledi, NDD

¹⁹⁶ ev ednā: “Öyle ki iki yay kadar hatta daha yakın oldu.” (Necm, 53/9)

Ne bilsün tâbiş-i mihr ü mehûñ mâhiyyetin a • mā

68) Bulup maḵşūdını āḥir nüzūl itdi sa • ādetle

Ki ḥalk-ı • āleme peygām-ı Ḥaḵḵı eyleye inhā

69) Getürdi anlara vāfir hedāyā genc-i raḥmetden

Velīkin herkese miḵdārı deñlü eyledi i • ṭā

70) Ḥudāvendā ḍalālet Nādirīnūñ cānın almışdur

Kerem kıl eyle anı bir dem-i cān-baḥş ile iḥyā

71) Kerīme • arz-ı ḥāl itmek yeter bir kerre sultānum

Ne ḥacet kışşa-yı taṭvīle mānend-i şeb-i yeldā

72) Hemīşe tā ki şām-ı ferruḥ encāmuñ sevādından

Ola deryā-yı gerdün üzre zāhir • anber-i sārā

73) O şāhuñ ḥāk-i pākın • anber-āsā eylesün ḥoş-bū

Şalat-ı ḥazret-i • izzet selām-ı Ḥayy-ı bī-hemtā

74) Taḥiyyāt-ı ebed-peyvend ile dünyā vü • uḵbāda

Ser-efrâz eylesün zât-ı şerîfin hazret-i Mevlâ

Mi• rāciye-i Nābī*

meʿûlû/ mefâ'ilûn/ fe'ûlûn

1) Bir şeb ki • ināyet-i ilāhī

Zeyn itmiş idi bu bār-gāhı

2) Ahter sipihr olup mürettep

Zer hāme ile şayyād (?) ¹⁹⁷

3) Bu köhne sarāy-ı ābnūsı

Giymişdi libāçe-i • arūsı

4) Şeb şalmışdı cihāna sāye

Meh yakmışdı çerāğ-ı pāye

5) Riḥlet idicek kavāfil-i Çîn

* GÖKCAN; KOÇ. 2018. pdf s. 61. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan H neşrine göre 3 beyit eksiktir. H'deki 214, 251 ve 322. beyitler Mecmûa'da yer almamaktadır.

¹⁹⁷ Bu beyit Nābī'nin Hayrābād'ında şu şekildedir: "Ahterle sipihr olup müzehheb/ Zer cāme ile şatardı kevkeb"

Ȧolmıřdı cihān ğubār-ı müşġin

6) Olmışdı erāġ-ı mihr-i enver¹⁹⁸

Meş• al-keş-i kār vān-ı aġter

12a

7) Olmışdı o řām-ı cennet-āsā

Pür neşve-i¹⁹⁹ feyz-i heft mīnā

8) Oldı felek-i řükūfe-cūřān

Ma• mūre-i řāma sebze meydān

9) Olmışdı zamāne pür-reyāġin

Ammā ara yirde berg-i nesrīn

10) arġ eyleyüp o şeb iftiġārı

Giymiřdi řabā-yı pūte-dārı

11) Olduġda şikeste beyza-i zer

Şaşrı řaġılup ġorindi aġter

¹⁹⁸ mihr-i enver: māh-ı enver, H

¹⁹⁹ Pür neşve-i: Pür-neş• e-i, H

12) Kaṭ· oldı enār-ı mihr-i raḥṣān

Her cānibe oldı dāne ğaltān²⁰⁰

13) Zer-ger idicek sevādı ta· mīm²⁰¹

Eflāke ṭağıldı rīze-i sīm

14) Bitṭih-i ḥūr kesince devrān

Eṭrāfa çekirdek oldı rīzān

15) Çarḥ ile çek[i]ldi penbe-i rūz

Ḥabb oldı sitāre-i şeb-efrūz

16) Dār-ı dil olunca künc-i ḥūr²⁰²

İtdi kaṭarāt · ālemi pūr-[nūr]

17) Mihr oldı şadef miδ āli meksūr

Āfākā yayıldı dürr-i menşūr

²⁰⁰ Her cānibe oldı dāne ğaltān: Her cānibe dāne oldı ğaltān, H

²⁰¹ ta· mīm: taşmīm, H

²⁰² künc-i ḥūr: sitāre-i ḥūr, H

18) Çün kīse-i mihr oldı rīzān
Çil akçe ile pūr oldı meydān

19) Sıkdıķda turunc-ı mihri aḥṣām
Oldı leke-dār cāme-i ṣām

20) Şem• aşdı • izārına sitāre
Pervāneler oldı pāre pāre

21) Āyīne-i mihr olup şikeste
Dīvāra yapışdı ceste ceste

22) Olmışdı o ṣām pertev-efşān
Her zerre bir āftāb-ı raḥṣān

23) Bir ṣām²⁰³ idi nūr ile leb-ā-leb
Peydā idi rāz-ı perde-i şeb

24) Bir gūne idi temevvüc-i nūr
Kim zulmet idi miyānçe-i nūr²⁰⁴

²⁰³ ṣām idi: şekli idi, H

25) Deryâ-yı fûrûğ idüp telâţum

Ƙalmışdı cezîre şekli encüm

26) Olmışdı • azîz zûlmet ol şâm

Mânende-i hâl-i • anberîn-fâm

27) Olmışdı sevâddan nişân güm

Ƙalmışdı meger ki çeşm-i merdüm

28) Olmışdı mið âl-i mevce-i cû

Berrâķ-ı sefid çîn-i gîsû

29) Ol şeb ki gül-i hezâr-ı hestî²⁰⁵

Sermâye-dih-i bülend ü pestî

30) Maĥbûb-ı Hudâ Resûl-i Ekrem

Bâdî-i vücûd-ı her dü • âlem

31) Maķşûd-ı zuhûr-ı âferîniş

²⁰⁴ nûr: mûr, H

²⁰⁵ Ol şeb ki gül-i hezâr-ı hestî: Ol şeb gül-i bâğ-zâr-ı hestî, H

Yektā gül-i gülşen-i güzīniş

12b

32) Nāzende-nişīn-i mesned-i nāz

• Anḳā-yı nüh āşiyān-ı i• zāz

33) İtmişdi berāy-ı • īş-i cānı

Teşrīf-i sarāy-ı Ümmühān'ı

34) Müjgānları içre ḥāb-ı şīrīn

Olmışdı liḥāfe pīç-i müşgīn

35) Girmişdi biri birine müjgān

Olmışdı ğıṭā-yı revzen-i cān

36) Olmışdı dü-dīde-i cihān-tāb

Peymāne-i lezzet-i şeker-ḥāb

37) Nā-gāh irişüp emīn-i ḥazret

Naḳḳād-ı resā• il-i risālet

38) Murğ-ı melekût-ı lâne-i vahy

Hem-râz-ı bülendi-ḥâne-i vahy

39) Ḥallâl-ı • uḳūd-ı emr-i mufaṣṣal²⁰⁶

Hem şoḥbet-i enbiyâ-yı mürsel

40) Aḥkâm-resân-ı pâdişâhî

Ârende-nâme-i İlâhî

41) Hem-râz-ı kitâb-ı âsumânî

Peyğâm-ı güzâr-ı câvidânî

42) Serdâr-ı melâ • ik-i muḳarreb

Cibrîl-i emîn ḥaber-res-i²⁰⁷ Rab

43) Çeşm-i dü-cihân Resûl-i Muḥtâr

Âvâze-i perden oldı bîdâr

44) Çeşminden uçınca ṭâ • ir-i ḥâb

Şâhîn-i nigâhı itdi pertâb

²⁰⁶ emr-i mufaṣṣal: emr-i mu • ḡel, H

²⁰⁷ ḥaber-res-i: ḥaber-ber, H

45) Medd virdi çü kâmet-i nigāha

Cibrīl iriṣdi pīṣgāha

46) Cibrīl-i emīn çün itdi taḳdīm

Ber-kā· ide-i ḥāk-būs-ı ta· zīm

47) Ādāb-ıla itdi peyk-vārī

Tebliğ-i selām-ı Kird-gār'ı

48) Mālīde idüp yüzin²⁰⁸ türāba

Su virdi ḥadīka²⁰⁹-i ḥiṭāba

49) Ey²¹⁰ neyyir-i āsmān-ı iḥsān

Ey rūḥ-ı cihān ḥabīb-i Yezdān

50) Ey kuṭb-ı vüçūd merkez-i cūd

Maḳṣūd-ı zuhūr-ı būd [u] nābūd

²⁰⁸ yüzin: gözin, H

²⁰⁹ Kelimenin imlasında yanlışlık vardır, doğrusu: ḥadīka.

²¹⁰ Ey: K'ey, H

51) Ey efzal-i fâzılân-ı • âlem

Ey ekmel-i kâmilân-ı âdem

52) Ey muntehâb-ı kitâb-ı icâd

Ey ferd-i bülend-ı kadr-i ifrâd

53) Ey dürr-i vücûd bahş-ı eşdâf

Ey pîş-rev-i revân-ı eslâf

54) Ey şem• -i münîr-i bezm-i ümmîd

Ey çeşm-i çerâğ-ı • ömr-i²¹¹ Cāvîd

55) Ey dâver-i kişver-i şefâ• at

Ey kâ• id-i mevkib-i hidâyet

56) Ey hâk-nişîn-i genc-i nâsût

Teşrîfüne teşne bezm-i lâhût

13a

57) İkbâlüne tengdür bu • âlem

²¹¹ • ömr-i: bezm-i, H

Ur bārgēh-i bülende süllem

58) Pāyuna niδ ār içün müretteb

Dürr ile tokuz tabaḳ leb-ā-leb

59) Āyīn içün aşdı çarḥ-ı mīnā

Dükkānına bir benekli ḥārā

60) Şevḳ-ı kudūmuñla tıldı eflāk²¹²

Zeyn oldı sürādiḳāt-ı eflāk

61) Ferrāş-ı kıbāb-ı āsumānı

Baş itdi kumāş-ı kehkeşānı

62) Zeyn itdi tıbāḳ-ı seb• i aḥter

Dāmen dāmen şaçıldı güher

63) Genc-i İrem'i boşatdı Rıdvān

Zeyn itdi behiştı ḥūr u ğilmān

²¹² eflāk: emlāk, H

64) Şaf çekdi kudūmuñla²¹³ melekler

Raqs eyledi şevkle²¹⁴ felekler

65) Ey şāh-ı manaşsa-i risālet²¹⁵

İtdi seni Hāk huzūra da • vet

66) Āmāde kudūmuña kemāhī

Envā • -ı ziyāfet-i ilāhī

67) Ey mihr-i münir şubḥ-ı ümmīd

Pā-būsuna teşne māh [u] hūrşīd

68) Şāl şūriş-i şevk-ı āsumāna²¹⁶

Baş pāyuñı saṭr-ı lā-mekāna

69) Çeşm-i melekūtı eyle rūşen

Şaḥn-ı ceberūtı eyle gülşen

70) Kıl serv-i behişte • arz-ı kāmēt

²¹³ kudūmuñla: kudūmuña, H

²¹⁴ şevkle: şevkuña, H

²¹⁵ risālet: nübüvvet, H

²¹⁶ āsumāna: kudsiyāna, H

Ḳopsun ser-i sidreye ḳıyāmet

71) Bu menḳabet-i bülend-pāye

Hiç şalmadı bir serv üzre sāye

72) Hiç kimsenüñ olmadı bu devlet

Bālāsına sāye-baḥş-ı • izzet

73) Bu devlet ḳurb u cāh-ı berter

Bir mürsele olmadı müyesser

74) Bir kimsenüñ olmadı bu mi • rāc

Farḳ-ı ser-i iftiḥārına tāc

75) Yerden göge farḳı āşikārā

• Arş-ı şamedî vü Tūr-ı Sīnā

76) Çün²¹⁷ farḳ-ı lüzūm cār-ı Mūsā

Ey ta • diye-dān-ı sırr-ı İsrā

²¹⁷ Çün: çok, H

77) Bu bārgēh olmadan mümedded

Maḳṣūd bu leyledür mücerred

78) Hem · arş ola pāy-būsa nā· il

Hem sen olasın kemāle vāşıl

79) Ey seyyid-i nāzenīn kıyām it

Aḳṣā-yı maḳāside ḥırām it

80) Hem Ḥaḳ seni ide ḥalka rahmet

Hem sen olasın nedīm-i ḥazret

81) Ey²¹⁸ pādişeh-i bülend-i aḥter

Oldı bu peyāmdan mübeşşer

13b

82) Kōndı serine hümā-yı devlet

Mest itdi nüvīd-i bezm-i vuşlat

83) Geldi o zamān kıyām-ı nāza

²¹⁸ Ey: ol, H

Mānende-i serv-i ihtizāza

84) Cibrīl-i sefir-i sidre-i pīrā

Çekdi aña bir Burāk-ı ra• nā

85) Ammā ne Burāk berķ-ı hātīf

Hem-cünbiş-i nūr-ı çeşm-i hātīf

86) Sīmāsı miδ āl-i hūr-ı Rıdvān

Ruhsārı miδ āl-i rū-yı insān

87) Şīrīnī-i hey• eti nigh-sūz

Ārāyş-i hılķati dil-efrūz

88) Endāmi²¹⁹ sūtūde nakşı hoş-ter

Şeffāf-miδ āl-i āb-ı güher

89) A• zāsı mücevher [ü] müşa• şa•

Danende-i iki per-i muraşşa•

²¹⁹endāmi: a• zāsı, H

90) Bir gūne idi o cūst ü çālāk

Kim gerdine irmez idi idrāk

91) Eyyām-ı neşātdan sebük-rev

Mānend-i vişāl-i tīr-i pertev²²⁰

92) İtmek dem-i vaşlda ne minnet

Reng-i ruḥ-ı · āşıkāne sebkat

93) Sīm-āb miḍ āl cūş iderdi

Mānende-i yemm ḥurūş iderdi

94) Baḥr üzre eger ideydi reftār

Olmazdı nişān-ı sūm-i bedīdār

95) Ser-keşlūk idüp Burāk-ı berrāk

Oldı reh-i inkıyāddan · ākḳ

96) Kaşd itdüginde²²¹ server-i dīn

Olmağa Burāk'a zīver-i zīn

²²⁰ Mānend-i vişāl-i tīr-i pertev: Mānend-i vişāl-i tīz-ter-rev, H

²²¹ Kaşd itdüginde: Kaşd eylediginde, H

97) Reftār içün ursa • arşaya süm

Eylerdi hayâlden [evvel] taḳaddüm

98) Nāzendelüğe gelince pāyı

Farḳ itmez idi türāb ü ābı²²²

99) Pervāz içün itdüğinde per-bāz

Cibrīl olur ancaḳ aña dem-sāz²²³

100) Mānende-i āhū-yı remīde

Teslīmden oldu ser-keşīde

101) Cibrīl görüp bu vaz• -ı ḥāmı

Şerme bedel oldu ihtirāmı

102) Aña didi ey Burāḳ-ı gül-gün

Bilmem ne bu cünbiş-i dige-gün

103) N'oldı saña kim ibā idersin

²²² türāb u ābı: türāb u māyı, H

²²³ Cibrīl olur ancaḳ: Cibrīl idi ancaḳ, H

Baht irdi saña hebā idersin

104) Bu devlet ü bu sa· âdet ü fer

Hiç bir rahşā olmadı müyesser²²⁴

105) Kimdür idecek bilür misin sen

Maşşüre-i zīnūñi nişīmen

106) Olmazsan o şeh-süvāra sen rām

Fitrākine bestedür nüh ecrām

14a

107) Bilseñ saña rākib olanı sen

Çeşmüñde iderdüñ aña mesken

108) Sen rākibinüñ²²⁵ kim oldıgun bil

· Ākķ olma ri· āyet-i edep ķıl

109) Fehm it budur uşta ey sebük-pā

Ser-ğayl-i peyemberān-ı Mevlā

²²⁴ Hiç bir rahşā olmadı müyesser: Bir rahşā hiç olmadı müyesser, H

²²⁵ rākibinüñ: rāyizüñün, H

110) Bu Һazret-i faҺr-i enbiyādur

MaҺbūb-ı Cenāb-ı Kibriyā'dur

111) Bulmazdık o kevni itmese Һen

Ne sen Һeref-i vücūd ne ben

112) Gūş itdi Burāk çün bu rāzı

Sürdi yire çehre-i niyāzı

113) Һerm itdi teҺallūf itdiginden

Vādī-i Һılāfa gitdiginden

114) Һermendeliginden oldu her sū

Mīzāb-ı Һūy-ı Һicāb-ı her mū

115) İtdi anı cūş-ı Һerm-sārī

Efgende • inān-ı bürdbārī

116) RuҺsārı olup nümüne gāh

Oı vechle oldu ma • zeret-Һ'āh

117) K'ey fātiḥ-i daḥme-i şefā · at

Rindānede²²⁶ kilīd-i raḥmet

118) Ferdā-yı kıyāmet oldığında

Şahn-ı · Araşāt tıldığında

119) Ol günde saña berā-yı ta · zīm

Olinsa gerek hediye takdīm

120) Gönderse gerek Cenāb-ı Bārī

Ben gibi Burāk-ı çil hezārı

121) Ol günde yemm-i ḥukūk idüp cūş

İtme bu kemīneyi ferāmūş

122) İtme beni ey Kerīm-i zī-şān

Endāḥte-i şıṭabl-ı nisyān

123) Gūş eyleyecek ḥabīb-i ekrem

²²⁶ Rindānede: Dir adına, H

Müjdeyle derûnun itdi hurrem

124) Gūşını müşennef itdi min ba· d

Va· deyle nebiyy-i şādıku· ul-va· d

125) Ol va· de ṭabī· atin idüp rām

Zülle bedel oldı cünbiş-i ḥām

126) Mānende-i āftāb-ı raḥşān

Taḥvīl-geh oldı burc-ı mīzān

127) Pāyla şeh-i felek nişīmen

Çün çeşm-i rikābın itdi rūşen

128) Aldıkda Burāk anuñ şemīmin

Būs itdi · inān keff-i kerīmin

129) Cibrīl ü Burāk oldı yeksān

Dīde gibi müşterek şitābān

130) Cibrīl olup Burāk-ı rāhı

Ṭayy itdi hevāyı • izz ü cāhı

131) Evvel ẓademinde oldı peydā

Envār-ı ẓarem-sarāy-ı aḳṣā

14b

132) Olduḳda o serve nazār-gāh

Pīrāmen-i ṣaḥn-ı ṣahretu • l-lāh

133) Nā-gāh bulundu anda ḥāzır

Aḳṭāb-ı evā • il ü evāḥır

134) Ṣāhān-ı ẓalem-rev-i nübüvvet

Hükkām-ı memālik-i ṣerī • at

135) Oldı o zamān ṣeh-i Tiḥāme

Ol sübhā-i lü • lü'ye imāme

136) Oldı ṣeh-i dīn penāh-ı ekme²²⁷

Ṭuḡrā-yı suṭūr-ı ṣaff-ı mürsel

²²⁷ penāh-ı ekme: ṣāh-ı ekme, H

137) Ya· nī olup enbiyā cemā· at

Faḥr-i rusūl eyledi imāmet

138) Hep itdi bir semm-i şādmānī

İcrā-yı taḥiyyat u nihānī²²⁸

139) Çün vakt irişüp²²⁹ açıldı minhāc

Yerden göge vaz· olındı²³⁰ mi· rāc

140) Ol nūr-ı cihān şeh-i yegāne

· Azm eyledi sūy-ı āsumāna

141) Bālāsına sürdi rāh-vārı

Ṭayy eyledi burc-ı bād u nārı

142) Gerdūn aña ihtirām kıldı

Bu ḥark hem²³¹ iltiyām kıldı

²²⁸ nihānī: tehānī, H

²²⁹ irişüp: olup, H

²³⁰ vaz· olındı: naşb olındı, H

²³¹ hem: o, H

143) Öyle güz̄er itdi çarhı āsān

Kim perde-i çeşmi şekl-i insān

144) Eflākı hep eyledi derīde

Kim lūcce-i şāfī nūr-ı dīde

145) Anuñ k· ola cismi rūḥ-ı ecsām

Hā· il mi olur o cisme ecrām

146) Anuñ k· ola zātı nūr-ı envār

Rehber²³² olamaz sipihr-i devvār

147) Anuñ k· ola zātı nesne-i pāk²³³

Żabṭ eyleye mi hesāb-ı eflāk

148) Anuñ k· ola rūḥı nūr-ı Yezdān

Karşu tura mı sipihr-i gerdān

149) Bāz oldu der-i sipihr-i evvel

Yakdı meh-i bedr o gence meş· al

²³² rehber: reh-bend, H

²³³ nesne-i pāk: kısmet-i pāk, H

150) Pāyine sürüp yüz aldı kāmın

Pür eyledi ke· s ye· s-i nā-tamāmın²³⁴

151) Çarḥ-ı dü-meh olunca vārid

Meşḳ itdi δ enāsın · Uṭārid

152) Mānend-i ḳalem idüp tekāpū

Şafḥa gibi sürdi pāyine rū

153) İrdükde üçünci āsumāna

Düşdi keff-i Zühre'den çeḡāne

154) Oldı nefesi ḥicāb ile teng

Şermendelük itdi ḳāmetün²³⁵ çeng

155) Oldı giderek o nūr-ı dīde

Çün ṭārem-i çārūme resīde

156) Ḥacletle dönüp başı²³⁶ sipihrüñ

²³⁴ ke· s ye· s-i nā-tamāmın: taş-ı nā-tamām, H

²³⁵ ḳāmetün: ḳāmetüñ, H

Zerd oldu yüzi zavallı mihrüñ

15a

157) Çıkdukda beşinci bār-gāha

Mirrīḥ yüz urdı ḥāk-i rāha

158) Cānı ğamıla dehāna geldi

Tıġın bıraġup emāna geldi

159) Oldukda şeşüm sipihre vāsıl

Bercīs'e sa · ādet oldu vāsıl²³⁷

160) Seccāde miδ āl öpdi pāsın

· Arz eyledi bendelük edāsın

161) Heftüm felek oldu çünki menzil

Ḥāl-i Zuḥal oldu ḥayli müşkil

162) Ruḥsārına urmadı günāhın

Redd itmedi · abd-i rū-siyāhın

²³⁶ dönüp başı: başı dönüp, H

²³⁷ vāsıl: ḥāşıl, H

163) İrdükde sipihr-i δ ābitāta

Baḥş itdi fūrūğ-ı neyyirāta

164) Heştüm felek-i düvāzdeh pā

Kürsī-i muraşşa • -ı dilārā

165) İzhār-ı niyāz idüp cülūsa

Ḳaddini ḥam itdi pāy-būsa

166) • İḳdın getürüp niyāza Pervīn

β evr eyledi ḥāki • anber-āyīn

167) Cevzā kemerin idüp hediyye

İtdi yine kendüye • aṭiyye

168) Şevḳ ile δ evābit oldı sā • ir

Uçdı bu hevāda nesr-i ṭā • ir

169) Mīzān düşüp ol şeb ıztırāba

Yüz sürdi terāzū-yı rikāba

170) Urdukda rikāba Ferḳadān çeng

Mīzān ile oldı ol da āheng

171) Olmağa sezā-yı ḥayl-i iḥsān

Āb-ı ruḥın itdi Delv-i mīzān

172) Ḥaddin bilüp oldılar mü • eddep

Ḥarçeng ile geldi şulḥa • Akreb²³⁸

173) Cedyi getürüp semāk-ı rāmiḥ

Ẓebḥ eyledi anı sa • d-ı zābiḥ

174) Şekvā-yı Ḥamel geçince ḥadden

Aldı anı pençe-i Esed'den

175) Genc-i ni • amından almağa kūt

Ḥarc eyledi cümle fūlsini Ḥūt

176) Āvāze-i zıkr-i ḳudsiyān hep

²³⁸ Ḥarçeng ile geldi şulḥa • Akreb: Ḥarçengile şulḥa geldi • Akreb, H

Āgāze-i Sünbüle idi ol şeb

177) Andan dahı eyleyüp • urūcı

Ṭayy eyledi²³⁹ çarḥ-ı zī- burūcı

178) Çün oldı şehen-şeh muḥaddes

Ārāyiş-i bār-gāh-ı atlas

179) Oldı oradan güzāra²⁴⁰ der-kār

Mānend-i ḥarīr-i hoş-terīn tār

180) Andan da geçince Burāk-vār²⁴¹

Düşdi bün-i sidreye güzārı

181) Ammā ki ne sidre tāc-ı nüh kāḥ

La• līn beden [ü] zümür-rūdīn şāḥ

15b

182) Cūşış-kede-i zülāl-i rahmet

²³⁹ Ṭayy eyledi: Terk eyledi, H

²⁴⁰ güzāra: güzār-ı, H

²⁴¹ Burāk-vārī: berāk-vārī, H

Yenbū· -ı çehār cūy-ı cennet

183) Tār²⁴²-āver-i nev-ķumaş-ı āmāl

Menzil-geh-i kār-dān-ı i· māl

184) Hem-sāye-i şahn-ı cāvidānī

Ser-ḥadd-i diyār-ı lā-mekānī

185) Ārām-geh-i Cenāb-ı Cibrīl

Mecrā-yı füyūż vaḥy u tenzīl

186) Oldukda o şāh-ı taḥt-ı dīde

Menzil-geh-i sidreye resīde

187) Cibrīl'ün o demde per ü bālī

Naķş-ı ṭayr andan oldı ḥālī

188) Düşdi orada zebūn u ḥaste

Mānende-i murğ-ı bāl-beste

²⁴² Bu sözcüğün imlasında yanlışlık vardır, doğrusu: bār.

189) A· zā-yı Burāk olup kavī süst

Ol çāpük cüst kaldı nā-cüst

190) Cibrīl'e didi Resūl-i Ekrem

Ey yār-ı birāder-i mükerrerem

191) İnşāf mıdur berīd-i da· vet

Mihmānı komaq esīr-i vaḥṣet

192) Lāyık mı olup benümle hem-pā

Bunda koyasın ğarīb ü tenhā

193) Bu sözde iken²⁴³ emīn-i ḥazret

Vā-mānde-i pīç [ü] tāb-ı ḥaclet

194) Bāz itdi zebān · özr-ḥāhı

K'ey zayf-ı mükerrerem-i ilāhī

195) Bundan ilerü degül perīde

Senden ğayrı bir āferīde

²⁴³ Bu sözde iken: Bu sözden olup, H

196) Açsam per ü bâli nīm parmak

Hākister ide²⁴⁴ tecellī-i Hāk

197) Bir kimse ki bilse kendü ḥaddin

İkdām idemez güzāra seddin

198) Bu sözde iken emīn ü server

Nā-gāh açıldı başka bir der

199) Bir hevdec irişdi nāmı Refref

Gehvāre-i mihr-tāb-ı maṭref

200) Pervāza gelince dinse şāyān

Hem-cünbīş-i mesned-i Süleymān

201) Ammā ki o ḳaṭ· -ı rāh iderdi

Bu cānib-i · ulvīye giderdi

202) Āgūşa alup o cān cānı

²⁴⁴ ide: ider, H

Ṭayy itdi ḥudūd-ı lā-mekānı

203) Kaldı o idince evci seyrān

Cibrīl ü Burāḳ zār u giryān

204) Çekdi • aḳabince mānde-i rāh

Gül-bāṅg-ı du • ā-yı şāneke'l-lāh

205) Çün Refref ile o şāh-ı dil-ḥ'āh

Ṭayy itdi hezār rāh-ı bī-rāh

206) Refref daḥı kaldı menzilde²⁴⁵

Bağlandı sefīne sāḥilinde

16a

207) Terk eyledi āşiyānı • anḳā

Ḳaşrını bıraḳdı lübb-i ma • nā

208) Şebnem gibi geçdi mihr-i raḥşān

Gül kaldı dehen-güşāde ḥayrān

²⁴⁵ menzilde: menzilinde, H

209) • Arş itdi rübūde ol ceybi

Bāğ eyledi mest • andelībi

210) Olduḡda resūl vāşıl-ı • arş

• Arş oldu ğubār-ı pāyına ferş

211) • Arş-ı • uzmet-penāh-ı Bārī

Oldı o şehūñ nigāh-dārı

212) İtdi o hıdīv bende-i tıynet

Ber-ķā• ide secde-i taḫıyyet

213) Hakk eyleyüp ihtirām u i• zāz

İkrām ile eyledi ser-efrāz

214) Ārāyiş-i bezm-i vuşlat oldı

Müstağrak-ı nūr-ı vahdet oldı

215) Vehhāb-ı ğanī Kerīm ü Mennān

Bezī itdi o deñlū luṭf u iḥsān

216) Kim havşala-i hisāba şıgmaz

Ẓerrātı nüh āsiyāba şıgmaz

217) Kaṭre irişüp yemm-i ḥayāta

Ġark oldı tecelliyāt-ı zāta

218) Müstağraḵ olınca nūr nūra

Sāye gibi vehm atıldı dūra

219) Deryāya irişdi mevce-i āb

Maḥv oldı görince mihr ü mehtāb

220) Mihr-i ezelī olup dıraḥşān

Maḥv oldı rüsūm-ı zıll-ı imkān

221) Hādiḍ olıcaḵ kadīme vāşıl

Āḍ ār-ı ḥudūd oldı zā· il

222) Deryāya idince meyl-i rū-māl

Ġayriyyetüñ oldı rengi seyyāl

223) Geçdi arada niçe maḳālāt

Hep ḥāric-i vūs · ade maḳūlāt

224) Ol şoḥbete nuṭḳ-ı hem-dem olmaz

Ol ḥalvete kimse maḥrem olmaz

225) Ol güft ü şinīd hem-dem²⁴⁶ getürmez

Ol sırr-ı ḥafī raḳam getürmez

226) Bir kimse degül o sırdan āgāh

Bir kendi bilür anı bir Allāh

227) Bu cümle · aṭā-yı cāvidānı

Hep ümmete oldı armaḡanı

228) Ḥaḳdan o nebiyy-i nāz-perverd

İtdi anı ümmete reh-āverd

229) Ol dem ki ola niyāz-ı²⁴⁷ raḥmet

²⁴⁶ hem-dem: dem, H

Maḥrūm ḳomaz veliyy-i ni• met

230) Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı şāh-ı kevneyn

Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı ḳābe ḳavseyn

231) Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı Şām-ı İsrā

Yā Rab be-nükte-i *ev-ednā*²⁴⁸

16b

232) Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı şām-ı vuşlat

Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı cūş-ı raḥmet

233) Yā Rab bā-şekk-i çeşm-i maḡmūm

Nāb-i faḳīri itme maḥrūm

234) Teshīl ḳıl añā her • asīri

Ol dest-i keremle dest-gīri

Mi• rāciye-i Şeyḥ Gālib Dede*

²⁴⁷ niyāz-ı: niδ ār-ı, H

²⁴⁸ ev-ednā: “Öyle ki iki yay kadar hatta daha yakın oldu.” (Necm, 53/9)

mef'ülü / mefā'ilün / fe'ülün

1) Bir şeb ki sarāy-ı Ümmühānī

Olmuşdı o māhīñ āsmānı

2) Ammā ki ne şeb emīn-i rahmet

Şeyhu • I-ḥarem-i ḥarīm-i ḥazret

3) Mānend-i Bilāl-i şāhib-• irfān

Nūr-ı siyeh içre nūr-ı imān

4) Gūyā o şeb-i şeref-meāḍ ir

Veysü'l-Ḳaren idi nūrı zāhir

5) Yüz sürmege geldi ḥāk-i pāya

Da • vetli bulundılar • alāya

6) Ol leyle içün sipihr-i gerdān

Etdi niçe biñ şabāḥı ḳurbān

* DOĞAN. ?. pdf s. 5. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan HA neşrine göre 1 beyit eksiktir. HA'daki 119. beyit Mecmûa'da yer almamaktadır.

7) Çün āb-ı ḥayāt o şām-ı enver

Rengi siyeh idi mevci aḥḍar

8) Ebr-āver olup bahār-ı nāsūt

Cūş eyledi sebze-zār-ı lāhūt

9) Ser-çeşme-i Hızr olup hüveydā

Ervāḥ-ı beḳāya oldı ırvā

10) Zūlmāt çekip surādık-ı ğayb

Sır söyledi māha mihr lā-reyb

11) Tā mihr ede māha arz-ı dīdār

Zūlmāt-ı ḥafāya girdi envār

12) Cūş eyledi şanki nīl-i ḥayret

İḥyā ola tā ki mısr-ı vuşlat

13) Başt eyledi nokṭa-i süveydā

Sır oldı içinde şām-ı esrā

14) Envār ile kâ• inât taldı

İşte bu²⁴⁹ gice şabâh oldı

15) Şevk eyledi mihri pâre pâre

Şenlendi meşâ• il-i sitâre

16) Bir hırmınen-i nûr olup nüh eflâk

Hurşîdi kapatdı pertev-i hâk

17) Bir feyz erişdi bu zemîne

Kim oldı sarây-ı âb-gîne

18) Ger etmese mihr ü meh tekdaddüm

Şebnem yerine yağardı encüm

19) Envār büridi kâ• inâtı

Rüşen görür oldılar hayâtı

20) Berķ urdı o şeb-çerâğ-ı nâ-yâb

Maħv oldı hep âftâb ü mehtâb

²⁴⁹ o: bu, HA

17a

21) Bir hırmən idi nücūm-ı pūr-tāb

Hurşīd ü meh anda kirm-i şeb-tāb

22) Āyīne-i nūr olup şeb-i tār

Yār eyledi yāre · arz-ı dīdār

23) Gönderdi Hudā edip meşīyyet

Cibrīl-i emīni peyk-i da· vet

24) Her geh ki inerdī āsmāndan

Şan · arşa çıkārdı hāk-dāndan

25) Tebşīr kılup sürüş-ı a· zām

Dedi ki eyā Resūl-i Ekrem

26) Adın kodılar Burāk-ı yektā

Geldi ayağına · arş-ı a· lā

27) Eyle güz̄er · arş u āsmānı

Maḥzūn buyurma lā-mekānı

28) Ol maḥşad-ı *kūn fe-kān*²⁵⁰-īcād

Fermān-ı Hudā'ya oldu münkād

29) Her şey olur aşlına şitābān

Çıkdı yine āsmāna Kur· ān

30) Çün başdı rikāba pāy-i devlet²⁵¹

Zīn ḥānesi idi beyt-i vaḥdet

31) Ne ḳaldı zemīn ü ne zamāne

Maḥv oldu bu ṭurfa āşiyāne

32) Cūş eyledi çün muḥīt-i vaḥdet

Ma· nāya mübeddel oldu şūret

33) Hem şūrete girdi sırr-ı vaḥdet

Ma· nā-yı ḳadīm buldı şūret

²⁵⁰ kūn fe-kān: "Ol (dedi), hemen oldu."

²⁵¹ Pāy-i devlet: pāy-i himmet, HA

34) Nāgeh görünüp ḥarīm-i aḳsā

• Abdiyyetiñ oldı sırrı peydā

35) Ol sācid olup Haḳ oldı mescūd

Dendi bu maḳāma ḡayb-ı meṣḥūd

36) Ervāḥ-ı rusūl cemā• at oldı

Allāh bilür ne ḥālet oldı

37) Ey ḥāme o rütbe olma ḡālāk

Esrār-ı nübüvvet olmaz idrāk

38) Deryā sözi ṣebneme ne lāyık

Tañrı işi ādeme ne lāyık

39) Gel • ādet-i ṣā• irāna git sen

Sūfiyye sözün ferāḡat it sen

40) Çün baṣdı sipihr-i evvele pā

Oldı iki pāre bedr-i ra• nā

41) Tā ḥalka · ıyān ola mücerred

Kim devr-i kamer mi devr-i Aḥmed

42) Mi · rācda çün zamān yokdur

Evvel demege tūvān yokdur

43) Māh olması mu · ciziyle münşak

İd bāt idi şerḥ-i şadri elḥāk

44) Ol bī-dile iltiyām kıldı

Göñlini alup ḥırām kıldı

45) Çavuşluk etdiler sürüşān

Allāh ü ma · ākla dil-ḥurüşān²⁵²

17b

46) · Azm eyledi vahy-i vārid üzre

Vardı felek-i · Uṭārid üzre

47) Çün geldi o şā · ir-i felek-cāh

²⁵² Dil-ḥurüşān: dem-ḥurüşān, HA

Ol şāhdan ma• zeret-ḥāh²⁵³

48) • Afv eyledi nāme-i siyāhın

Hassān'a bağışladı günāhın

49) Meb• ūδ ina rehber oldı bā• iδ

Açıldı der-i sipihr-i δ ālis

50) Zehrāsın edüp şefi• Zühre

• Afvından o şāhın aldı behre

51) Çārüm felegi kılınca seyrān

Faḥr etdi dü bāre çār erkān

52) Feyz aldı mülāhdan Mesīhā

Tekrārdan oldı şanki iḥyā

53) Berķ urdı o şeb-çerāğ-ı cāvid

Şermiyle zemīne girdi ḥurşīd

²⁵³ Ol şāhdan ma• zeret-ḥāh: Ol şāhdan oldı ma• zeret-ḥāh, HA

54) Çün t̤ārem-i h̤āmis oldu menzil

Mirrīh'e erişdi h̤adşe-i dil

55) K̤an ağlayup etdi • özre āheng

Dāmān-ı sipihri kıldı gül-reng

56) • Afv edüp o şāh-ı āsmān-raḥş

• Azrā• il'e kıldı cürmini baḥş

57) Çün şeş cihet oldu kām-h̤āhı

Çarḥ-ı şeşüme erişdi rāhı

58) Tā ede o şāh-ı heft-iḳlīm

Kāḍī-i sipihre şer• i ta• līm

59) Teblīḡ kılıp Cenāb-ı H̤ak'dan

Nehy eyledi ḥükm-i mā-sebaḳdan

60) Men• oldu kehānet ile tencīm

Zāhirle müzāhir oldu tanzīm

61) Çün erdi sipihr-i heftümīne

Baḥş etdi sa · ādet · ālemīne

62) Keyvān şefī · edip Bilāl'i

Böyle deyip etdi rūy-mālī

63) Besdir baña bu şeb · özr-h'āhī

Bālā-ter-i reng kıl siyāhı

64) Çün ḥazret-i pādşāh-ı /evlāk²⁵⁴

Tekmīl ile kıldı seyr-i eflāk

65) Ammā daḥı baḥşīş-i ilāhī

Mi · rācını bulmadı kemāhī

66) Kürsiye başınca pāy-i reftār

Şevk eyledi δ ābitānı seyyār

67) Teşrifi içün bilürdi²⁵⁵ zīrā

²⁵⁴ Pādşāh-ı levlāk: Burada "Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" kudsī hadisine telmih vardır.

²⁵⁵ bilürdi: buyurdu, HA

Olmuş felekü · l-burūc ber-cā

68) Başmağla kadem vücūd-ı pāki

Eflāke çıkardı β evr-i hāki

69) Luṭf edüp ol pādşāh-ı yektā

Ḳoz bekçi başısı oldu Cevzā

70) Deryūze elin açınca Mīzān

Dirhem yerine dürr etdi mīzān²⁵⁶

18a

71) Ḥūt eyledi zīr-i hāke āheng

Girdāb-ı hafāya girdi Ḥarçeng

72) Kıldı Esed ibn-i ammini yād

Taḥlīşine andan oldu imdād

73) Zīrā Ḥamel eyleyüp şikāyet

Etmişdi celādetin hikāyet

²⁵⁶ Bu kelimenin imlasında yanlış vardır, doğrusu: rīzān.

74) Delv ağlayıp oldı hāl-i derhem

Bir reşha deyip be-çāh-ı Zemzem

75) Bir feyz ile şād olup ögündi

Dūlāb-ı Muḥammedīye döndi

76) Pervīn ile Cedy olunca tezyīn

Sibṭeynine tuḥfe kıldı ta· yīn

77) Çün sâ· at-ı çarḥa lâzım · Akrep

Vaktâ o da kıldı · arz-ı maṭlap

78) Buldı şeref-i kabûle imkân

Fevt olmadı bir dakīka iḥsân

79) Kav sine bakınca Zāl-i dehrin

Pek za· fını gördi hāl-i dehrin

80) Ol şehsüvār-ı *ḳābe-ḳavseyn*²⁵⁷

Ḳıldı seferin verā-yı kevneyn

81) Cibrīl-i emīne oldı hem-pā

Tā · arş-ı Hudā'yı ḳıldı me · vā

82) Levḥ ü ḳalem ü hezār esrār

Hem oldı kerrūbiyān be-dīdār

83) Şevḳından o rütbe oldı medhūş

· Arş eyledi şāhibin ferāmūş

84) · Arşı birağup miδ āl-i sāye

Ẓü'l- · arş dedi o · arş-pāye

85) Ol seyrde māverā görindi

Tā Sidre · -i müntehī²⁵⁸ görindi

86) Açıldı der-i ḥarīm ü vuşlat

²⁵⁷ *ḳābe-ḳavseyn*: “İki kavis mesafesi” anlamındaki bu ifadeyle Miraç gecesi Hz. Muhammed’in Allah’a yakınlık derecesi kastedilir.

²⁵⁸ müntehī: müntehā, HA

Ḳurbet girü ḳaldı geldi vaḥdet

87) Cibrīl'de • acz olup hüveydā

Elfāzı bıraḳdı anda ma • nā

88) Evvel ne idi ne oldu bilmem

Leb-rīz idi ol ne ṭoldı bilmem

89) Ey raḥmeti rāygān Raḥmān

Luṭfıñla bu benden eyle şādān

90) Hā'hiş-ger-i devlet-i mü • ebbed

Ya • ni ki faḳīr Ġālīb Es • ad

91) Mücrīmdir egerçi ümmetiñdir

Ümmīdi seniñ • ināyetiñdir²⁵⁹

92) Olmazsa şefā • atiñden iḥsān

Çok zāhidin ola ḥāli ḥirmān

²⁵⁹ • ināyetiñdir: şefā • atiñdir, HA

93) Çün ehl-i kebā· irim siyeh-kār

Her maḳṣādıma beşāretim var

18b

Mi· rāciye-i · Oḡ māl Dede Şeyḫ-i Mevlevī*

fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

1) Evvel Allāh adını yād eyleriz

Dil dil olmuş ḳalbi dil-şād eyleriz

2) Zıkr-i Ḥaḳla nuṭḳı irşād eyleriz

Her ḥarāb-ābadı ābād eyleriz

3) Ḥazret-i Aḥmed şıfātın söyleriz

Muṣṭafā'nuñ mu· cizātın söyleriz

4) Her kim eylerse Muḥammed vaşfını

· Āḳıbet Maḥmūd eder Ḥaḳ ismini

* Şeyh Ali Gâlib. H.1310/ M.1892-3. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan MN'ye göre 1 beyit eksiktir. MN'deki son beyit olan 102. beyit Mecmûa'da yer almamaktadır. Mecmûa'daki 49, 104, 105, 106 ve 107. beyitler ise mukayeseye esas alınan eserde tespit edilememiştir.

5) Kim anuñ zāt-ı şerīfin āşikār

Bā• iδ -i mevcūd itdi Kird-gār

6) Anuñ içün cümleden efḏaldır ol

Anuñ içün ber-ter ü ekmeldir ol

7) Anuñ içün yaradıldı şeş cihāt

• Arş ü ferş ü heft deryā hem nebāt

8) Aña virdi Ḥaḵ ḥaḵāyık sırrını

Aña bildirdi dekāyık sırrını

9) Her ne kim ikrām kıldı zātına

Haẓm idüp ikrām bildi zātına

10) • Aşk u ḥubбі zātına kıldı şalāt

Eş-şalāt ey mazḥar-ı zāt eş-şalāt

11) Ey ḥaḵāyık • āşıḳı gūş it beni

Kim Muḥammed'den ḥabīr idem seni

12) Zāt-ı pāküñ bilmege gel gūş ol

• Aqlını der²⁶⁰ başıña pür-ḥūş ol

13) Bil ne kuvvet²⁶¹ virdi maḥbūbına Ḥaḳ

Bil ne ḥikmetden verilmişdir sebaḳ

14) Çün ḥabīb oldı ilāhına resūl

Mu• cizāt-ı vāfire buldı vuşūl

15) Saña naql idem bir iki mu• cizāt

Dilde • illet var ise virsün ḥayāt

16) Līk ircā eylerem her emcede²⁶²

Fātiḥa ile yād ola • Oḡ mān Dede

17) Çün irāde kıldı ol Rabbü'l-enām

Kim Muḥammed bula ikrām-ı tamām

18) Biline peygamber-i • ālī-cenāp

²⁶⁰ der: al, MN

²⁶¹ kuvvet: kudret, MN

²⁶² Līk ircā eylerem her emcede: Eylerim lâkin niyāz her emcede, MN

Ḳavl ü fi• li nicedir • ayn-ı kitāb

19) Yād olunsun mu• cizāt-ı Aḥmedī

Ḥoş bilinsün zāt-ı pāk-i emcedi

20) Mu• cizātından biri mi• rācıdır

Ḥazret-i Peyğamber'i i• rācıdır

21) Bir şeb idi [kim] dū-şenbihdi o şeb

Bir şeb idi gicelerden münteḥab

22) Şebde mi• rāc etdügin kılma • acep

Āb-ı ḥayvānī ḳodı zulmetde Rab

19a

23) Ümmühānī ḥānesinde idi resūl

Kim • Ali'nüñ ḥāḥheriydi ol betūl

24) Ḳıldı maḥbūbını da• vet ol Celīl

Da• vet içün geldi aña Cebrā• l

25) Emr idüp Cibrîl'e ol Rabb-i cemîl

Eyledi emrini işğâ Cebrâ · ıl

26) Bir Burâķ al cennet-i a · lâmdan

Eyle āgeh Ḥazret'i ikrāmdan

27) Da · vet it maḥbûbımı gelsün baña

Gösterem dîdârımı ben de aña

28) Nice luṭf u nice iḥsân eyleyim

Baña varan yolu asân eyleyim

29) Kullarımdan eyledim mümtâz anı

Bilürem ben arzû eyler beni

30) Bir Burâķ aldı cināndan ol melek

Geldi ol Sultān'a tesbîḥ iderek

31) Ḥā`b [u] bî-dārı miyānında hemîn

Yā Muḥammed kum didi Cibrîl-i emîn

32) Gūş idüp Cebrā· ȩ'i tırdı hemān

Oldı Cebrā· ȩ ü Mīkā· ȩ · ıyān

33) Etdiler mi· rācı tebşīr ol zamān

ȩoldı nūr ile zemīn ü āsumān

34) Dedi Cebrā· ȩ²⁶³ ey Muḥammed Muşţafā

Çok selām eyler saña Rabbü'l-· ulā

35) Da· vet eyler zāt-ı pākūñ Ḥazrete

Tā ki Ḥazret irişe ol devlete

36) Cān[ı]la oldı muṭī· emr-i yār

Geldi [çāh-ı] zemzeme ol baḥtiyār

37) Anda daḥı şakḳ-ı şadr etdi zuhūr

Zemzem ile hoş vuzū kıldı o nūr

38) · Aşḳ [u] ḥubbi zātına kıldı şalāt

Eş-şalāt ey mazḥar-ı Zāt eş-şalāt

²⁶³ Cebrā· ȩ: Cibrīl, MN

39) Didi Cibrīl ey ḥabīb ey yüzi aḳ

Verdi Ḥaḳ saña cināndan bir Burāk

40) Gel suvār ol idelim • azm-i Ḥudā

Hep melā • ik muntazırlardır saña

41) Çün²⁶⁴ Burāk'ı çekdi vü tutdı rikāb

Kim süvār ola Burāk'a ol cenāb

42) Ḥikmet ile etdi ser-keşlik Burāk

Koymadı binsün o şāh-ı pür-iştiyāk²⁶⁵

43) Didi Cibrīl aña ey ser-keş Burāk

Binmeyiser saña bundan yüzi aḳ

44) Nice ser-keşlik idersin²⁶⁶ Aḥmed'e

Kim irisersin ḥayāt-ı sermede

²⁶⁴ Çün: Hem, MN

²⁶⁵ şāh-ı pür-iştiyāk: şāh-ı iştiyāk, MN

²⁶⁶ İdersin: kııarsın, MN

45) Binmeyiser bundan efḍal saña nūr

Rāzı ol olsun süvār etsün • ubūr

46) Çün Burāk'ıñ gūşına irdi kelām

Oldı biñ cān ile o şultāna rām

19b

47) Didi kim sa• ādetle olsun süvār²⁶⁷

Līk ben bī-çāreñün ümmīdi vār

48) Çün şabāḥ[a] maḥşer olınca o nūr

Gün gibi şevkıñdan idince zuhūr

49) Bir Burāk'a bindirdiler • izz ile

Yine Cebrā• ıl ü Mīkā• ıl bile²⁶⁸

50) Ol zamān daḥı baña olsun süvār

Böyle va• d etsün o şāh-ı kām-kār

51) Böyle diyüp oldı ḥāmūş ol Burāk

²⁶⁷ Didi kim sa• ādetle olsun süvār: Didi kim olsun sa• ādetle süvār, MN

²⁶⁸ Bu beyit MN'de tespiti edilemedi.

Ya• ni kim ol demde olmaya firāk

52) Hāzret-i Sultān çün gūş etdi anı

Kim lisān verdi Burāk'a ol ğanī

53) Va• d eder ol dem añā ol nūr-ı • ayn

Oldı Mīkā• ıl ü Cebrā• ıl²⁶⁹ şāhideyn

54) • Aşk [u] hubbı Zātına kıldı şalāt

Eş-şalāt ey mazhar-ı Zāt eş-şalāt

55) Pes hemān oldı süvār ol pāk Zāt

Na• re-i şābāş ile tıldı cihāt

56) Bir rikābında yürür Cibrīl-i emīn

Biri Mīkā• ıl ile oldı berīn

57) Nice kez yüz biñ melā• ik geldiler

Emr-i Hākla añā pey-rev oldılar

²⁶⁹ Cebrā• ıl: Cibrīl, MN

58) Kuds'e toğrı • azm idüp üç yārlar

Oldılar ađyārdan bīzārlar

59) Gūşına kar• etdi üç gūne şadā

Ya Muḥammed tūr deyü kıldı²⁷⁰ nidā

60) Hīç muḳayyed olmadı gitdi hemān

Vardı Kuds'e • izzet ile şādümān

61) Geldiler ervāḫı ḫayli enbiyā

Oldı tekrār anlar ile pūr-şafā

62) Emr-i Ḥaḳla dedi Cibrīl ey hümām

İki rek• at kıl [namāzı] ol imām

63) Geçdi miḫrāba imām-ı mürselīn

Kıldı iki rek• atı ol dem hemīn

64) Nūrdan mi• rācı ḫāzır kıldılar

• İzzet ile ol araya geldiler

²⁷⁰ kıldı: geldi, MN

65) Bir abakla geldi  kse aa

Biri amr u biri sd birisi m.

66) Didi Cibrl eyle birin itiyr

Byledir emr-i ud ey batiyr

67) Hikmet[en] ol ŗret  ma . n-hner

Nŗ idp st klmadı amra nazr

68) amd idp Cibrl didi ey . azz

amd lillh eyled kru temz

69) amr nŗ etseyd ey ikmet-gzn

Cmleten fsk olurdu m . minn

70) . Aŗk [u] ubbi Ztına kld ŗalt

Eŗ-ŗalt ey mazhar-ı Zt eŗ-ŗalt

20a

71) nki eflke . urc etdi resl

Āsumānda buldı ervāḥa vuşûl

72) Ādem ü • Īsī vü Yahyī Yūsufı

Gördi İdrīs ile Harūn'ı daḥı

73) Sādise vardı görüp Mūsī'yi o

Merḥabā kıldı anıñla rû-be-rû

74) Edicek teşrîf heft[üm] āsumān

Pîr İbrāhîm ile tutdı mekân

75) Rûḥ-ı İbrāhîm idüp ikbāl aña

Didi gel gel şālîḥ oḡul Muşṭafâ

76) Sidreyi seyr etdi anda ol cenân

Kaldı Cibrîl sidre oldı²⁷¹ âşiyân

77) Didi ḥazret ey refîḳ-i ḥoş şefîḳ

Etme[z] misin bile tekmîl-i tarîḳ

²⁷¹ sidre oldı: oldı sidre, MN

78) Pes didi [Cebrā• ıl] sen ey şāh-bāz

Olasın • izzet ile rif• at-tırāz

79) Sebkat etsem sidreden ben yek benān

Hark eder perrim benüm heybet hemān

80) Zāhir oldı Refref ol dem Hāzret'e

Kim süvār ola irince Hāzret'e

81) Anda da nice hicāb oldı • adem

Gördi Hāzret Hāzret'i bī-keyf ü kem

82) Çünkü Hāzret Hāzret'e buldı vuşul

Et-taḥiyyāt okudı anda Resul

83) Erdi • aynı zātdan bir hoş nidā

Yā Ḥabībī yā Muḥammed Muştafā

84) Yā selām ü rahmet ü tīb ü şafā

Saña verdim ey imām-ı enbiyā

85) • Ayn-ı • ayn ile nazar kıl • aynı gör

Çünkü ğayrı terk kıldı • aynı gör

86) Her ne kim maḳṣūddur maḥṣūldür

Ḥazretimde ḥācetiñ maḳbūldür

87) Ḥazret ol dem ümmetin kıldı niyāz

Anı da baḥṣ etdi²⁷² ol bī-niyāz

88) Cebrā• īl'e keṣf olup ol va• deler

Pes sürüş ile şehādet kıldılar

89) Anda ṭoksan biñ kelām oldı kelām

Nice biñ esrār ile ṣoḥbet-i tamām

90) Ḥaḳ Te• ālā luṭf u faḫl ile ṣalāt

Hediyye kıldı kıla mü• min mü• mināt

91) Hem buyurdı beṣ vakit olsa edā

Elli vaḳtūñ ecrin idem ben aña

²⁷² etdi: eyledi, MN

92) Oldı destür ol Ḥabībūñ zātına

Geldi yine Ümmühānī katına

93) Emr-i Ḥaḳḳ'ı ḥalka teblīg eyledi

Muḥbir-i şādık ḥaḳīkat söyledi

94) Ol ki mü• min idi taşdīk eyledi

Evvelā īmānı Şiddīk eyledi

20b

95) Cümle aşḥāb oldılar rif• at-şikā[r]

Mu• ciz-i mi• rācı oldı āşikār

96) • Aşk [u] ḥubbi Zātına kıldı şalāt

Eş-şalāt ey mazḥar-ı Zāt eş-şalāt

97) Yā Rab ol sulṭān-ı cānuñ ḥürmeti

Nūr-ı zāt-ı müste• ānuñ ḥürmeti

98) Ol Muḥammed rūḥına ta• zīm içün

Muṣṭafā'nuñ cismine tekrīm içün

99) Nūr-ı zāt-ı Muṣṭafā'nuñ hāḳḳıçün

Sırr-ı · ayn-ı Kibriyā'nuñ hāḳḳıçün

100) Rūyine müştāk olanlar hāḳḳıçün

· Aşkuña · uşşāk olanlar hāḳḳıçün

101) Va· düñi ihsān kıl · āşıklara

Dīn yolında sa· y iden şādıḳlara

102) Cümle īmān ile ḥatm olsun ümem

Cennet ü dīdār ile kıl muḡtenem

103) Be-hāḳḳ-ı Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā

Dervīş · Oḡ mān'a daḡı eyle · aṭā

104) Ey kemāl-i rahmet ıssı pādişāh

Sen ḳabūl eyle ricāmız yā ilāh

105) Yüzi şuyı hāḳḳıçün peygamberüñ

Ser ü boyı ھاqqıçün ol serverün

106) Fātiḥāyla bed· olundu bu kelām

Fātiḥāyla ḥātm olunsun ve's-selām

107) Aḥmed ü eşḥābı cümle mü· minīn

Raḥmetu'llāhi · aleyhim ecma· īn

21a

Mi· rāciye-i Süleymān Efendi*

fā'ilātün/ fā'ilātün/fā'ilün

1) Gel berü ey · aşk odına yanıcı

Kendüyi ma· şūḳa · āşık şanıcı

2) Diñle gel mi· rācuñ ol şāhuñ · ayān

· Āşık iseñ · aşk odına tırma yan

* AKKUŞ; DERMAN. 2013. s.63. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan Mevlid neşrine göre eksiktir. Mevlid'in Akkuş; Derman neşrinde 8.bölümde başlayan mirâc bahsi 10.bölümde bitmektedir. Bu iki bölüm arasındaki toplam beyit sayısı 103'tür. Mecmûa'da kayıtlı metin 92 beyittir ve 85. beyitten itibaren gelen 8 beyit Akkuş; Derman neşrinde 11. bölüm olan "Duâ ve İlticâ" bölümündendir. Buna göre Mecmûa'da kayıtlı metindeki 84 beyit Mevlid'in mirâc bahsinde geçen beyitlerdir. Bunlardan Mecmûa'da kayıtlı olan 27, 28 ve 29. beyitler Mevlid'in Akkuş; Derman neşrinde yer almazken Timurtaş neşrinde yer almaktadır. Sonuçta Mecmûa'da kayıtlı bu metin 92 beyit olup 8 beyit mukayeseye esas alınan Mevlid neşrinde farklı bir bölümde geçmektedir. Bununla beraber 3 beyit de mukayeseye esas alınan Mevlid neşrinde bulunmamaktadır. Bu durumda Mecmûa'daki metnin karşılaştırmada faydalanılan eserdeki metne nispetle 22 beyit eksik olduğu anlaşılmaktadır.

3) Bir dü-şenbe gicesi taḥkīk ḥaber

Leyle-i Ḳadr idi o gice meger

4) Ol hümāyūn-baḥt ol ḳadri yüce

Ümmühānī evine vardı gice²⁷³

5) Anda iken nāgehān ol yüzi aḳ

Cennete var didi Cebrā• Ṫ'le Ḥaḳ

6) Bir muraşşā tāc bir ḥulle kemer

Hem daḥi al bir burāḳ-ı mu• teber

7) Ol Ḥabībime ilet binsün anı

• Arşımı seyr eylesün görsün beni

8) Cebrā• Ṫl çün cennete vardı revān

Gördi kim bī-ḥad burāḳ otlar hemān

9) İçlerinden²⁷⁴ bir burāḳ ağlar ḳatı

273 Ümmühānī evine vardı gice: Ümmühānī ḥānesindeydi gice, Md

Yimez içmez kalmamış hîç tākātı

10) Gözlerinden yaşı Ceyhūn eylemiş

Cigerini derd ile hūn eylemiş

11) Didi Cebrā· il nedür ağladuğūñ

Hüzn ile cān u ciger dāğladuğūñ

12) Bākī yoldaşuñ yiyüp içüp gezer

Sen ne iñilersin²⁷⁵ di cānuñ ne sezer

13) Didi kırk biñ yıl durur kim yā Emīn

· Aşk durur baña yemek içmek hemīn

14) Nāgehān bir ün işitdi kulağım

Gitdi · aklım bilmezem şolım sağım

15) Yā Muḥammed diyüben çağırdılar

Bir şadā birle ki yürekler deler

²⁷⁴ İçlerinden: içlerinde, Md

²⁷⁵ Sen ne iñilersin: Sen iñilersin, Md

16) Ol zamāndan bilmezem kim n'olmuşam

Ol aduñ issına • āşık olmuşam

17) Yüregim içinde eridi yağım

• Āşık oldı görmedin bu kulağım

18) Cenneti başıma • aşkı dar ider

İşimi leyl ü nehār uş zār ider²⁷⁶

19) Gerçi zāhir cennet içre tururam

Ma• nīde nāruñ²⁷⁷ • azābuñ görürem

20) Ger iremezsem vişālüñe anuñ

İdiserim terkini cān u tenüñ

21) Cebrā• ıl burāka eydür ey burāk²⁷⁸

Virdi [Hak] maşşūdını kılma firāk

21b

²⁷⁶ İşimi leyl ü nehār uş zār ider: Gice gündüz işim āh u zār ider, Md

²⁷⁷ nāriñ: ḥasret, Md

²⁷⁸ Cebrā• ıl burāka eydür ey burāk: Cebrā• ıl didi burāka ey Burāk, Md

22) Kimde kim · aşkın nişanı var durur

· Ākıbet ma · şūka anı ırgürür

23) Gel berü ma · şūkuña ırgüreyim

Yüregüñ zaḥmına merhem urayım

24) Aldı Cembrā · ıl burākı ol zamān

Tā cenāb-ı Aḥmed'e geldi revān

25) Ḥaḳ selām itdi saña [yā] Muştafā

Kim mübārek ḥāṭıruñ bulsun şafā

26) Didi kim²⁷⁹ gelsün konuqlaram anı

· Arşımı seyr eylesün görsün beni

27) Bu gice zāhir olur esrār-ı Ḥaḳ

Gösteriserdür saña dīdār-ı Ḥaḳ²⁸⁰

28) Zemzemeyle tıldı kevn ü mekân

²⁷⁹ Didi kim: Didi kira, Md

²⁸⁰ Bu beyit AKKUŞ, DERMAN neşrinde tespit edilemedi. TİMURTAŞ neşrinde 185.beyit (MEB Yayınları, 1970, s.111).

- Arşa varır didiler Fahr-i cihân²⁸¹

29) Hem sekiz cennet kapusın açdılar

- Ālemin üstüne rahmet saçdılar²⁸²

30) Gel gidelüm hazrete yâ Muştafâ

Muntazırdur anda aşhâb-ı şafâ

31) Saña cennetden getürdüm bir burâk

Da• vet-i Rahmân durur eyle yarak²⁸³

32) Tırdu yerinden hemân-dem Muştafâ

Kodı tâcı başına ol pür-şafâ

33) Çekdi ol demde burâkı Cebrâ• tîl

Önine düşdi aña oldu delîl

34) Tarfetü• l• ayn içre ol şâh-ı hürrem²⁸⁴

²⁸¹ Bu beyit AKKUŞ, DERMAN neşrinde tespit edilemedi. TİMURTAŞ neşrinde 186.beyit (MEB Yayınları, 1970, s.111).

²⁸² Bu beyit AKKUŞ, DERMAN neşrinde tespit edilemedi. TİMURTAŞ neşrinde 187.beyit (MEB Yayınları, 1970, s.111).

²⁸³ Da• vet-i Rahmân durur eyle yarak: Da• vet-i Rahmân'dur ey nûr-ı Hâk, Md

Geldi Kuds'e irdi vü başdı kadem

35) Enbiyā ervāhı karşı geldiler

Muṣṭafā'ya • izzet²⁸⁵ ikrām kıldılar

36) Pes geçüp mihrāba ol Hayrū'l-enām

Enbiyā ervāhına oldu imām

37) İki rek• at kıldı Akṣā'da namāz

Öyle emr itmiş idi ol bī-niyāz

38) Ol gice tırmadı cevlan eyledi

Şöyle kim eflāki seyrān eyledi

39) Her birinde dürlü hikmet gördi ol

Tā ki vardı Sidre'ye irişdi yol

40) Cebrā• ıl'ün durağıdır ol maḳām

Nüh felek tā kim tıtalıdan nızām

²⁸⁴ ṣāh-ı hürrem: sultān-ı ümem, Md

²⁸⁵ • izzet: cümle, Md

41) aldı Cebrā· l maāmında hemn

Didi añā *rahmeten li· l-ālemn*²⁸⁶

42) Bilmezem bu yolları ben n'ideyim

Kim arbem bunda ande gideyim

43) Cebrā· l didi Resl'e ey Hbb

anmaıl bu yerde sen seni arb

44) Senin in yaratıldı nh felek

ns  cinn  hr  cennet hem melek

45) Bunda atm oldu benim seyrn-gahım²⁸⁷

M-versından daı yok āgehim

46) Bana byle emr idbdr Z'l-Cell

Amayım ben bundan te perr  bl

22a

47) Ger geem bir zerre del iler

²⁸⁶ *rahmeten li· l-ālemn*: "Ve seni ancak ālemlere rahmet olarak gnderdik." (Enbiya, 107)

²⁸⁷ *seyrn-gahım*: *cevln-gehim*, Md

Yanarım başdan ayağa ey ulu

48) Didi Cebrā · ıl'e ol şāh-ı cihān²⁸⁸

Pes makāmuñda ıtur imdi sen hemān

49) Rāh-ı · aşkda kim şakınur cānını

Ol kaçan görse gerek cānānını

50) Çün ezelden baña · aşk oldu delīl

Yanar isem yanayım ben ey Halīl

51) Rāh-ı · aşkı şanma gāfil serserī

Belki kem-ter nesnedür virmek seri

52) Söyleşürken Cebrā · ıl ile kelām

Geldi Refref önine virdi selām

53) Aldı ol şāh-ı cihānı ol zamān

Sidre'den götürdi vü gitdi hemān

²⁸⁸ şāh-ı cihān: faḥr-i cihān, Md

54) Gördi gök ehli • ibādetde kamu

Her biri bir dürlü tã• atde kamu

55) Kimi tehlîl ü kimi temcîd okur

Kimi tesbîh ü kimi tahmîd okur²⁸⁹

56) Kimi kıyâmda kimisi kılmış rükû• ²⁹⁰

Kimi Hakk'a secde kılmış²⁹¹ bâ-huşû•

57) Kimisini • aşk-ı Hak almış durur

Vâlih ü hayrân u mest kalmış durur

58) Hep gök ehli cümle karşı geldiler

Muṣṭafâ'ya • izzet ikrâm kıldılar

59) Merhabân bik yâ Muhammed didiler

Ey şefâ• at kânı Aḥmed didiler

60) Her biri kutluladı mi• râcını

²⁸⁹ Bu beyitte takdim-tehir vardır.

²⁹⁰ Kimi kıyâmda kimisi kılmış rükû• : Kimi kıyâm içre kimi kılmış rükû• , Md

²⁹¹ kılmış: etmiş, Md

Didiler giydüñ sa• âdet tâcını

61) Yürü kim meydân senüñdür bu gice

Şoĥbet-i sultân senüñdür bu gice²⁹²

62) İrmedi evvel gelen bu devlete

Kimse lâıyık olmadı bu rif• ate

63) Çünki kâmusın görüp geçdi öte

Vardı irişdi ol ulu Hâzret'e

64) Bî-hurûf u lafz u şavt ol pâdişâh

Muştafâ'ya söyledi bî-iştibâh

65) Didi kim maĥbûb [u] maĥlûbuñ²⁹³ benem

Sevdiğüñ cân ile ma• bûduñ benem

66) Gice gündüz durmayup istediğüñ

N'ola kim görsem cemâlüñ didiğüñ

²⁹² Şoĥbet-i sultân senüñdür bu gice: Top hem çevgân senüñdür bu gice, Md

²⁹³ maĥbûb [u] maĥlûbuñ: maĥlûb u maĥşûdun, Md

67) Gel ḥabībim saña müştāk²⁹⁴ olmuşam

Cümle ḥalkı saña bende kılmışam

68) Ne murāduñ var ise kılam²⁹⁵ revā

Eyleyim bir derde biñ dürlü devā

69) Muştafā didi eyā Rabb-i Raḥīm

Ey ḥaṭā-pūş u • aṭāsı çok Kerīm

70) Ol zaīf ümmetlerüñ²⁹⁶ ḥāli n'ola

Ḥazretüñe nice anlar yol bula

71) Gice gündüz işleri • işyān kamu

Korkarum ki yerleri ola tamu

22b

72) Yā İlāhī ḥazretüñden ḥācetim

Bu durur kim ola maḳbūl ümmetim

²⁹⁴ müştāk: • āşık, Md

²⁹⁵ kılam: idem, Md

²⁹⁶ ümmetlerüñ: ümmetlerim, Md

73) Hâk te• âladan irişdi bir nidâ

Yâ Muhammed ben saña kıldım • atâ

74) Ümmetüñi saña virdüm ey Habîb

Cennetimi anlara kıldım naşîb

75) Ey²⁹⁷ Habîbim nedür ol kim diledüñ

Bir avuç toprağa minnet eyledüñ

76) Ben saña • âşık olıcağ ey şerîf

Senin olmaz mı dü-• âlem ey laţîf

77) Zâtıma mir• ât idindim zâtını

Bile yazdım adım ile adını

78) Hem didi kim yâ Muhammed ben seni

Bilürem görmege doymazsın beni

79) Lîk varup²⁹⁸ da• vet it kullarımı

Tâ gelüben göreler dîdârımı

²⁹⁷ Ey: Yâ, Md

²⁹⁸ Lîk varup: • Avdet idüp, Md

80) Hakkũñ emri ile ol şāh-ı cihān²⁹⁹

Ümmühānī evine geldi hemān

81) Her ne vāķī• oldu [ise] ser-te-ser

Cümlesin aşhābına virdi haber

82) Didiler ey kıble-i İslām-ı dīn

Kutlu olsun saña mi• rāc-ı güzīn

83) Biz kamumuz kullarız sen şahsın

Gönlümüz içinde rūşen māhsın

84) Ümmetũñ olduğımız devlet yeter

Hıdmetũñ kıldığımız • izzet yeter

85) Yā İlāhī ol Muḥammed ḥaḳḳıçün

Ol şefa• āt kānı Aḥmed ḥaḳḳıçün

86) Gözi yaşı ḥaḳḳıçün • āşıkların

²⁹⁹ Hakkũñ emri ile ol şāh-ı cihān: Tarfetũ'l-• ayn içre ol faḥr-i cihān, Md

Bağrı başı haqqıçün şādıkların

87) Biz güneh-kār · āṣī mücrim kulları

Yarlığa³⁰⁰ kıl kim günāhlardan berī

88) Saña lāyık kullar ile hem-dem it

Ehl-i derdüñ şöhetine mahrem it

89) Hem Süleymān faķire raḥmet it

Yoldaşuñ īmān yerin³⁰¹ cennet it

90) · Afv idüp · işyānımız kıl raḥmeti

Oī Ḥabībūñ yüzi şuyu ḥürmeti

91) Yā ilāhī kılma bizi dālīn

Bu du · āya cümleñiz diyüñ āmīn

92) Ümmetinden rāzı olsun ol mu · īn

Raḥmetu'llāhi · aleyhim ecma · īn

23a

³⁰⁰ Yarlığa: Yarlıgayup, Md

³⁰¹ yerin: makāmın, Md

Tahmīs-i muṭarraf-ı Vahīd Efendi*

fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilūn (fā'ilātūn/ fa'lūn)

- 1 Çün toğup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
 Vech-i Haḫ zāhir olup ḳoymadı hīç ğill ü ğişi
 Bildi • ālem ki anuñ olmaz imiş Yūsuf eşi
 Naẓar-ı Haḫla bakup eylemeyen keş-me-keşi
 Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi
- 2 Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
 Şāh olur dehre eger Mūsī olur muḳtir ise
 Şāhib-i zūll-i hevān ğāyet ile mu • bir ise
 • Abd-i pesmānde felāket-zede müstedbir ise
 Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Ḥabeşī
- 3 Türk ü Kürd ü • Acem [ü] Hind'i bilür bunı ki sen
 Eyledüñ • ālemi nūruñla ser-ā-ser rüşen
 • Irḳ-ı tāhir neseb-i pāk ile ey dürr-i • Aden

* EKİNCİ. 2013. pdf s.14. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan bilimsel yayına (makale) göre 1 bent eksiktir. Ekinci'nin tespitine göre Vahîd'in tahmisi 10 benttir ancak şair Rüşenî'nin gazelinin 9. beyitini tahmis etmemiştir. Mecmûa'da da makaledeki metin esas alındığında 9. bent eksiktir.

Baḥḥī Mekkī Tihāmī Muḍarrī selselden

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

4 Parmağından akıdup āb-ı revān baḥş-ı revān

Eyledüñ teşne-i nefside lebānı reyyān

Senüñ ey • ayn-ı kerem menba • -ı luṭf u iḥsān

Rūz-ı maḥşerde edüp Kevḍ er-i ḥavzuñ cereyān

Nice yüz biñ kişiden def • idisersin • aṭaşı

5 Dīk-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ

Enbiyā içre ḥabīb olmağa olduñ elyak

Bir ṭabīḥüñ k'ola ṭabbāḥı Ḥakīm-i muṭlak

Bir maḥabbet ki yed-i kudretle ṭabḥ olıcak

Cebre • ṭil olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşi

6 Yirdeki da • veti fevt ola çıķam³⁰² diyü göge

Şer • i teblīgi girü kıala çıķam diyü göge

Şāyed ola bu leṭāfetle aḡam diyü göge

Rūḥ idi cismi şu • ūd eylemeyem diyü göge

Belüne baḡladı ol³⁰³ nūr-ı bilā-sāye ṭaşı

³⁰² çıķam: gidem, Mk

7 Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī
 İns ü cinn ü melegüñ mürsel peygām-beri
 Bende · ālem saña sen cümlesinüñ tāc-ı seri
 Rusülüñ efdali maḥbūb-ı Kerīmüñ nazarı
 Enbiyānuñ güzeli sevgülüsi ḥūb u ḥoşı

8 Üzilür · ırķ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur
 Ka· r-ı siccīn-i caḥīm · ākıbet aña yer olur
 La· n [u] ta· n ile İblīs'e daḥi hem-ser olur
 Bū'l-Ḥakem iken Ebū Cehl olur ekfer olur
 Sen Ebū'l-Kāsim ile her kim iderse güreşi

23b

9 Ve'd-ḍuḥā³⁰⁴ virdüñe Ve'l-leyl³⁰⁵ okuram sünbülüñe
 Vechüñe şems ü kamer cebheñe şeb fülfulüñe
 Dir Vaḥīd · anber-sālār o siyeh kākülüñe
 İşidüp çok³⁰⁶ şalavāt virdi bu na· t-ı gülüñe
 Rūşenī virdi budur küllü *ḡadātin ve · aş*³⁰⁷

³⁰³ ol: iy, Mk

³⁰⁴ Ve'd-ḍuḥā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³⁰⁵ Ve'l-leyl: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

³⁰⁶ İşidüp çok: İşiden çün, Mk

Tahmīs-i muṭarraf -ı • İzzī Efendi*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

- 1 Çün toğup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Gördi ḥurşīd-i felek hırkasına çekdi başı
Meh-i Ken• ān gibidür geldi çü şems-i Kureşī
Gül-i cennet bitürür • aşıkınuñ bağı başı
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi
- 2 Sen emīre kul olan her ne kadar müdbir ise
Çok mı āzāde-i kayd-ı dü-cihānum dir ise
İnşirāḥ-ı dil ile yūsre irer mu• sir ise
Kullıguñ kaşd idüp idbārını ger müş• ir ise
Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Ḥabeşī
- 3 Türk ü Kürd ü • Acem [ü] Hind'i bilür bunu ki sen
Raḥmet ü luṭf u keremsin hem • aṭā-yı zī'l-minen
Zü'n-neseb pāk-ḥaseb-i • ırk [ile] aşluñ ḥasen
Mu• tıd ü • Adnān ile İsmā• tıl ü İbrāhīm'den

³⁰⁷ ḡadātin ve • aşī: "Her sabah ve akşam." (En'ām 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.11. Mecnûa'daki metin tamdır.

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

4 Parmağından akıdup āb-ı revān bahş-ı revān

Eyledüñ dünyede çok teşne-dilānı reyyān

Akduğı yirden ider şu ise elbet cereyān

Āhiretde daħi beş kat akup āb-ı ihsān

Nice yüz biñ kişiden def• idisersin • ataşı

5 Dīk-i hikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Hāk

Ol ulu ḥān-ı maḥabbetde cihān müstaḡrak

Sen velīyyü'n-ni• ama bezl-i ni• am kār olıcak

Dā• im ābādı içün şer• üñ ocağı mutlak

Cebre• İl olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşi

6 Yirdeki da• veti fevt ola gidem diyü göge

Ümmetümle ideyim • arz-ı ḥaşem diyü göge

• Arz-ı şer• ile tutup ercaḥ idem diyü göge

• Amel-i ḥayr gibi şāyed aḡam diyü göge

Belüne bağladı ol³⁰⁸ nūr-ı bilā-sāye taşı

³⁰⁸ ol: iy, Mk

- 7 Sensin ol püşt ü penāh-ı melek [u] ins [ü] perī
 Sensin ol mesned-i levlā-ke vireñ zīb ü feri
 Sensin ol ümmetinüñ şāhib-i şefkāt eδ eri
 Sensin ol hazret-i Hakk'ıñ ulu peygām-beri
 Enbiyānün güzeli sevgülüsi hūb [u] hoşı

24a

- 8 Üzilür • ırk-ı Ebū Cehl gibi ebter olur
 Bozılır ismi gibi cismi saḡar-güster olur
 Halka-i la • n ile İblīs'e döner kaşmer olur
 Kendü bed-nām olup ḡālī daḡı bed-ter olur
 Sen Ebū'l-Kāsım ile her kim iderse güreşi
- 9 Lāle beñzer diyü³⁰⁹ gül-rūyına indürmedi baş
 Cismini pāreledi ḡār-ı ḡam sīne-ḡırāş
 Seri ḡāk üzre ḡazān-dīde yatur nīk ma • āş
 Düşdi āteş-kede-i hecre olup • āleme fāş
 Muḡ-ı Hindū gibi yandı kızarup içi taşı
- 10 Kesilüp başı ayakda görünür her ki senüñ

³⁰⁹ diyü: ki, Mk

Ser çeküp tutmaya fermân-ı şerîf-i hasenüñ
 Veyl şad veyl olur işi hilâfuñ idenüñ
 Bulamaz nûr-ı sa · âdet oña sen gül-bedenüñ
 Yüzüñ izüne sürüp koymaz ayağıña başı

11 Ve'd-duhâ³¹⁰ virdüne Ve'l-leyl³¹¹ okuram sünbülüne

İltifâtuñ ola yek lahza bu · İzzî kuliña
 Hâk hemân nâtıkâ ihsân ide ben bülbülüñe³¹²
 Okuram şu gibi ezber şalavâtı gülüne
 Rüşenî virdi budur küllü *ğadâtin ve · aş*³¹³

Tahmîs-i muṭarraf-ı Ḥassân Ahmed Efendi*

fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün (fâ'ilâtün/ fa'lün)

1 Çün toğup tutdı cihân yüzini hüsnüñ güneşi

Ka · be'nüñ erdi şafâ ile o şeb · arşa başı
 Secde-i şükr idüp erkân ile düşmez taş
 Ḥabîbüñ³¹⁴ ki delîldir kâbe kâvseyne kaşı

³¹⁰ Ve'd-duhâ: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³¹¹ Ve'l-leyl: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

³¹² Bu bentte 2.ve 3. mısradaki takdim-tehir vardır, Mk

³¹³ ğadâtin ve · aş: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.55. Mecmûa'daki metin tamdır.

³¹⁴ Ḥabîbüñ: Bir ḥabîbüñ, Mk

Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi

2 Türk ü Kürd ü • Acem ü Hind'i bilür bunı ki sen

• Ālem-i hejdeh hezār içre ẓamudan aḥsen

Çün eḥabb oldı saña bŭy-ı Hŭseyn ile Ḥasen

Meyl-i • uşşāka n'ola • azm-i mecāz itdi isen

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin ẖureşī

3 Parmağundan aḳıdup āb-ı revān baḥş-ı revān

İtdi enhār-ı cinān sīm lüleden³¹⁵ cereyān

ẖandılar āb-ı ḥayāt-ı ebedīye • aṭaşān

Ġazve-āsā ola ḥalk rūz-ı ḥaşrde reyyān

Nice yüz biñ kişiden def• idisersin • aṭaşı

4 Sen emīre ẓul olan her ne ẓadar müdbir ise

Sünnet ü meslegüñe her ne ẓadar ẓāsır ise

Ṭā• ate süstlik idüp ma• şıyyete ḥāzır ise

Bu siyeh-rŭy gibi müznib ne ẓadar nādir ise

Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Ḥabeşī

24b

³¹⁵ sīm lüleden: sīm lülelerden, Mk

5 Dîk-i hikmetünde pişürdi çü senüñ sevgüñi Hâk

Şeb-i mi· rācda gönderdi ta· ām tolu tabak

Bu ziyāfetde saña olmadı kimse esbak

Sidre vü Tübā yanar nār-ı hevāña çü şafak

Cebre· tî olsa n'ola maṭbahınuñ hîme-keşi

6 Ve'd-ḍuhā³¹⁶ virdüñe Ve'l-leyl³¹⁷ okuram sünbülüñe

Mu· taşım ḥabl-i Hudā dinse sezā kākülüñe

Bülbül-i kudsî olur · āşık olanlar gülüñe

Dervîş Aḥmed yalıñız teşne degil³¹⁸ mülüñe

Rūşenî virdi budur küllü ḡadātin ve · aş³¹⁹

Taḥmîs-i muṭarraf-ı Egriḳapılı Mehmed Râsim Efendi*

fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün (fâ'ilâtün/ fa'lün)

1 Çün toḡup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

Fetret-i nüh-varaḳuñ kıldı Şamed ḥāme-keşi

³¹⁶ Ve'd-ḍuhā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³¹⁷ Ve'l-leyl: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

³¹⁸ degil: degildir, Mk

³¹⁹ ḡadātin ve · aş: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

* ÖKSÜZ. 2010. pdf s.117. Mecmûa'daki metin tamdır.

Şiken³²⁰ āhārlayup beyza-i dīn-i Kureşi
 Mührüñü kâğıd-ı kalbün³²¹ çün ide mührre-veşi
 Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi

2 Sen emīre kul olan her ne kadar müdbir ise
 Ülfeti vahşī olup ünsi anuñ kâşır ise
 Haşin-i terbiye nā-kābil olup nāfir ise
 Līk üstād anı ta· līme eger kādīr ise
 Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Habeşī

3 Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī
 Şeyh-i kürsī-i hüdā ḥāce-i tevkī· -eδ eri
 Nesh idüp kalmadı küfrün δ ülüd -i şūr u şeri
 Harf-i ḳaddün nokṭa-i şekden³²² elif gibi berī
 Enbiyānün güzeli sevgülisi ḥüb u hoşı

4 Parmağundan akıdup āb-ı revān baḥş-ı revān
 Şu virüp feyz-i celī aldı ḳalem çün reyḫān
 Kıldı ta· līk anı rīḳ· a-nüvīsān [o] zemān

³²⁰ Şiken: Müşkin, EMRD

³²¹ Mührüñü kâğıd-ı kalbün: Mihriñi kâğız-ı kalbiñ, EMRD

³²² nokṭa-i şekden: nuḳaṭ-ı şekden, EMRD

Yādigār oldı bu tertīb-i muḥakḳak³²³ el-ān

Nice yüz biñ kişiden def• idisersin • aṭaşı

5 Türk ü Kürd ü • Acem ü Hind'i bilür bunı ki sen

O kalem-revleri hep gizlik-i şer• iyle³²⁴ açan

Çıkarup ıttı-i tesvīdi beyāza ḥasen³²⁵

Kıṭ• a-i levḥā kalem yazdı anı evvelden

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

6 Dīk-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥak

Puḥte āḥār-ı maḥabbetle dil oldı çü varak

Heyzüm-āsā kalem-i māhı sen itdün iki şak

Kaṭ• u ḥakkünde saña yarıcı Allāh olıcaḳ

Cebre• il olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşi

25a

7 Üzilür • ırq-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Kesilüp feyz-i teraḳḳī mütenezzil ter olur

Ehl-i da• vā ne ḳadar kāmīl ise bī-fer olur

³²³ tertīb-i muḥakḳak: terkīb-i muḥakḳak, EMRD

³²⁴ gizlik-i şer• iyle: gizlik-i şer• iñdir, EMRD

³²⁵ ḥasen: aḥsen, EMRD

Sā · İd-i meşķi ķavī olsa dahı ķaşmer olur
 Sen Ebū'l-Ķāsım ile her [ķim] iderse güreşı

8 Ve'd-đuhā³²⁶ virdüñe Ve'leyl³²⁷ okuram sünbülüñe

Edhem-i ħāme muşallī olamaz düldülüñe

Çün şarīriyle süheyl urdı vü kırdı yoluña³²⁸

Na · tını ķıl ketebe izni bu Rāsım ķuluña

Rüşenī virdi budur küllü *ğadātın ve · aş*³²⁹

Tahmīs-i muṭarraf-ı Müstaķīm-zāde Efendi*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1 Çün toğup tıtdı cihān yüzini ħüsnüñ güneşı

Burūcı on iki imām bī-cedel ü keş-me-keşı

Esedu'llāh-ı berī var mı felekde bir eşı

Haseneyn anuñ iki keffe-i mīzān-ķaşı

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşı

³²⁶ Ve'd-đuhā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhā 93/1)

³²⁷ Ve'leyli: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhā 93/2)

³²⁸ Çün şarīriyle süheyl urdı vü kırdı yoluña: Çün şarīriyle süheyl urdı da girdi yoluña, EMRD

³²⁹ ğadātın ve · aş: "Her sabah ve akşam." (En'ām 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.30. Mecmûa'daki metin tamdır.

2 Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

Ḳıldı Cibrīl'i emīn senden itā • at haberi

Hoş-şadā ḥazret-i Dāvūd'a kemālūñ eδ eri

Hüsn-i Yūsuf da cemālinden ider behre-veri

Enbiyānuñ güzeli sevgülüsü ḥüb u hoşı

3 Parmağundan akıdup āb-ı revān baḥş-ı revān

Ḳandı Şiddīḳ ile Fāruḳ'la Ḥaydar • Oδ mān

Bū • Ubeyde birisi Ṭalḥa vü • Abdu'r-raḥmān

Şanma Sa • d ile Sa • īd ile Zübeyr ola hemān

Nice yüz biñ ḳışiden def • idisersin • aṭaşı

4 Türk ü Kürd ü • Acem ü Hind'i bilür bunu ki sen

Raḥmet-i • ālemyān baḥrisin ey dürr-i • Aden

Kesb-i faḥr eyledi Selmān-ı • Acem Veys-i Ḳaren

Rūmdan böylece tavşīf Şuheyb oldu gelen

Hāşimī'sin Arabī'sin Medenī'sin Ḳureşī

5 Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise

Tünd-i ṭab • ı eger Zeyd ü (...) ser ise

İbtidā Aḥmer ü Şem • ūn gibi münkesir ise

Çün Ebū Rāfi· ü Kaşrān(?) ne kadar hā· ir ise
Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Habeşī

- 6 Dīk-i hikmetinde pişürdi çü senüñ sevgüñi Hāk
İbn-i Sīnā'ya şifā virse o dārū-yı evfaḳ
Zīre-çin olsa Aristo vü Felātun eḫaḳ
Çün budur hikmeti Lokmān-ı sa· ādet bulmaḳ
Cebre· īl olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşi

25b

- 7 Üzilür · ırḳ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur
Bū-Leheb-veş [leheb-i] nārda ḥākister olur
Çün Ebū Mürre-i bū'l-cān ebedī aḫḳar olur
Hem Übeyy bin Halef gibi siyāset-ger olur
Sen Ebū'l-Kāsım ile her kim iderse güreşi

- 8 Ve'd-ḍuḥā³³⁰ virdüñe Ve'l-leyl³³¹ okuram sünbülüñe
Süre-i Nūr okudup şām u seḫer bülbülüñe
Merdüm-i çeşmüñi insān virür fülfulüñe
Ka· b u Ḥassān ruḫ-süde reh-i ercülüñe

³³⁰ Ve'd-ḍuḥā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³³¹ Ve'l-leyl: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

Rūṣenī viridi budur küllü *ḡadātin ve · aşî*³³²

Tahmīs-i Şidkī*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1 Zāt-ı Hāk olmuş iken na· tūñe ḡāme-keşi

Kim ider ma· nī-i zerrāt-ı şerīfūñ nüvişi

Açdı eş· ār-ı şafaḡ burc-ı kamerden revişî

Çün toḡup tutdı cihān yüzini ḡüsnūñ ḡüneşi

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi

2 Ravza-i · aşḡuñda bī-çāre ḡöñül müð mir ise

Dil-i seng şavm-ı vişālūñle henüz muftır ise

Cürm ü · işyān³³³ ile āşüfteligim müş· ir ise

Sen emīre ḡul olan her ne ḡadar müdbir ise

Bende-i muḡbil olur mið l-i Bilāl-i Ḥabeşī

3 ḡülşen-i bāḡ-ı hidāyetle³³⁴ eyā ḡonce-dehen

Per açup dahme-i mi· rāca sen olduñ maḡzen

³³² ḡadātin ve · aşî: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.54. Mecmûa'daki metin tamdır.

³³³ Cürm ü · işyān: Cürm-i · işyān, Mk

³³⁴ ḡülşen-i bāḡ-ı hidāyetle: ḡülşen-i bāḡ-ı leṭāfetle, Mk

Senden özge kime esrār-ı Hüdā açdı sühan

Türk ü Kürd ü • Acem ü Hind'i bilür bunu ki sen

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

4 Baħr-ı vaħdetden içen cām-ı mey buldı emān

Berķ-i hātīf gibi ğam leşkerini şıdı hemān

Teşneyim la • l-i zülālūñle beni kıl reyyān

Parmağundan akıdup āb-ı revān baħş-ı revān

Nice yüz biñ kişiden def • idisersin • ataş

5 Cān nið ār itse n'ola bay u gedā³³⁵ yolıña

Murğ-ı cānum hele vā-beste olur kākülūñe

Āyet-i hüsñüñi baħş it³³⁶ bu Şıdkī kuluña

Ve'd-đuħā³³⁷ [virdüñe] Ve'l-leyl³³⁸ okuram sünbülūñe

Rūşenī virdi budur küllü ğadātin ve • aş³³⁹

Taħmīs-i Nahīfī*

³³⁵ bay u gedā: bay u gedālar, Mk

³³⁶ baħş it: baħş eyle, Mk

³³⁷ Ve'd-đuħā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³³⁸ Ve'l-leyl: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

³³⁹ ğadātin ve • aş: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

* AYPAY. 1992. pdf s.339. Mecmûa'daki metin tamdır.

fe'i'lātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilūn (fā'ilātūn/ fa'lūn)

- 1 Ey yegāne şeh-i kevneyn [ü] nebiyy-i Kureşī
Sensin ol kim yok anuñ iki cihānda bir eşi
Kābe kavseyn ile meşhūr-ı cihān iki kaşı
Çün toğup tutdı cihān yüzini hüsnuñ güneşi

26a

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi

- 2 Ne • aceb zāt u şifāt ile olursan ahsen
Etdi Haq hulk-ı • azīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḥr-i cihān hulkı ḥasen hulkı ḥasen
Türk ü Kürd³⁴⁰ ü • Acem ü Hind'i bilür bunu ki sen
Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

- 3 Reh-güzārında³⁴¹ olup her biri pūyān [u] revān³⁴²
Nice leb-teşneler olmuş idi bī-tāb u tūvān
Oldı sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ pīr ü cevān
Parmagundan akıdup āb-ı revān baḥş-ı revān
Nice yüz biñ kişiden def• idisersin • aṭaşı

³⁴⁰ Türk ü Kürd: Türk ü Rūm, NHD

³⁴¹ Reh-güzārında: Rīk-zār üzre, NHD

³⁴² revān: devān, NHD

4 • İllet-i gâ • iye-i kevn ü mekânsın el-ḥaḳ
 Esbak-ı ḥalk-ı cihânsın saña • âlem mülḥaḳ
 Kurb-ı ḥāşa n'ola olduñ ise şâyân [ü] eḥaḳ
 Dîk-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
 Cebre • İl olsa n'ola maṭbahınuñ hîme-keşi

5 Şād idüp luṭf-ı şefā • at ile bî-çāreleri
 • Āşiyân-ı ümemüñ sensin olan dād-geri
 Eyledi³⁴³ irsālüñi Ḥaḳ ni • met-i • uz mā³⁴⁴ ḥaberi
 Sensin ol püşt ü penāh-ı melek [ü] ins ü perī
 Enbiyānuñ güzeli sevgülüsü ḥūb u ḥoşı

6 Ğam degüldür baña ḥussād-ı zemān münkir ise
 Kimi şeydā kimi maḡlūb-ı hevādur dir ise
 Baña penddür³⁴⁵ dil ü cān kulluḡuñı müş • ir ise
 Sen emîre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
 Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Ḥabeşī

³⁴³ Eyledi: etdi, NHD

³⁴⁴ ni • met-i • uz mā: raḥmet-i kübrā, NHD

³⁴⁵ penddür: besdür, NHD

7 Ser-be-ser ümmet-i merhûme fedâdur yoluña

Kimi pervâne-i şem• üñ kimi bülbül gülüñe

Luţf ile³⁴⁶ sâmi• a-gîr ol bu Nahîfî kuluña

Ve'd-đuhâ³⁴⁷ virdüñe Ve'l-leyl³⁴⁸ okuram sünbülüñe

Rûşenî virdi budur küllü *ğadâtın ve • aş*³⁴⁹

Tahmîs-i Nazîm*

fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün (fâ'ilâtün/ fa'lün)

1 Ey meh-i nev felegüñ hüsni melâhatde kaşı

Süfre-i behçetinüñ şems ü kamer loğma-keşi

Zâtinuñ gelmedi gelmez iki • âlemde eşi

Çün toğup tutdı cihân yüzini hüsnuñ güneşi

Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi

2 Seni âyîne-i zât eyledi Hayy-ı zü'l-minen

Kıldı mir• at-ı ruhuñ şaykal-ı kudret rûşen

N'ola vech-i hüsnuñ cümleden olsa ahsen

³⁴⁶ Luţf ile: Luţf idüp, NHD

³⁴⁷ Ve'd-đuhâ: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³⁴⁸ Ve'l-leyli: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

³⁴⁹ ğadâtın ve • aş: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.16. Mecmûa'daki metin tamdır.

Türk ü Kürd ü • Acem ü Hind'i bilür bunu ki sen

26b

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

3 Ey fūrūğ-ı devr-ḥayy nūr-ı Hudā'dan müştak

Zātuñ envār-ı tecellīye eḥakk u elyak

Ni• met-i • aşkuña ḥalk-ı dü-cihān müstağrak

Dīk-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥak

Cebre• İl olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşi

4 Dil reh-i vaşfuña şarf itdi neye kâdir ise

Bakma nokşânına takşiri daḥi vâfir ise

Ḥâcetüñ eyle revâ her ne dilerse dir ise

Sen emîre kul olan her ne kadar müdbir ise

Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilâl-i Ḥabeşī

5 Tâb-ı ḥurşid kıyâmet olıcaḳ berḳ-efşân

Ḥûn-çekân maḥşere geldikde • işyân [u] • uryân

Teşnelik el virüp ol demde cigerler büryân

Parmağundan akıdup âb-ı revân baḥş-ı revân

Nice yüz biñ kişiden def• idisersin • aṭaşı

6 Seni düşde görenüñ dīde-i bahtı uyanur
 Yüz süren ravzaña gülzār-ı cināndan uşanur
 Seyr idüp k̄āmetüñi Sidre [vü] Ṭūbā utanur
 Kaddüñ üstinde gören ḥaddüñi gūyā ki şanur
 Şalınup serv başı üstine alup güneşi

7 Gün gibi bāde-i mihrüñle olanlar çālāk
 Şubḥ-ı şādık gibi hem-vāre ider ceybini çāk
 Melekiyyet şıfātıyla yerüñ eyler eflāk
 Pāk olup şāff olur evşāfı beşerden bī-pāk
 Nūş iden la• l-i lebüñden mey-i bī-ğıll u ğışi

8 Būs idüp seng-i rehüñ ey güher-i tāt-ı kirām
 Olayım dergeh-i vālāña gedā şubḥ ile şām
 İdeyim ravzaña şad gūne şalāt ile selām
 Raḥm kıl [sā• il-i] miskīñüne kapunda müdām
 Huşk-leb teşne-ciger olup aķar gözi yaşı

9 Munkir-i kadr-i kemāl ü şerefüñ bātıl imiş

Almayan³⁵⁰ mekteb-i • aşkuñda sebak cāhil imiş

İki desti iki • alemde [de] bī-ḥāşıl imiş

Ne • aceb kāfir-i bed-gevher [ü] sengīn-dil imiş

Gelmeyüp rahme senüñ gevherüne atdı taş

10 Saña bed kaçd iden a• dā-yı denī bed-ter olur

Şarşar-ı miḥnet ile ḥāk-i fenā ber-ser olur

Reg-i bāzū-yı ümīdi çözilüp³⁵¹ bī-fer olur

Üzilür • ırķ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Sen Ebū'l-Ḳāsım ile her kim iderse güreşi

27a³⁵²

11 Bülbül eyle dil-i şeydā-yı Nazīmī gülüñe

Başlayup vaşf-ı şıfātuñda olan sünbülüñe

Ṭutalar gūş terāne idicek bülbülüñe

Ve'd-ḍuḥā³⁵³ [virdüñe] Ve'l-leyl³⁵⁴ okuram sünbülüñe

Rūşenī virdi budur küllü *ḡadātin ve* • aş³⁵⁵

³⁵⁰ Almayan: Almayıp, Mk

³⁵¹ Çözilüp: çözüdür, Mk

³⁵² Mecmûa'da 27^b-28^a yaprağı yoktur.

³⁵³ Ve'd-ḍuḥā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³⁵⁴ Ve'l-leyli: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

³⁵⁵ ḡadātin ve • aş: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

Tahmīs-i Hākim*

fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilūn (fā'ilātūn/ fa'lūn)

- 1 Hāḡ-nümā āyīnedir rūy-ı nebiyy-i Ḳureṣī
Nice teşbīh ideyim vechüñe māhı güneşi
Raḡm-ı • ālemden anuñ toğmadı mānend ü eşi
Çün toğup tutdı cihān yüzini ḡusnūñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi

- 2 Rū-siyāhān-ı hevā ma• z̤eretin mazḡhar ise
Cem• olur ḡāṡır-ı āmāli perīṣān-ser ise
Çāker-i dergeh-i iḡsānuñ olan mu• ser ise
Sen emīre ḡul olan her ne ḡadar müdbir ise
Bende-i muḡbil olur miḡ l-i Bilāl-i Ḥabeṣī

- 3 • Acem'e nisbet ile buldı şeref ehl-i Yemen
Kesb-i faḡr itdi yetīm olmaḡla dürr-i • Aden
Müfred ü ma• nī vü Nizār u Ḥorasān'la Ḥoten
Türk ü Kürd ü • Acem ü Hind'i bilür bunı ki sen
Hāṣimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Ḳureṣī

* EKİNCİ. 2013. pdf s.27. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan bilimsel yayındaki (makale) metne göre 1 bent eksiktir. Mecmûa'da tahmisin son bendi yer almamaktadır.

4 Rā• id-i cūy-ı • atāsı seḥāb-ı nīsān

Ciger-i gevher-i dil-teşne şadefde reyyān

Çeşmsār-ı kefine lü• lü• -i rahmet o benān

Parmağundan ağıdup āb-ı revān baḥş-ı revān

Nice yüz biñ kişiden def• idisersin • atāşı

5 Vireli ḥikmet-i i• cāz ile Loḳmān'a sebak

Ni• metüñ süfre[sı]nüñ loḳmasına müstaḡrak

Der-i deryūze[de] Sokrat tutar el[in]de ṭabak

Dīk-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥak

Cebre• İl olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşi

6 Pehlūvānlıkla saña da• vī iden aḥker olur

Arkası yire gelüp zen gibi şerm-āver olur

Çözilür kisbeti mu• ciz serine çāder olur

Üzilür • ırk-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Sen Ebū'l-Ḳāsim ile her kim iderse güreşi

7 Eyledüñ Sidre'den ey nūr-ı tecellī güzeri

Lā-mekān-ı ḥarem-i ḳurbe açup bāl u peri

Cebre · İl'ũñ o zemān bu idi vird-i seheri
 Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins [ü] perī
 Enbiyānuñ güzeli sevgülüsü hūb u hoşı

28b

[Taḥmīs-i Fennī]*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

6 · Āşık oldur ki der[-i yāra] varup baş ege

Haşre dek ez-dil ü cān sevdügi maḥbūbı öge

Sādık aña dinilür ki taşlar ile³⁵⁶ sīne döge

Yerdeki da · veti fevt ola gidem diyü göge

Belüne bağladı ol nūr-ı bilā-sāye taşı

7 Ser viren dergeh-i · aşkuñda şehā server olur

Himmetüñle sü · edā zümresine reh-ber olur

Kim ḥilāfında olursa teni ḥākister olur

Üzilür · ırķ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Sen Ebū'l-Ḳāsım ile her kim iderse güreşi

8 Ey olan bende [vü] efgendelerüñ tāt u seri³⁵⁷

* DEMİRKAZIK. 2009. pdf s.375. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan FD'ye göre baştan ve sondan eksiktir. FD'deki metnin ilk 5 bendi ile 9. ve 10. bentleri Mecmûa'da yer almamaktadır.

³⁵⁶ taşlar ile: taş ile, FD

Bu gün³⁵⁸ ola olasin cümlemizüñ dād-geri

• Ālemüñ var mı cenābuñ gibi bir peygamberi³⁵⁹

Sensin ol püşt ü penāh-ı melek³⁶⁰ ü ins [ü] perī

Enbiyānuñ güzeli sevgülüsi hūb u hoşı

9 • Afv eyle gül-i nesrīn didüm ise gülüñe

Bakma • işyānuma³⁶¹ sünbül dir isem kākülüñe

Kıl nazar • ayn-ı • ināyetle bu Fennī kuluña

Ve'd-đuhā³⁶² virdüñe Ve'l-leyl³⁶³ okuram sünbülüñe

Rūşenī virdi budur küllü *ğadātin ve* • aşı³⁶⁴

Tahmīs-i Şalāhī • Abdullāh Efendi*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1 Ey şehensāh-ı rüsul zātınuñ olur mı eşi

Feyz-yāb eyledi kevneyni kuru ile yaşı

³⁵⁷ tāt u seri: tāt-ı seri, FD

³⁵⁸ Bu gün: Bir gün, FD

³⁵⁹ peygamberi: mu• teberi, FD

³⁶⁰ püşt ü penāh-ı melek: şāh-ı penāh-ı melek, FD

³⁶¹ • işyānuma: taqşīrūme, FD

³⁶² Ve'd-đuhā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhā 93/1)

³⁶³ Ve'l-leyl: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhā 93/2)

³⁶⁴ ğadātin ve • aşı: "Her sabah ve akşam." (En'ām 6/52)

* AÇAR. 2012. pdf s.243. Mecmûa'daki metin tamdır.

Nūr-ı vechüñ bürüdi baħr u berri ıağ [u] ıaşı

Çün ıoğup ıutdı cihān yüzini ħüsnüñ güneşı

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşı

2 Zāt-ı pāküñ nice idrāk ide erbāb-ı vesen³⁶⁵

Kim bilür nefħayı ol [rūħ-ı] muḳaddesden esen

Tiğ-i vahdet ile sensin resen-i şirki kesen

Türk ü Kürd ü • Acem³⁶⁶ ü Hind'i bilür bunı ki sen

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

3 Zātuña ħazret-i Ḥaḳ luṭf ile vaşşāf olıcaḳ

Seni kim vaşf ide bir vaşf ile k'ol [ola] eḫaḳ

Ṭutuşur³⁶⁷ āteş-i • aşkuñla döner heft ṭabak

Dīk-i ħikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi³⁶⁸ Ḥaḳ

Cebre • İl olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşı

4 Feyz-yāb oldı ḳudümüñde seḫāb-ı devrān

Dām-ı āteş-kedeyi seyle virüp ḳıldı vīrān

Cūy-ı Sāve o ḫacāletle yere geçdi hemān

³⁶⁵ erbāb-ı vesen: erbāb-ı lesen, SAD

³⁶⁶ • Acem: • Arab, SAD

³⁶⁷ Ṭutuşur: Ṭutuşup, SAD

³⁶⁸ sevgüñi: sevgü-yi, SAD

Parmağundan akıdup âb-ı revân bahş-ı revân

Nice yüz biñ kişiden def· idisersin · aṭaşı

29a

5 Cān fedā eyleyen · âlemde saña server olur

Ser-i iclâli semâdan daḥi bālâ-ter olur

İttibâ· eylemeyenler dü-serâda şer olur

Üzilür³⁶⁹ · ırk-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Sen Ebū'l-Ḳāsım ile her kim iderse güreşi

6 Nūr-ı şems ile münevver mi olur çeşm-i ḥuffāş

H'ân-ı iḥsānuña el açmayanuñ dişine taş

Saña baş egmeyen elbet ola ḥızlân ile fāş

Lâle beñzer diyü gül rûyına indürmedi bâş

Muğ-ı Hindū gibi yandı kızarup³⁷⁰ içi taş

7 Zîr ü bālâya ziyâ virmede vech-i ḥasenüñ

Nice olur ḥâli saña buğz idenüñ yâ küsenüñ

Dü-cihân içre cenābuñdan ümîdin kesenüñ

Kesilüp başı ayakda göriser her ki senüñ

³⁶⁹ Üzilür: Kesilüp, SAD

³⁷⁰ kızarup: kararup, SAD

İzüñe yüz sürüben kıoymaz ayağıña başı

8 Görinür feyzinüñ • âlemde dem-â-dem eð eri

Feyz-yâb etmededir mevhibenüñ³⁷¹ huşk u teri

Sañadır râbıta-i cümle haķâyık güheri

Sensin ol püşt ü penâh-ı melek [ü] ins ü perî

Enbiyānuñ güzeli sevgülüsi hûb u hoşı

9 Mazhar-ı luṭfuñ olan mûsir olur mu • sir ise

Görür • âlemde cemāl ü şerefüñ mubşir ise

Gelür ikrāra kemāl ü keremüñ münkir ise

Sen emîre kul olan her ne kıadar müdbir ise

Bende-i muķbil olur mið l-i Bilāl-i Ḥabeşî

10 Kıudsiyān oldu hezār • aşķuña³⁷² zîbā gülüñe

Teşnedir cümle haķâyık leb-i la • l ü mülüñe

Oldı dil-beste Şalāḫî ruḫuña kākülüñe

Ve'd-ḡuḫā³⁷³ virdüñe Ve'l-leyl³⁷⁴ okuram sünbülüñe

Rüşenî virdi budur küllü *ḡadātin ve • aşṣ*³⁷⁵

³⁷¹ mevhibenüñ: mevhibetiñ, SAD

³⁷² • aşķuña: • aşķ ile, SAD

³⁷³ Ve'd-ḡuḫā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³⁷⁴ Ve'l-leyli: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

Tahmīs-i Necātī*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

- 1 Sensin ey mefhar-i • âlem o nebiyy-i Kureşî
 Gelmedi zâtınuñ el-ḥaḳ daḫi mănend ü eşi³⁷⁶
 Şeb-i ğam zulmete ğarḳ itmiş iken tağ u taş³⁷⁷
 Çün toğup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
 Kim ola sevmeye bu ḥüsn³⁷⁸ ile sen māh-veşi
- 2 Cürm ile ḥāne-i beyt'ül-ḥazānım muksir ise
 İntisāb itmedir dü (...) mu• sir ise
 Hāşılı ümmet-i müznib nice bir fācir ise³⁷⁹
 Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
 Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Ḥabeşî

29b

³⁷⁵ ğadātin ve • aşî: "Her sabah ve akşam." (En'ām 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.51. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan bilimsel yayına (makale) göre 1 bent eksiktir. Makaledeki metne göre Mecmûa'da 9.bent yer almamaktadır.

³⁷⁶ Gelmedi zâtınuñ el-ḥaḳ daḫi mănend ü eşi: Zâtınıñ gelmedi gelmez daḫi mănend ü eşi, Mk

³⁷⁷ Şeb-i ğam zulmete ğarḳ itmişken tağ u taş: Zulmet-i leyli-i şirk almış idi tağ u taş, Mk

³⁷⁸ ḥüsn: vech, Mk

³⁷⁹ Cürm ile ḥāne-i beyt'ül-ḥazānım muksir ise/ İntisāb itmedir dü (...) mu• sir ise/ Hāşılı ümmet-i müznib nice bir fācir ise: Ser-fürü-gerde-i emriñ ne ḳadar fācir ise/ Ya• ni nefis aña günāh eylemegi āmir ise/ Ne ḳadar müznib ü mücrim ne ḳadar mükδ ir ise, Mk

3 Derd-i • atşāne giriftār olup aşhāb-ı zemān

El yuyup cümle hıyānetden olup huşķ (...)

Teşne-leb ķalmıř iken ser-te-ser ol (...) ³⁸⁰

Parmağundan akıdup āb-ı revān bahş-ı revān

Nice yüz biñ kişiden def• idisersin • ataşı

4 • Āřı vü mücrime çün zāt-ı řerīfũ eşfaķ

Cümleden olsa • alā ķadr-i bülendũ evfaķ

Ķaynadup nār-ı maķabbetle vücūd-ı muṭlaķ ³⁸¹

Dīk-i hikmetde pişürdi çü senũ sevgũni Ħaķ

Cebre• ĩl olsa n'ola maṭbahınuñ hīme-keşi

5 Sensin ol baķr-i ĥayā vü dūr-i yektā-yı • Aden

Ṭoldı āvāzuñ ile Mekke vü Baṭḥā vü Yemen

Yalıñuz ben degilüm midḥat-i evşāfuñ iden

Türk ü Kürd ü • Acem ü Hind'i bilür bunu ki sen

Hāřimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Ķureřī

³⁸⁰ Derd-i • atşāne giriftār olup aşhāb-ı zemān/ El yuyup cümle hıyānetden olup huşķ .../ Teşne-leb ķalmıř iken ser-te-ser ol (...) : Teşnegāna sūḥanıñ menba• -ı āb-ı ĥayvān/ Ħızr saķķā-yı der-i luṭfuñ olursa şāyān/ Şuyunu mu• cizeñe buldurup ey faķr-i cihān, Mk

³⁸¹ vücūd-ı muṭlaķ: Ħakīm-i muṭlaķ, Mk

6 Ravza-i pāküñe rū-māl iden • ayn³⁸² uyanur

Devlet [ü] manşıb u iclāl-i cihāndan uşanur³⁸³

Ķāmetüñ rū• yet iden Sidre vü Tūbā utanur³⁸⁴

Ķaddüñ üstinde gören ħaddüñi gūyā ki şanur

Şalınup serv başı üstine alup güneşi

7 Sen şehensāhuñ iden³⁸⁵ ĳadr-i refi• üñ idrāk

Ķam-ı dünyā derinile hīĳ olur mı ĳam-nāk³⁸⁶

Melekiyyet şıfatıyla yerüñ eyler eflāk

Pāk olup şāff olur evşāfı beşerden bī-pāk

Nūş iden la• l-i lebünden mey-i bī-ĳıll u ĳişi

8 Mübtelā oldı dil-i zārıma endīşe-i ĳām

Kār-ı nā-puhte ile dünyede oldum nā-kām³⁸⁷

Gūş idüp ĳāl-i perīşānımı³⁸⁸ her şubĳ ile şām

Raĳm ĳıl sā• il-i miskīnüñe ĳapunda müdām

Huşk-leb teşne-ciger olur aĳar gözi yaşı

³⁸² • ayn: a• yün, Mk

³⁸³ Devlet [ü] manşıb u iclāl-i cihāndan uşanur: Ĳaşmet ü salţanat-ı cāh-ı fenādan uşanır, Mk

³⁸⁴ Ķāmetüñ rū• yet iden Sidre vü Tūbā utanur: Ķāmetiñ rū• yet edip serv [ü] Tūbā utanır, Mk

³⁸⁵ Sen şehensāhuñ iden: Sen şehensāhiñe, Mk

³⁸⁶ Ķam-ı dünyā derinile hīĳ olur mı ĳam-nāk: Ĳıdmet-i ĳāk-i deriñde imiş eyler der-pāk, Mk

³⁸⁷ Kār-ı nā-puhte ile dünyede oldum nā-kām: Kāmranī-i ĳabī• at ile oldum nā-kām, Mk

³⁸⁸ ĳāl-i perīşānımı: nāle-i cāngāh[ım]ı, Mk

9 Sen şehe ser-keş olan kül gibi hākister olur

Ref• olup şu• le-i şem• i ebedī bī-fer olur

Heft kal• ada şāh olsa yine hākīr olur³⁸⁹

Üzilür • ırk-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Sen Ebū'l-Kāsım ile her kim iderse güreşi

10 Tığ-i şer• üñle cihāndan giderüp şūr u şeri

Virdüñ āfāka eyā şāh-ı rūsul nūr u ferī³⁹⁰

[Kıpladı] tañtana-i mu• cizeñ ol baħr ü berī³⁹¹

Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

Enbiyānuñ güzeli sevgülüsi hūb u hoşı

11 Düşeli • aşkuña dīdemden akar hūn ile yaş

Ġayrı dünyāda gerekmez baña hīç kayd-ı ma• āş

30a

Bilmeyen kıadr-i cenābuñı ider cenk ü şavāş³⁹²

³⁸⁹ Sen şehe ser-keş olan kül gibi hākister olur/ Ref• olup şu• le-i şem• i (...) bī-fer olur/ Heft kal• ada şāh olsa yine hākīr olur: Saña ser-keşlik eden kül gibi hākister olur/ Şem• -i āmāli anıñ pūf-zede-i şarşar olur/ Kūy-i ğalṭīde hızlān vü daħı bed-ter olur, Mk

³⁹⁰ nūr u ferī: zīb ü ferī, Mk

³⁹¹ Kıpladı(?) tañtana-i mu• cizeñ ol baħr ü berī: Eyle şāyān-ı kerem ümmet-i ğam-dīdeleri, Mk

Lāle beñzer diyü³⁹³ gül-i rūyuña indürmedi baş

Muğ-ı Hindū gibi yandı kızarup içi taşı

12 • Andelīb olsa Necātī n'ola şāh-ı gülüñe

Na• t-ı pākūni okur ezber idüp fülfulüñe

Şarılup³⁹⁴ her seher efgān iderek kākülüñe

Ve'd-ḍuhā³⁹⁵ virdüñe Ve'l-leyl³⁹⁶ okuram sünbülüñe

Rūşenī virdi budur küllü *ğadātın ve • aş*³⁹⁷

[Tesdīs-i Zamīrī]*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1 Nice dökmeye gözüm yaşıñ³⁹⁸ ile kanlı yaşı

Nice açılmaya hūn-ı cigerüñ tāze başı

Nice vaşf idebile zātuñı medhünde kişi

• Ālemüñ zulmet-i cehl idi ser-ā-pā revîşi

³⁹² Düşeli • aşkuña dīdemden akar hūn ile yaş/ Ğayrı dünyāda gerekmez baña hiç kayd-ı ma• aş/
Bilmeyen kadr-i cenābuñı ider cenk ü şavāş: Kim ki sen mu• cize-perdāz ile eylerse şavaş/ Akıdır
çeşm-i nedāmet-eḍ eri kan ile yaş/ Niçe ĩrād-ı meḍ el etdi o zāta sāpāş, Mk

³⁹³ diyü: ki, Mk

³⁹⁴ Şarılup: Şarılır, Mk

³⁹⁵ Ve'd-ḍuhā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

³⁹⁶ Ve'l-leyli: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

³⁹⁷ ğadātın ve • aş: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.9. Mecmûa'daki metin tamdır.

³⁹⁸ yaşıñ: yāduñ, Mk

Çün toğup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu ḥüsn³⁹⁹ ile sen māh-veşi

2 Kīmyā-yı teb-i • aşkuñla şu kim mūsir ise

Zer ider āhen-i serd-i dili bir mużcir ise
Şeh-i • ālemdür o ma • nāda gedā mu • sir ise
Sā • il-i merḥametüñ mücrim ü ger mücbir ise
Sen emīre kul olan her ne kadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miδ l-i Bilāl-i Ḥabeşī

3 Sensin ol server-i ḥayl-i rūsul ey faḥr-i cihān

Sensin ol mazḥar-ı Hādī yoğ iken kevn ü mekān
Kurımış yirler ider pāyuña şular cereyān
[Teşnedür reşhasına mā-yı zülāl ü ḥayvān]⁴⁰⁰
Parmağundan akıdup āb-ı revān baḥş-ı revān
Nice yüz biñ kişiden def • idisersin • aṭaşı

4 Ser-firāz-ı dü-cihān itdi seni Rabb-i minen

Geldüñ • āleme⁴⁰¹ rahmetsin eyā ḥulḳ-ı ḥasen

³⁹⁹ ḥüsn: vech, Mk

⁴⁰⁰ Bu misra Mecmûa'da yoktur, yeri metinde boş bırakılmıştır. Buraya tarafımızdan eklenmiştir.

⁴⁰¹ Geldüñ • āleme: Geldüñ • ālemlere, Mk

Buldı zātuñla hayāt-ı ebedī mürde-beden

Vāşıfuñ Rabb-i te• ālā⁴⁰² ne disün ehl-i sühen

Türk ü Kürd ü • Acem [ü] Hind'i bilür buni ki sen

Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

5 Bir idüp nūr-ı Hudā şadruñı itdi çün şaķ

Ezelī • ilm-i ledün dersin idüp saña sebaķ

Mu• cizātuñla dü-nīm oldı kamer hem çü şafaķ

Halk olıduñ yoğ iken • ālem-i eşcār u varaķ

Dīk-i hikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Hāk

30b

Cebre• İl olsa [n'ola] maṭbahınuñ hīme-keşi

6 Münkirüñ cümle şaķilerden [eşedd] bed-ter olur

Dü-serā ehl-i dālāletden ebed bed-ter olur

Cünd-i şeytān-ı melā• īne velī hem-ser olur

Derekāt-ı dūzaḥuñ ka• rına ḥākister olur

Üzilür • ırķ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Sen Ebū'l-Ḳāsim ile her kim iderse güreşi

⁴⁰² Rabb-i te• ālā: Bāri te• ālā, Mk

7 Reşk ider gülşen-i cennet ruḥuñ üzre gülüñe

Revḥ [ü] reyḥān yazılur müşg-i ḥaṭ-ı kākülüñe

Terk-i cān eylediler • āşık-ı zāruñ yoluña

Kıl kerem nīm-nigāh eyle [Zamīr] kuluña

Ve'd-ḍuḥā⁴⁰³ virdüñe Ve'l-leyl⁴⁰⁴ okuram sünbülüñe

Rüşenī virdi budur küllü *ḡadātin ve • aşı*⁴⁰⁵

[Taḥmīs-i Ḥālīkī]*

fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1 Yokdur zātınuñ ey faḥr-i cihān miḍ l ü eşi

Ehl-i imānuñ olupdur seni sevmeklik [iş]

Mihr ü meh dergeh-i vālānuñ yeñi çille-keşi

Çün toḡup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi

2 Ne ḡam ey dil benī ḥussād-ı zemān muḥķir ise

⁴⁰³ Ve'd-ḍuḥā: "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhâ 93/1)

⁴⁰⁴ Ve'l-leyl: "Geceye andolsun." (Leyl 92/1; Duhâ 93/2)

⁴⁰⁵ ḡadātin ve • aşî: "Her sabah ve akşam." (En'âm 6/52)

* EKİNCİ. 2013. pdf s.57. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan bilimsel yayına (makale) göre 3 bent eksiktir. Makaledeki metne göre Mecmûa'da son 3 bent yer almamaktadır.

Şiše-i k̄albimi her demde n'ola m̄ksir ise
 Reh-i H̄aḳ'dan ser-i m̄ çıkma göñül mücbir ise
 Sen emīre k̄ul olan her ne kadar müdbir ise
 Bende-i muḳbil olur miḍ l-i Bilāl-i H̄abeşī

3 Sensin ol r̄üz-ı kıyāmetde • uşāta me • men

Dest-gīrimsin sen o gün benim ey ḥulḳı ḥasen
 Sen şefī • i olur iseñ • adn ola baña mesken
 Türk ü Kürd ü • Acem [ü] Hind'i bilür bunu ki sen
 Hāşimī'sin • Arabī'sin Medenī'sin Kureşī

4 Vuşlat-ı rü • yetüñe cān u göñüller ḥayrān

Ḥasret-i nār-ı firākuñla cigerler büryān
 Dü-cihānda mey-i vaşluñdan içen bulur emān
 Parmağundan akıdup āb-ı revān baḥş-ı revān
 Nice yüz biñ kişiden def • idisersin • aṭaşı

5 Yevm-i maḥşerde ki mücrimlere sensin eşfaḳ

Kerem ü şefḳatüñe beni de eyle mülḥaḳ
 Eyledi zātunı H̄aḳ zātına maḥbūb ancak⁴⁰⁶

⁴⁰⁶ maḥbūb ancak: maḥbūb-ı muṭlaḳ, Mk

Dîk-i hikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Hâk

Cebre • İl olsa n'ola maṭbahınuñ hîme-keşi

31a

6 Nice vaşf idelim⁴⁰⁷ zâtuñı çün kim Hâk öge

Maḫsadım bu keremden baña da ḫişşe dege

İltifât itmedigüñ taşlar ile sîne döge

Yirdeki da • veti fevt ola çıḫam⁴⁰⁸ diyü göge

Belüñe bağladı ol⁴⁰⁹ nūr-ı bilâ-sāye taşı

Mi • rāciye-i Yahyâ Gülşen-i Envār*

fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün

1) Devlet ol • âşîka kim yâri aña

İltifât ide selâmiyla aña

2) Açıla üstine bir kütlu ḫapu

İltimâsını ḫabûl ide ḫamu

⁴⁰⁷ Nice vaşf idelim: Nice vaşf ede, Mk

⁴⁰⁸ çıḫam: gidem, Mk

⁴⁰⁹ ol: iy, Mk

* ÇINAR. 2014. s. 63. Başlık yanlışdır, metin Taşlıcalı Yahya Bey'in "Gencîne-i Râz"ındandır. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan GR'ye göre 2 beyit eksiktir. GR'deki 261. ve 308. beyitler Mecmûa'da yer almamaktadır.

3) Ḥasret iken iriše dīdāra

Söyliye vāsītasuz dil-dāra

4) Nice takrīr ola bu zevk u şafā

Nice taḥrīr ola bu mihr [ü] vefā

5) Bir gice āyīne-i cūrm-i semā

Ka· be'nūñ · aksi ile oldı ḳara

6) Cā-be-cā Ka· be'de yaḳdıḳları mūm

Oldı mir· āt-i sipihr üzre nūcūm

7) Gökde şevḳiyle ḳamer itdi zuhūr

Berḳ ururđı şanasın Ka· be-i nūr⁴¹⁰

8) Virdi yıldızları zīnet felege

Döndi zer tecrübe oldı felege⁴¹¹

9) Şanki kāfūra ḳarışdı · anber

Büridi gök yüzini sünbül-i ter

⁴¹⁰ Ka· be-i nūr: Ka· be'de nūr, GR

⁴¹¹ oldı felege: olmış maḥake, GR

10) Kıldı ravza şanasın ol Vehhâb

Ṭā· ir-i kıds kanadını hicâb

11) Bu mübârek gicede sür· atle

Emr-i Mevlâyla biñ şevketle

12) Bir burāk ile⁴¹² Resûl'e ta· cîl

Geldi vahy-ıla meger Cebrā· ıl

13) Didi ikrām ile ey şems-i duḥā

Çok selām eyledi Allāh saña

14) Gel buyur Ḥazret-i Ḥakḵ'a gidelüm

· Arş-ı a· lāyı biraz seyr idelüm

15) Sözüni eyledi cân gibi kabûl

Yol yarağını hemân kıldı⁴¹³ Resûl

16) Çekdi öñüne Burākı Cebrā· ıl⁴¹⁴

⁴¹² burāk ile: burāk, GR

⁴¹³ kıldı: gördi, GR

Eyledi • azm-i Hudāvend-i Celīl⁴¹⁵

17) Ol Burāķ'a binüp ol faħr-i cihān

Eyledi Hızır gibi tayy-ı mekān

18) Enbiyā rūhı idüp aña niyāz

Kıldılar Mescīd-i Akṣa'da nemāz

19) Göklere toğrılup ol ṣāh-ı cihān⁴¹⁶

Gitdi maḳbūl-i du • ā gibi hemān

20) Egilüp aldı selāmını felek

Çarḫa girdi göricek anı melek

31b

21) Kıldı çün ṣems-i cemāline nazār

Bildi māhiyyetini gökde kamer

22) Kātib-i çarḫ-ı berin itdi dūrūd

⁴¹⁴ Cebrā • İl: Cibrīl, GR

⁴¹⁵ Hudāvend-i Celīl: Hudāvend-i Cemīl, GR

⁴¹⁶ ṣāh-ı cihān: serv-i revān, GR

Kıldı öninde kalem gibi sücūd

23) Çengini çaldı zemīne Nāhīd

Yerlere geçdi hayādan Hurşīd

24) Açdı Mirrīh tevāzu· yüzini

İrmağı secde yerinden gözini

25) Hıdmetin itmege ta· yīn oldu

Müşterīnūñ gözi aydın oldu

26) Oldı nūrıyla Zūhal māl-ā-māl

Güneşe karşı olan cām miδ āl⁴¹⁷

27) Kıldı Hurşīd gibi seyr-i burūc

Eyledi cān gibi a· lāya · urūc

28) Yüriyüp⁴¹⁸ yolda o maḥbūb-ı Hudā

Olmađı sāye-nişīn-i tūbā

⁴¹⁷ Bu beyitte takdim-tehir vardır.

⁴¹⁸ Yüriyüp: Yorılup, GR

29) Oğ gibi çekdi⁴¹⁹ sipihrüñ yayın

Başdı • arşuñ haremîne pâyın

30) Yel gibi Sidre'ye irişdi revân⁴²⁰

Kodı Cibrîl ü Burâk'ı ol ân

31) Gitdi Hâk hâzretine bi • l-ıtlâk

Düşdi bu • âlem-i maḥlûka firâk

32) İki gīsūsı anuñ ḥîñ-i vişâl⁴²¹

Lâ-mekân evcine oldı⁴²² per ü bâl

33) Şevk-ıla • alem-i imkânı geçüp

Vaḥdet-i⁴²³ ḥâzret-i Hâkḥ'a yol açup

34) Lâ-mekân menziline başdı ayak

• Aşk-ıla çekdi anı cezbe-i Hâk

⁴¹⁹ çekdi: geçdi, GR

⁴²⁰ revân: hemân, GR

⁴²¹ ḥîñ-i vişâl: çîn-miḥ âl, GR

⁴²² oldı: açdı, GR

⁴²³ Vaḥdet-i: Vuşlat-ı, GR

35) · Ālem-i vaḥdete iriṣdi hemān

Ber-ṭaraf itdi⁴²⁴ zemān ile mekān

36) Dīdeden cān gibi nihān oldı

Nūr-ı yezdān ile yeksān oldı

37) Oldı çün *δ ümme denāya*⁴²⁵ *nazar*⁴²⁶

Kıldı nūr-ı *fetedallāya*⁴²⁷ e δ er⁴²⁸

38) Zāt-ı Aḥmed eḥade oldı yakīn

Kendü varlığını maḥv itdi hemīn

39) İrişüp Aḥmed'e āvāz-ı ni· āl

Aña görindi Ḥudā-yı müte· āl

40) Ġāyet-i luṭf ile ol Rabb ü Ḥudā⁴²⁹

Kelimāt eyledi bī-ḥarf ü şadā

⁴²⁴ itdi: oldı, GR

⁴²⁵ *δ ümme denā*: “Sonra yaklaştıkça yaklaştı.” (Necm, 53/8)

⁴²⁶ *nazar*: maḥzar, GR

⁴²⁷ *fetedallā*: “(yere doğru) sarktı.” (Necm, 53/8)

⁴²⁸ e δ er: *nazar*, GR

⁴²⁹ Rabb ü Ḥudā: Rāb-Ḥudā, GR

41) Anda bi'llāh görüñ himmetini

Diledi • āşī olan ümmetini

42) Müstecāb itdi du • āsın fi'l-ḥāl

İndi şevḳ-ıla yire nūr-miḍ āl

43) Çağırup ümmetini ḥıdmetine

Cümle ğarḳ itdi Ḥaḳḳ'uñ raḥmetine

44) Yā ilāhī ḳoma Yaḥyā'yı ğarīb

Vir bu raḥmetden o muḥtāca naşīb

45) Görmedin • āşıḳuñ oldı Yaḥyā

Ölmedin • arz-ı cemāl ile aña

32a

46) Geçdi dünyāda günü miḥnetle

Cānını alma anuñ ḥasretle

47) Kendüye çün⁴³⁰ mezār ola maḳām

⁴³⁰ çün: çünki, GR

Anı tenhâ koma tâ rûz-ı kıyâm

48) Yoldaşı dîn ile îmân olsun

Hem-demi hâzret-i Kur• ân olsun

Diger Mi• rāciye-i Yahyâ Şāh u Gedā*

fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün (fā'ilātün/ fa'lün)

1) Kimde kim ola • ışk-ı Rabbānī

• Ākıbet cezbesi çeker anı

2) Kim ki şıdk ile rāh-ı • ışka gider

Kendüyi vaşl-ı yāre lāyık ider

3) Kimde kim ola nūr u fażl u kemāl

İrişür menziline mihr-mið āl

4) Bu⁴³¹ gice hemçü turre-i cānān

Karalar geydi Ka• be gibi cihān

* YOLDAŞ. 1993. pdf s.109. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan ŞG'ye göre 1 beyit eksiktir. ŞG'deki 201. beyit Mecmûa'da yer almamaktadır.

⁴³¹ Bu: Bir, ŞG

5) Ehl-i • ıřķa virürdi vecd ile ĥāl
 Hūblar⁴³² ĥehresinde ĥāl-miδ āl

6) Ol şeb-i ķadr ü ol zemān-ı güzīn
 Olmış idi sevād-ı dīde-i dīn

7) Pertev-i māh oldı āb-ı ĥayāt
 Līk tārīk idi aña zulumāt⁴³³

8) řevķ ile cümle δ ābit ü seyyār
 H'āb-ı ġafletden oldılar bī-dār

9) Meger olmış idi ol ebu'l-ihsān
 Hāne-i Ümmühānī de mihmān

10) Berķ-i ĥātīf gibi • ale't-ta• cīl
 Bir Burāk ile geldi Cebrā• īl

11) Kıldı yüz biñ tevāzu• ile nigāh
 Didi luş ile ya Nebīyya'llāh

⁴³² Hūblar: Hūbluk, řG

⁴³³ Līk tārīk idi aña zulumāt: Aña tārīk-i leyl idi zulumāt, şG

12) Hāk Te• ālā saña selām itdi

Da• vet-i hāş u luţf-ı • ām itdi

13) Gel sūvār ol Burāk'a devlet ile

Varalum Hākķ'a emr-i hażret ile

14) Gel buyur saña ideyin hıdmet

Hıdmetin oldı cānıma minnet

15) Bāreka'llāh zihi Habīb-i Cemīl

Faħr ider hıdmetine⁴³⁴ Cebrā• īl

16) Sözüni ol melek idince tamām⁴³⁵

Hākķ'a şükr eyledi o Faħr-i enām

17) Şevket ile Burāk'a oldı sūvār

Kıldı şevķ ile • azm-i cānib-i yār

18) Tā• ir-i sidre ya• nī Cebrā• īl

⁴³⁴ hıdmetine: hizmetiyle, ŞG

⁴³⁵ Sözüni ol melek idince tamām: Sözüni eyleyince anda tamām, ŞG

Oldı ol şem• -i bezm-i dīne delīl

32b

19) Kıldı tayy-ı mekân anuñla Burāk

Nitekim • ıřķ ile dil-i • uřřāk

20) Eyleyüp Hakk'ı maķsad-ı akřā

Menzili oldu Mescid-i Akřā

21) • İzzet ile o muķtedā-yı enām

Oldı ervāķ-ı enbiyāya imām

22) Tırdı ervāķ yollarında ķamu

Cennet açıldı vü yapıldı ķamu

23) Ol meh-i bedr-i leyletü'l-esrā

Virdi āyīne-i sipihre ziya

24) Gögi ol şems-i ķudret eyledi cāy

Tıldı envār ile o sırça sarāy

25) Felegi atı izi eyledi zeyn

Māh ile oldı ʔabaʔa'n-na• leyn

26) ʔadr-i a• lāya ʔün o zāt-ı şerīf

Oldı tāk-ı sipihre dürr-i laṭīf⁴³⁶

27) Encüm olup cemāline müştāk

Ṭutdılar her biri yolında ʔırāk

28) • İzzet idüp aña sipih-r-i güzīn⁴³⁷

Egilüp ʔarşusunda öpdı zemīn

29) Varıcaʔ ol Resūl-i milk-i melek

Biribirine girdi ʔarḥ u felek⁴³⁸

30) Hürmet itdi görince anı semā

Ṭūrı geldi yirinden itdi nidā⁴³⁹

⁴³⁶ ʔadr-i a• lāya ʔün o zāt-ı şerīf/ Oldı tāk-ı sipihre dürr-i laṭīf: ʔadr-i a• lā ile o Zāt-ı Kerīm/ Oldı tāk-ı sipihre dürr-i yetīm, ŞG

⁴³⁷ güzīn: berīn, ŞG

⁴³⁸ ʔarḥ u felek: ʔarḥ-ı felek, ŞG

⁴³⁹ nidā: du• ā, ŞG

31) Vardı evvel ki göge viridi selām

Ḳamer eksükligin diledi tamām

32) Kātib-i çarḥa vardı⁴⁴⁰ çün ol nūr

Yazdı göñlüni eyledi mesrūr

33) Gördi ol şems-i dīni çünki • ayān

Yire çaldı defini Zühre hemān

34) Utanup āfitāb-ı • ālem-tāb

Yüzine çarḥ-ı ḥāki⁴⁴¹ kıldı niḳāb

35) Gökde Merrīḥ ḥayrete batdı

Ḳılıcın şeb niyāmına taḳdı⁴⁴²

36) Açdı ol nūr-ı pāke çünki gözin

Müşterī ayağına sürdi yüzün

37) Nūr kesb itdi ol[dı] müşkili ḥāl

⁴⁴⁰ vardı: irdi, ŞG

⁴⁴¹ çarḥ-ı ḥāki: burc-ı ḥāki, ŞG

⁴⁴² taḳdı: katdı, ŞG

Ƙızarup⁴⁴³ ƙalmıř idi g kde Z h l

38) Ƙavs-i efl kden ge  p ol  n

• Arşa    ruld  t r gibi hem n

39) • Arş-ı a• l ya ba  dı s rdi şaf 

Didi *Subh ne rabbiye'l-a• l *

40) Sidre'ye irdi ol kerem k n 

Ge  di rahmet yeli gibi an 

41) G rdi kim  urb-ı H zret'e irdi

Peyk-i H   'a Bur  'ını viridi

33a

42)  od  Cibr l'i Sidre'de ol  n

Old  i l m-i l -mek na rev n

43) Y zini ferş id p a a Refref

Buld  anu n y zi şuyına şeref

⁴⁴³ Ƙızarup: Ƙararup, şG

44) Z̤ikri yollarda ism-i a · z̤am idi

Fikri ol yār-ı ğār-ı⁴⁴⁴ ekrem idi

45) Gitdi Mevlā'ya · arş-ı a · lādan

Geçdi hep māsivā-yı⁴⁴⁵ Mevlā'dan

46) Oldı mātāht-ı · ālem-i fāni

Ber-ṭaraf itdi mülk-i imkānı

47) Kaldı cümle maḳām-ı · illiyyīn

İrdi çaḳ Zāt-ı Z̤ü'l-Celāl'e yaḳīn

48) K̤ab-ı k̤avseyn · ālemine Resūl

Ṭarfetü'l- · ayn içinde buldı vuşūl

49) Nitekim z̤ikr-i z̤ākirān-ı cihān

H̤aḳḳ'a irişdi bir nefesde hemān

50) Yücedür ğāyet ile ḳurb-ı vişāl⁴⁴⁶

⁴⁴⁴ yār-ı ğār-ı: zāt-ı pāk-i, ŞG

⁴⁴⁵ māsivā-yı: mā · adā-yı, ŞG

İrmez añā kemend-i fikr ü ḥayāl

51) Ol maḳāma varup Ḥabību'llāh

Gördi kim leyse fi'l-vücūd-i sivāh

52) Kendü⁴⁴⁷ varlığı oldu anda • adem

Var olan Ḥazret-i Ḥaḳ idi o dem

53) Oldı nūr-ı tecellīye lāyık

Gördi ma• şūḳı • āşıḳ-ı şādık

54) Añā • arz eyledi cemālını Ḥaḳ

Nūr-ı dīdāra oldu müstaḡraḳ

55) Gördi bu luṭfı Ḥaḳ Te• ālā'dan

Diledi ümmetini⁴⁴⁸ o Mevlā'dan

56) Vardı Ḥaḳḳ'a du• ā gibi ol ān

Geldi mānend-i raḥmet-i Raḥmān

⁴⁴⁶ ḳurb-ı vişāl: burc-ı vişāl, ŞG

⁴⁴⁷ Kendü: Gitdi, ŞG

⁴⁴⁸ ümmetini: ümmetin, ŞG

57) Bunca yıllık yola o şems-i cihân

Vardığı geldügi bir oldu hemân

58) Hîr-i vaşlı muhibb [ü] müştâkuñ

Az olur • ömri gibi • uşşâkuñ

59) Didi [bu] mâcerâyı aşhâba

Açdı rahmet kapusın aḥbâba

60) Bu beşâret haberleriyle⁴⁴⁹ o dem

Geldi Şiddîk gül gibi oldu ḥurrem⁴⁵⁰

61) Şâh-ı Kevneyn çünki itdi nazar⁴⁵¹

Nûr-ı Hâk ile tıldı • ayn-ı • Ömer

62) Keşf-i rāz eyleyince Faḥr-i Cihân

Şâdimânî oldu Ḥazret-i • Oḡ mân

⁴⁴⁹ haberleriyle: haberiyle, ŞG

⁴⁵⁰ Geldi Şiddîk gül gibi oldu ḥurrem: Kıldı Şiddîk'ı gül gibi ḥurrem, ŞG

⁴⁵¹ Şâh-ı Kevneyn çünki itdi nazar: Şâh-ı Kevneyn'e itdi çünki nazar, ŞG

63) Vâkıf oldu bu gizlü rāza · Alī

Andan öğrendi · ālem-i yezeli ⁴⁵²

64) Açdılar ḥamd-i Z̤ü'l-Celāl'e dehen

· Āyişe Fāṭıma Hüseyn ü Hasan

33b

65) Ezherü'd-dīnü yenbitühü lenā

Ẓa· āf' allāhu ecruhüm ḥasenā

66) Rūz-ı maḥşerde yā Nebīyya'llāh⁴⁵³

Eyle Yahyā'ya [· afvunı] hem-rāh

67) Ol za· īfī yanuñdan eyleme dūr

Ayak⁴⁵⁴ altunda koma nite ki mūr

68) Elini al Hudā'ya ısmarla

Ol Şeh-i Kibriyā'ya ısmarla

⁴⁵² · ālem-i yezeli: · ilm-i lem-yezeli, ŞG

⁴⁵³ Nebīyya'llāh: Resūla'llāh, ŞG

⁴⁵⁴ Ayak: Ayağ, ŞG

Mi• rāciye-i Yahyā Gülşen-i Rāz*

müfte'ilün/ müfte'ilün/ fā'ilün

1) İstedi açılmağa gülzār-ı Hū⁴⁵⁵

Ya• nī hüveydā ola dīdār-ı Hū

2) Server-i aşhāb u⁴⁵⁶ ser-i • āşıkīn

Nūr-ı cemālūñ göre • ayne'l-yakīn

3) Göstere envār-ı gülistānını

Daḥi ziyāde ide iḥsānını

4) Rif• atini eyleye fevka'l-• alā

• Ālem-i bālāya ola reh-nümā

5) Ka• be-i maḫşūda irişe Resūl

Ola⁴⁵⁷ münācāt u du• ālar ḫabūl

6) • Arz-ı cemāl ide⁴⁵⁸ anı hoş göre

* DOĞANYİĞİT. 1992. s.53. Başlık yanlış, metin Taşlıcalı Yahya Bey'in "Gülşen-i Envār"ındandır. Mecmûa'daki metin mukayeseye esas alınan GE ile karşılaştırıldığında tamdır bununla birlikte Mecmûa'daki 9. ve 34. beyitler GE'de tespit edilememiştir.

⁴⁵⁵ gülzār-ı Hū: esrār-ı Hū, GE

⁴⁵⁶ Server-i aşhāb u: Server-i şahāb-ı, GE

⁴⁵⁷ Ola: Oldı, GE

Mertebe-i · āliyeye irgüre

7) Hem sevine sevdügi ihsân ile

Göre bile çeşm [ü] dil ü cān ile

8) · İzzet ise ancak olur nā-gehān

Şāhlaruñ şāhı Hudā-yı cihān

9) Bir kulını çağıra ta· zīm ile

Söyleye ikrām ile tekrīmüñe⁴⁵⁹

10) Bir gice dün yarusı idi meger

Yār diyārına⁴⁶⁰ irişdi haber

11) Nice haber rābıta-yı kurb-ı zāt

Bū-yı cinān gibi mūmiddü'l-ḥayāt⁴⁶¹

12) Rūḥ-ı revān gibi Ḥabībü'l-kulūb

Nūr-ı başiret gibi mergūb u ḥūb⁴⁶²

⁴⁵⁸ ide: ere, GE

⁴⁵⁹ Bu beyit GE'de tespit edilemedi.

⁴⁶⁰ diyārına: diyārından, GE

⁴⁶¹ mūmiddü'l-ḥayāt: memeddü'l-ḥayāt, GE

13) Lezzet-i vuşlat gibi cāndan lezīz⁴⁶³

Her ne kim dirsem [daḥi] andan lezīz

14) Ol gice yüz vech ile oldı • ayān

Miski libās ile • arūs-ı cihān

15) • Aynı ide⁴⁶⁴ • anberüñ⁴⁶⁵ ol tār-ı şeb

Ḳadr-i bülendi⁴⁶⁶ • aceb-ender-• aceb

16) Devr-i zemān niteki mektüb-ı yār⁴⁶⁷

Ḳarelenüp olmuş idi cümle tār

34a

17) Tārı velī kākül-i cānān gibi

Cān gözine kühl-i Şıfāhān gibi

18) Kevḍ erle şanki şulandı cihān

⁴⁶² mergüb u ḥüb: mergüb-ı ḥüb, GE

⁴⁶³ lezīz: • azīz, GE

⁴⁶⁴ ide: eyledi, GE

⁴⁶⁵ • anberüñ: şehrüñ, GE

⁴⁶⁶ bülendi: bülend ü, GE

⁴⁶⁷ mektüb-ı yār: mergüb-ı yār, GE

Ķatreleridür görinen aĶterān

19) Geldi bu tārĶ ile ŧevĶe ricāl

Dildeki sevdā-yı muĶabbet miδ āl

20) FaĶr-i cihān Ķānede tenhā idi

Bir ol idi bir ŧeb-i esra idi

21) Ķudret-i ĶaĶ nāmesidür ol Ķalīl⁴⁶⁸

OĶudı ta · zīm ile peyk-i Celīl

22) Didi selām eyledi Rabbü'l-enām

Da · vet-i Ķāŧ itdi velī luĶf-ı · ām⁴⁶⁹

23) Ķıdmete gönderdi beni gel buyur

Gökleri seyr eyle o Mevlā'yı gör

24) Bindi BurāĶ üstine fetĶa gibi

Gün gibi bālāya çekildi Nebī⁴⁷⁰

⁴⁶⁸ Ķalīl: Cemīl, GE

⁴⁶⁹ luĶf-ı · ām: luĶf-ı enām, ŧG

⁴⁷⁰ Bu beyitte takdim-tehir vardır.

25) Kulluğın ol şāhuñ idüp Cebrā • ıl⁴⁷¹

Oldı çerāğ-ı ḥasenāta delīl

26) Gün gibi mi • rācını buldı Resūl

Çekdi anı cezbe-i aşl-ı vuşūl

27) Hāḡ yolunuñ mürşidi şeyḥü'l-enām⁴⁷²

Hādi-i İslām imāmü'l-hümām

28) Serv gibi toğrılup oldım hemān

Eyledi • azm-i⁴⁷³ taraf-ı lā-mekān

29) Geçdi hevā yüzini kendü⁴⁷⁴ bülend

Terk-i hevā iden⁴⁷⁵ olur ercümend

30) Niteki vaşl ile dil-i • āşıkān

Kendüye açıldı der-i āsumān

⁴⁷¹ Cebrā • ıl: celil, GE

⁴⁷² şeyḥü'l-enām: ḥayrū'l-enām, GE

⁴⁷³ • azm-i: • azim-i, GE

⁴⁷⁴ kendü: iki, GE

⁴⁷⁵ iden: ider, GE

31) Göklere bir demde irişdi hemān

Ṭağlara mānend-i řadā-yı ezān

32) Geldi aña ezsemek [ü] tā simāk

Zemzeme-i na· ra-i rūḥ-ı firāk

33) Açdı bu kühsār-ı semāvāta yol

Ṭayy-ı mekān itdi řadā gibi ol

34) Devlet ile ol şeh-i · ālī-himem

Başdı güneş gibi sipihre ḳadem⁴⁷⁶

35) Ağlar iken açıldı güldi⁴⁷⁷ semā

Yaradı aña ḳadem-i Muřtafā

36) · İzzet ile oldı Burāk izi

Çerḥ-i beṛnün şerefi yıldızı

37) Cümle nücūm ṭabaḳāt-ı celāl

⁴⁷⁶ Bu beyit GE'de tespit edilemedi.

⁴⁷⁷ açıldı güldi: güldi açıldı, GE

Gözini dikdi yola nergis-mið āl

38) Şems-i duḥā gibi yüceldi o māh

Oldı yedi gökler aña bār-gāh

39) Oldı sa• ādetle o mihr-i cihān

Dürr-i yetīm-i şadef-i āsumān

34b

40) Seyr-i cinān oldı müyesser aña

Gitdi du• ā gibi Hudā'dan yaña

41) Oldı Şafıyyüllāh anuñ t̄alibi

Karşuladı t̄ali• -i sa• dī⁴⁷⁸ gibi

42) Geçdi Kelīmullāh ile şöḥbeti

Eyledi Rūḥullāh ile ülfeti

43) Şaldı gülistān-ı Halīl'e zülāl

Aldı ele göñlini ḥīn-i vişāl

⁴⁷⁸ sa• dī: şadı, GE

44) Eyledi Dāvūd maḳāmın maḳām

Virdi Süleymān nebīye selām

45) · Işḳ-ı Hudā gibi o · ālī-neseb

Uğradı ervāḥ-ı nebīyyeye hep

46) Kıldı ḳibāb-ı felegi toptolu

Hālet-i Hū şohbet-i Hū zıkr-i Hū

47) Yirde iken yirde olandan⁴⁷⁹ şerīf

Gökde iken gökde olandan⁴⁸⁰ laṭīf

48) Raḥmet-i Haḳ gelmede bu gitmede⁴⁸¹

· Işḳ-ı nihānını · ayān itmede

49) Ğonce gibi gülmede açılmada

Kendüyi teslīm-i Hudā ḳılmada⁴⁸²

⁴⁷⁹ olandan: oldı, GE

⁴⁸⁰ olandan: oldı, GE

⁴⁸¹ gelmede bu gitmede: gitmede vü gelmede, GE

⁴⁸² ḳılmada: itmede, GE

50) Oğ gibi geçdi toğuz eflākden⁴⁸³

Cānı ħalāş oldu bu endīşeden

51) Ol yüceden görünür idi⁴⁸⁴ güneş

Āb-ı zer ile yazılan nokṭa-veş

52) Aşdı ser-i sidreyi mānend-i bād

Vardı efendisine ħayrū'l- · ibād

53) Kaldı yedi gökler ile şeş cihāt

Döndi yaradılmamışa kâ · ināt

54) [Va]şl ile mānend-i ğam-ı · āşıkān

Şanki yoğ oldu var iken bu cihān

55) Ḥaqq'a yakīn oldu cihāndan ırāk

· Ālem-i kurbıyyete irişdi çāk

56) Mülk-i cihāndan geçe gör evvelā

· Arz-ı cemāl eyleye tā kim Ḥudā

⁴⁸³ eflākden: şışeden, GE

⁴⁸⁴ idi: yedi, GE

57) Vaḥdet-i Ḥaḳ gūlşenüni gözledi

Gül gibi  opduğı yiri  zledi

58) Refref ile bir  araf oldu Res l

Buldu hem n a l-ı u  le vu  l

59) Ba ladı a ılmağa g lz r-ı H ⁴⁸⁵

Ya  n  ser  perde-i d d r-ı H 

60) G  li g zi ęar a-i env r⁴⁸⁶ idi

Anda hem n Ḥazret-i Ḥaḳ var idi

61) C n  ki m stağra -ı c n n idi

   lem-i env r [i]le yeks n idi⁴⁸⁷

62) A dı ni  b n  sa   det y zi

G rdi cem lini anu  c n g zi

35a

⁴⁸⁵ g lz r-ı H : esr r-ı H , GE

⁴⁸⁶ env r: d d r, GE

⁴⁸⁷ Bu beyitte takdim-tehir vardır.

63) Zātına • ālī nazār itdi Hudā

Söyledi bī-ḥarf ü şadā vü edā⁴⁸⁸

64) Daḥi • azīz eyledi bu i• tibār

Mertebesi bir iken oldı hezār

65) Bildi Hudā ümmetüne himmetün

Yarlıgadı • āşī olan ümmetün

66) Gitdi velī geldi hedāyā ile

Devlet ile raḥmet-i Mevlā ile

67) Şevḳ-i tecellī ile gitdi Resūl

Zevḳ-i teselli ile itdi nüzūl

68) • Ālem-i imkānı yarup⁴⁸⁹ geldi ol

Şanki o dünyāya varup geldi ol

69) Söyledi aşḫābuna⁴⁹⁰ temāşāsını

⁴⁸⁸ edā: nidā, GE

⁴⁸⁹ yarup: gezüp, GE

Sırr-ı sūr-ı şeb-esrāsını

70) Sākī şevk oldı muḥibbānuna

Ālüne evlāduna yārānuna

71) Ümmeti ağlatdı kemāl-i sūr

Gözlere nūrundan⁴⁹¹ anuñ geldi nūr

72) Ey kerem ıssı aḥadı Zü'l-minen

Zerrece Yaḥyā'ya vir ol nūrdan

73) Pertev-i ḥūrşīd gibi dā· imā

Def· ide tārik-i vücūdını tā

74) · Ākıbeti ḥayr ola ol nūr ile

Zākir ola⁴⁹² ḥātır-ı mesrūr ile

⁴⁹⁰ aşḥabuna: aşḥaba, GE

⁴⁹¹ nūrundan: gözünden, GE

⁴⁹² ola: ol, GE

SONUÇ

Yazma mecmûalar Türk kültür tarihi, edebiyatı, halkbilimi, halk hekimliği ile Osmanlı'da bireyin ve toplumun gündelik hayatı, itikadı gibi daha pek çok konuda bugünün araştırmacılarına önemli bilgiler ve ipuçları sunmaktadır. Mecmûalar, insanların hemen daima kendileri için derleyip pratikte de birden çok işlevi gören eserler olduklarından diğer kaynaklardan ayrışırlar. Bu “ferdî” yönüyle mecmûalar Osmanlı şiirinin kuralcı yapısına rağmen bize şahsi ve hatta keyfi temayülleri görme ve bunlar üzerinde düşünme imkânı tanır. Şiir mecmûaları da klasik Türk edebiyatı araştırmalarına dolayısıyla edebiyat tarihimize aynı doğrultuda katkı sunar. Söz gelimi şiir mecmûaları toplumda takdir gören şairler ve beğenilen edebî metinler/eserler hakkında fikir vermekte, bu derlemelerde özellikle bazı türlerde (mirâciye, kırk hadis, şehrengiz gibi) yeni metinler bulunabilmektedir. Yine adı kayıtlara geçmemiş, bilinmeyen yahut unutulmuş şairler de mecmûalarda karşımıza çıkabilmektedir. Bununla birlikte araştırmalar şairlerin de mecmûalarda kendi şiirlerinin yer almasını önemsediklerini göstermektedir. Çünkü bu bir manada şair(ler)in toplumda kabul ve takdir gördüğü anlamına da gelmektedir. Osmanlı şuarâsı/üdebâsı nasıl ki daha ziyade eserleriyle tanınıp değerlendiriliyorsa şiir mecmûaları da Osmanlı toplumunda okurun edebî zevk ve tercihlerine, okur-yazar olarak edebî metinler üzerindeki tasarruflarına dair çıkarımlarda bulunmamıza imkân tanıyabilir.

Bu çalışma şiir mecmûalarının edebiyat tarihimiz ve özellikle de klasik Türk edebiyatı sahası için önemi düşünülerek hazırlandı. Her ne kadar Mecmûa-i Mirâciye'de yeni bir metin tespit edilememişse de derlemenin fizikî özellikleri ve derlemede kayıtlı bazı şairlerden yola çıkarak yakın geçmişte derlendiğini düşündüğümüz bu Mecmûa, bize, belirli manzum dinî türler içerisinde günümüze yakın tarihlere kadar hangi edebî metinlerin dolaşımında olduğunu göstermesi bakımından değerli kabul edilebilir. Mecmûa-i Mirâciye'de XV-XIX. asır aralığında yaşamış 23 şairden 26 şiir derlenmiştir. Bu şiirlerin 1'i pend-nâme, 10'u mirâciye ve 15'i na't-ı şeriftir. Derleme Azmî'nin pend-nâmesiyle başlar ardından mirâciyeler sıralanır. Süleyman Çelebi'nin Mevlid'inden alınan miraç bahsinden sonra tahmisler gelir. En sonunda Taşlıcalı Yahya Bey'in 3 mirâciyesi ile bu derlemedeki şiirler son bulmaktadır. Mecmûa'da Taşlıcalı Yahya'nın şiirleri alındıkları eserin adıyla kaydedilmişse de bu kayıtlardan birinin yanlış olduğu tespit edilmiş, dipnotta gerekli açıklama yapılmıştır. Bununla beraber Taşlıcalı Yahya ve Sâbit'ten derlenen mirâciyelerin sayıca fazla olması mezkur şairlerin bu türde gördüğü ilgiyi destekler

niteliktedir. Derlemede mirâciye olarak kaydedilen Yahya Nazîm'in şiiri ise içerisinde mirâciye de bulunan bir na't-ı şeriftir.

Söz konusu mecmûa manzum mirâciye türünün önemli metinlerini bir araya getirdiği gibi Dede Ömer Rûşenî'nin çok sevilmiş gazel formundaki bir na't-ı şerifine yazılan 18 tahmisten 14'ünü de barındırmaktadır. Fakat adı zahriyedeki kayıta geçen tahmis şairlerinden Kânî ve Müezzîn-zâde Hasîb'in tahmisleri derlemede yer almamaktadır. Bunun sebebi olarak Mecmûa'da 27^a-28^b yaprağının eksik olması gösterilebilir. Ayrıca 28^b-29^a yaprağı da iki defa kopya edilmiştir. Şiir başlıklarında şair mahlaslarının sürh ile yazıldığı derlemede Zamîrî ve Hâlikî'nin adları kaydedilmemiştir. Son söz olarak bu çalışmanın emsali birçok çalışma gibi metin- inceleme- Mestap tasnifi şeklinde yürütülerek üst başlığı "na't ve mirâciye mecmûaları" olan derlemelere bir yenisinin eklenmesi suretiyle mecmûa çalışmalarına katkı sunduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

AÇAR, Bedriye Gülay (2012). *Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Divanı ve İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

AKAR, Metin (1987). *Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-Nâmeler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

AKKUŞ, Mehmet; DERMAN, Uğur (2013). *Vesîletü'n-Necât (Mevlid-Reisü'l-Hattâtîn Ahmed Kâmil Akdik'in Hattıyla)*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları

AYPAY, A. İrfan (1992). *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)*. Doktora Tezi. C.1. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÇAKIR, Mustafa Sefa (2018). *Yahyâ Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Doktora Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÇELEBİOĞLU, Âmil (1998). "Türk Edebiyatında Manzum Dînî Eserler" *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*. s. 349-365. İstanbul: MEB Yayınları

ÇELTİK, Halil; KURNAZ, Cemal (2010). *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*. Ankara: H Yayınları

ÇINAR, Bekir (2014). *Taşlıcalı Yahya Bey. Gencîne-i Râz (İnceleme-Tenkitli Metin- İndeks)*. Kesit Yayınları. İstanbul

DEMİRKAZIK, Hacı İbrahim (2009). *18.yy. Şairi Mustafa Fennî. Dîvân*. Doktora Tezi. C.1. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

DEVELLİOĞLU, Ferit (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat: Eski ve Yeni Harflerle*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları. 26.baskı

DOĞAN, M. Nur (?). *Şeyh Gâlib, Hüsn ü Aşk*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78413/mesneviler.html> E-kitap: 04.12.2022

DOĞANYİĞİT, İbrahim (1992). *Taşlıcalı Yahya Bey, Gülşen-i Envar*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

EKİNCİ, Ramazan (2013). “Dede Ömer Rûşenî’nin Bir Na‘tının Yankıları”. Ankara: Turkish Studies. S.8/9. s.1291-1355

GÖKCAN, Melike; KOÇ, Hamza (2018). *Nâbî, Hayrâbâd*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78413/mesneviler.html> E-kitap: 04.12.2022

GÜRBÜZ (2012). “Şiir mecmûaları üzerine bir tasnif denemesi”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecnûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları.

KARACAN, Turgut (1981). *VII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisiyon Kritikli Divan Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

KARACAN, Turgut (1990). *Sabit, Edhem ü Hüma*. Dilek Basımevi. Sivas

KILIÇ, Atabey (2012). “Mecnûa tasnifine dair”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecnûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları

KOYUNCU, Fatih (2016). *Azmî Pir Mehmed’in Enîsü’l-Ârifîn’i (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Doktora Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

KOYUNCU, Fatih (2022). “Mev’iza-i Manzûme/ Pend-nâme (Azmî)”. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü. <http://tees.yesevi.edu.tr/anasayfa> Erişim tarihi: 30.11.2022

KÖKSAL, M. Fatih (2018). “Yazma Mecnualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi”. Antalya: II. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi (ICOESS).

KÖKSAL, M. Fatih (2012). “Şiir mecmûalarının önemi ve Mecnûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecnûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları

KUBBEALTI LUGATI. <http://lugatim.com/> Erişim Tarihi: 04.12.2022

KUT, Günay (1986). “Mecnûa” Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. c.6. İstanbul: Dergah Yayınları

KÜLEKÇİ, Numan (1985). *Gani-Zâde Nâdirî (Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şeh-nâmesi’nin Tenkidli Metni)*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Nayi Osman Dede. *Mi'racü'n- Nebi a.s.* (Nâşir: Şeyh Ali Gâlib). İstanbul: Şirket-i Mürettibiye Kütübhane ve Matbaası, 1310. TDV İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi

ÖKSÜZ, Yılmaz (2010). *Eğrikapılı Mehmed Râsim ve Divançesi (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

PALA, İskender (1986). “Miraciye (Miraçnâme)”. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. c.6. İstanbul: Dergah Yayınları

TÜRKİYE Diyanet İşleri Başkanlığı. Diyanet Kuran Portalı. “Kur'an-ı Kerim”. <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf> Erişim Tarihi: 04.12.2022

UZUN, M. İsmet (2005). “Muhammed, Türk Ed.” Ankara: c.30. TDV İslam Ansiklopedisi.

UZUN, Mustafa (2003). “Mecmûa”. Ankara: c.28. TDV İslam Ansiklopedisi.

UZUN, Mustafa (2005). “Mirâciyye”. İstanbul: c.30. TDV İslam Ansiklopedisi.

YAVUZ, Salih Sabri (2005). “Mi'râc”. İstanbul: c.30. TDV İslam Ansiklopedisi.

YILMAZ, Mehmet (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Kesit Yayınları

YOLDAŞ, Kazım (1993). *Taşlıcalı Yahyâ Bey. Şâh u Gedâ (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

MESTAP TABLOSU

Nüsha Tavsifi: Mecmûa-i Mirâciye 39 varak olup metin 1^b-35^a arasındadır. Mecmûa'nın cildi yeşil vinlekstir, ebatları (içxdış) ve kâğıdının cinsi kütüphane katalogunda belirtilmemiştir. Hattı rik'a olan Mecmûa'nın mürettibi ve derlendiği tarih belli değildir. Mecmûa cetvelenmiş, çift sütunlu ve değişkenlik gösterse de çoğunlukla 25 satır olarak tertip edilmiştir. Başlıklar ve şair mahlasları sürhle yazılmıştır. Mecmûa'da bazı varaklar dışında çoban kaydı (reddâde) mevcuttur.

TABLO 1

Yer Nu.: Konya, Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi. Nu. 13669. Mecmûa-i Mirâciye							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b	· Azmî	Her işe kıl besmeleyle ibtidâ Zîkr olsun dâ· imâ hâmd-ı Hudâ	Mümkün olduğınca eyle ictinâb Söz budur Allâhu a· lem bi's-şavâb	Mesnevî	Pend- nâme	---/---/..-	
24b	Egrikapılı Mehmed Râsim Efendi	Çün toğup tıtdı cihân yüzini hüsnuñ güneşi Fetret-i nüh-varaķuñ kıldı Şamed hâme-keşi Şiken âhârlayup beyza-i dîn-i Kureşi Mührüñü kâğıd-ı kalbün çün ide mûhre-veşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen mâh-veşi	Ve'd-đuḥâ virdüñe Ve'leyle okuram sünbülüñe Edhem-i hâme muşallî olamaz düldülüñe Çün şarîriyle süheyl urdı vü ... yoluña Na· tını kıl ketebe izni bu Râsim kuluña Rüşenî virdi budur küllü ğadâtin ve · aşî	Mutarraf Tahmis	Na· t	---/---/---/..-	Derkenarda eski yazıyla “ <i>Hattat ... hâce Mehmed Râsim Efendi</i> ” yazılıdır.
28b	Fennî	-	· Afv eyle gül-i nesrîn didüm ise gülüñe Baķma · işyânuma sünbül dir isem kâkülüñe Kıl nazâr · ayn-ı · inâyetle bu Fennî kuluña Ve'd-đuḥâ virdüñe Ve'l-leyle okuram sünbülüñe Rüşenî virdi budur küllü ğadâtin ve · aşî	Tahmis	Na· t	---/---/---/..-	
27a	Hâkim	Hâķ-nümâ âyinedir rûy-ı nebiyy-i Kureşî Nice teşbîh ideyim vechüñe mâhı güneşi Raḥm-ı · âlemden anuñ toğmadı mânend ü eşi Çün toğup tıtdı cihân yüzini hüsnuñ güneşi	-	Tahmis	Na· t	---/---/---/..-	

		Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi					
30b	[Hâlikî]	Yokdur zâtınuñ ey faḥr-i cihân mið I ü eşi Ehl-i îmānuñ olupdur seni sevmeklik [işî] Mihr ü meh dergeh-i vâlānuñ yeñi çille-keşi Çün toğup tutdı cihân yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi	-	Tesdis	Na· t	..--/..--/..--/..--	
24a	Ḥassān Aḥmed Efendi	Çün toğup tutdı cihân yüzini ḥüsnüñ güneşi Ka· be'nüñ erdi şafā ile o şeb · arşa başı Secde-i şükr idüp erkân ile düşmez taşı Ḥabîbün ki delîldir kâbe kāvseyne kaşı Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi	Ve'd-ḍuḥā virdüñe Ve'l-leyl okuram sünbülüñe Mu· taşım ḥabl-i Ḥudā dinse sezā kākülüñe Bülbül-i ḳudsî olur · âşık olanlar gülüñe Dervîş Aḥmed yalıñız teşne degil mülüñe Rüşenî virdi budur küllü ḡadâtin ve · aşî	Mutarraf Tahmis	Na· t	..--/..--/..--/..--	
23b	· İzzî Efendi	Çün toğup tutdı cihân yüzini ḥüsnüñ güneşi Gördi ḥurşîd-i felek hırkasına çekdi başı Meh-i Ken· ān gibidür geldi çü şems-i Ḳureşî Gül-i cennet bitürür · aşıkınuñ bağı başı Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi	Ve'd-ḍuḥā virdüñe Ve'l-leyl okuram sünbülüñe İltifātuñ ola yek laḥza bu · İzzî ḳulıñā Ḥaḳ hemān nâṭıḳā iḥsān ide ben bülbülüñe Okuram şu gibi ezber şalavâtı gülüñe Rüşenî virdi budur küllü ḡadâtin ve · aşî	Mutarraf Tahmis	Na· t	..--/..--/..--/..--	
25a	Müstakîm-zāde Efendi	Çün toğup tutdı cihân yüzini ḥüsnüñ güneşi Burûc-ı on iki imām bî-cedel ü keş-me-keşi Esedu'llāh-ı berî var mı felekde bir eşi Ḥaseneyn anuñ iki keffe-i mîzān-kaşı Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi	Ve'd-ḍuḥā virdüñe Ve'l-leyl okuram sünbülüñe Sûre-i Nûr okudup şām u seḥer bülbülüñe Merdüm-i çeşmüñi insān virür fülfulüñe Ka· b u Ḥassān ruḡ-süde reh-i ercülüñe Rüşenî virdi budur küllü ḡadâtin ve · aşî	Mutarraf Tahmis	Na· t	..--/..--/..--/..--	Derkenarda eski yazı ve sürh ile “burûc-ı isnâ aşer/ enbiyâ aleyhisselâm/ aşere-i mübeşşere/ bende-gân/ hükemâ” kayıtları yer almaktadır.

11b	Nābī	Bir şeb ki • ināyet-i İlāhī Zeyn itmış idi bu bār-gāhı	Teshīl kıl aña her • asīri Ol dest-i keremle dest-gīri	Mesnevī	Mi• rāciye	--/./-/./--	
10a	Nādirī	Te• ālallāh zihī şām-ı surūr-encām-ı ğam- fersā Ki oldı mazhar-ı esrār-ı subhānellezī esrā	Taḥiyyāt-ı ebed-peyvend ile dünyā vü • uqbāda Ser-efrāz eylesün zāt-ı şerīfin ḥazret-i Mevlā	Kaside	Mi• rāciye	---/./---/./---	
25b	Naḥīfī	Ey yegāne şeh-i kevneyn [ü] nebiyy-i Kureşī Sensin ol kim yok anuñ iki cihānda bir eşi Kābe kavseyn ile meşhūr-ı cihān iki kaşı Çün toğup tıtdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi	Ser-be-ser ümmet-i merḥūme fedādur yoluña Kimi pervāne-i şem• üñ kimi bülbül gülüñe Luṭf ile sāmī• a-gīr ol bu Naḥīfī kuluña Ve'd-ḍuḥā virdüñe Ve'l-leyl okuram sünbülüñe Rüşenī virdi budur küllü ḡadātin ve • aşī	Tahmis	Na• t	..--/./--/./--/./-	Derkenarda eski yazı ve sürh ile “Şuarâ” kaydı bulunmaktadır.
2b	Naẓīm	Meryem-i fikrüm olup ḥāmīle-i feyz-i Hudā Toğdı gehvāre-i ṭab• umda Mesīḥ-i ma• nā	Ser-i bī-devlet-i bed-ḥāhına rüzān şebān Ḥaşre dek ebr-i kazā yağdıra bārān-ı belā	Kaside	Na• t	..--/./--/./--/./-	Bu manzume içerisinde mirāciye de barındıran bir na‘t-ı şeriftir.
26a	Naẓīm	Ey meh-i nev felegüñ ḥüsn-i melāḥatde kaşı Süfre-i behçetinüñ şems ü kamer loḡma-keşi Zātınuñ gelmedi gelmez iki • ālemde eşi Çün toğup tıtdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi	Bülbül eyle dil-i şeydā-yı Naẓīmī gülüñe Başlayup vaşf-ı şıfātuña olan sünbülüñe Tutalar güş terāne idicek bülbülüñe Ve'd-ḍuḥā [virdüñe] Ve'l-leyl okuram sünbülüñe Rüşenī virdi budur küllü ḡadātin ve • aşī	Tahmis	Na• t	..--/./--/./--/./-	

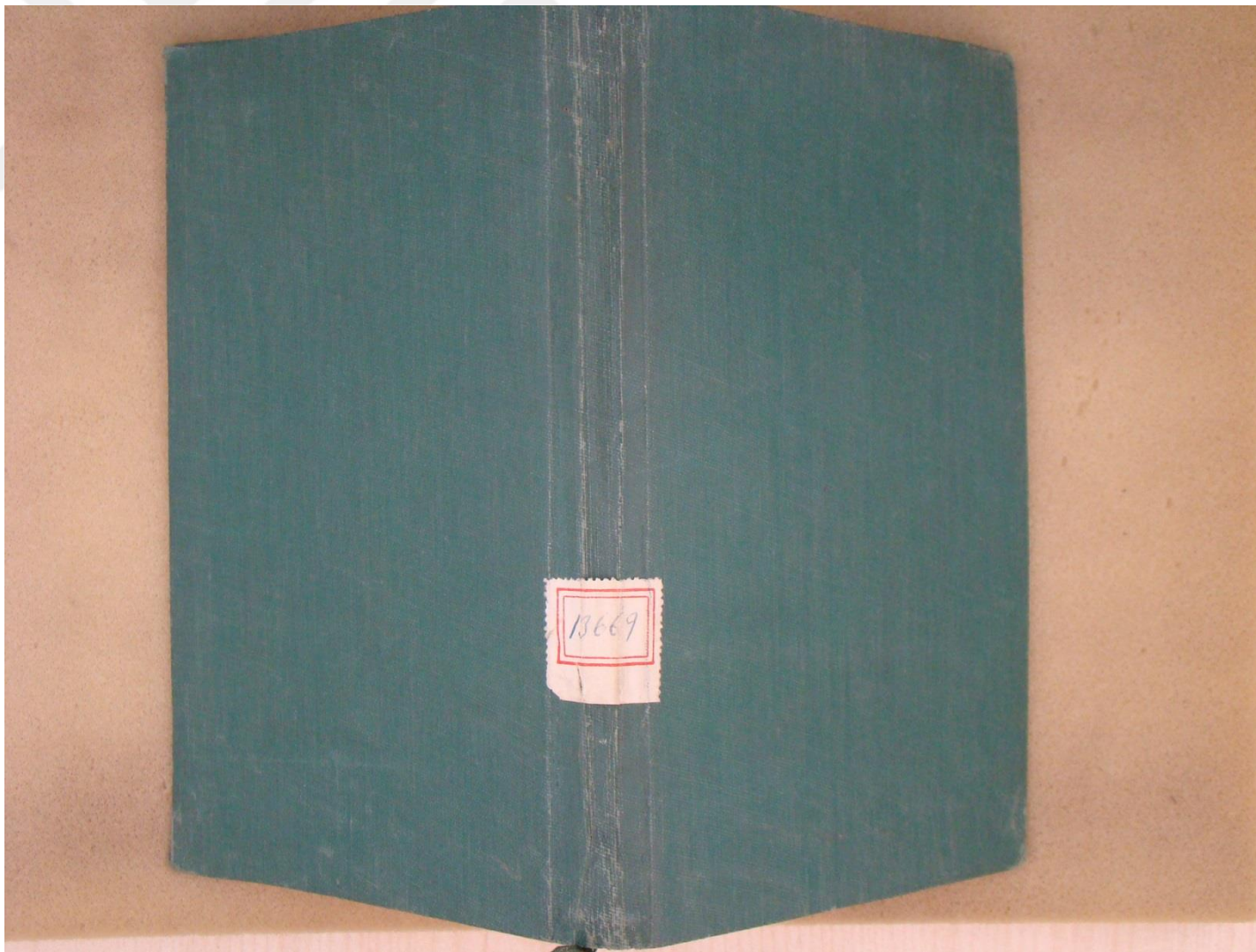
29a	Necāfī	Sensin ey mefḥar-i · ālem o nebiyy-i Kureṣī Gelmedi zātınuñ el-ḥaḳ daḥi mānend ü eşi Şeb-i ğam zulmete ğarḳ itmiş iken taĝ u taşı Çün toĝup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māh-veşi	· Andelīb olsa Necāfī n'ola şāḥ-ı gülüñe Na· t-ı pāküni oḳur ezber idüp fülfulüñe Şarılup her seḥer efgān iderek kākülüñe Ve'd-ḍuḥā virdüñe Ve'l-leyl oḳuram sünbülüñe Rüşenī virdi budur küllü ğadātin ve · aşī	Tahmis	Na· t	..--/..--/..--/..--	
-----	--------	--	--	--------	-------	---------------------	--

18b	• Osman Dede Şeyh-i Mevlevî	Evvel Allâh adını yâd eyleriz Dil dil olmuş kalbi dil-şâd eyleriz	Ahmed ü eşhâbı cümle mü• minîn Raḥmetu'llâhi • aleyhim ecma• ĩn	Mesnevî	Mi• râciye	---/---/..-	Derkenarda eski yazıyla “Osmanlı Müellifleri 454/2 vefâtı 1142” yazılıdır.
6a	β âbit	Bir şebân-geh ki nev• arūs-ı sipihr Perde-i şâhî itdi bürde-i mihr	Vireyin biñ hulus ile bi'z-zât Ḥazretüñ gül cemâline şalavât	Mesnevî	Mi• râciye	---/..-/..-	
8a	β âbit	Hoşâ ferhunde-ahter leyle-i mümtâz u müδ tesnâ Ki • unvân-ı berât-ı Kadridür ser-süre-i İsrâ	Ḥudâdan ravza-i pür-nûruña her rûz u şeb gelsün Şalât-ı bî-ḥad ü gâyet selâm-ı bî• ad ü iḥşâ	Kaside	Mi• râciye	---/---/---/---	
28b	Şalâhî • Abdullah Efendi	Ey şehensâh-ı rûsul zâtınuñ olur mı eşi Feyz-yâb eyledi kevineyi kuru ile yaşı Nûr-ı vechüñ bürüdi baḥr u berri tağ [u] taş Çün toğup tutdı cihân yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen mâh-veşi	Ḳudsiyân oldı hezâr • aşkuña zîbâ gülüñe Teşnedir cümle ḥakâyık leb-i la• l ü mülüñe Oldı dil-beste Şalâhî ruḥuña kâkülüñe Ve'd-ḍuḥâ virdüñe Ve'l-leyl okuram sünbülüñe Rüşenî virdi budur küllü ḡadâtin ve • aşî	Tahmis	Na• t	---/---/---/..-	
25b	Şıdkî	Zât-ı Ḥak olmuş iken na• tûñe ḥâme-keşi Kim ider ma• nî-i zerrât-ı şerîfüñ nüvişi Açdı eş• âr-ı şafaḡ burc-ı kamerden revîşi Çün toğup tutdı cihân yüzini ḥüsnüñ güneşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen mâh-veşi	Cân niδ âritse n'ola bay u gedâ yoluña Murğ-ı cânım hele vâ-beste olur kâkülüñe Âyet-i ḥüsnüñi baḥş it bu Şıdkî kuluña Ve'd-ḍuḥâ [virdüñe] Ve'l-leyl okuram sünbülüñe Rüşenî virdi budur küllü ḡadâtin ve • aşî	Tahmis	Na• t	---/---/---/..-	
21a	Süleyman Efendi	Gel berü ey • aşk odına yanıcı Kendüyi ma• şûka • âşık şanıcı	Ümmetinden râzı olsun ol mu• ĩn Raḥmetu'llâhi • aleyhim ecma• ĩn	Mesnevî	Mi• râciye	---/---/..-	Derkenarda eski yazıyla “... Osmanlı Müellifleri 417/2 Bu zat kim? Arif Süleyman Bey vefâtı 1183 ...” yazılıdır.

16b	Şeyh Gâlib Dede	Bir şeb ki sarây-ı Ümmühânî Olmuşdı o mâhîñ âsmânı	Çün ehl-i kebâ· irim siyeh-kâr Her maqşâdîma beşâretim var	Mesnevî	Mi· râciye	--/..-/..-	
23a	Vahîd	Çün toğup tıtdı cihân yüzini hüsnuñ güneşi Vech-i Hâk zâhir olup koymadı hîç gill ü gîşi Bildi · âlem ki anuñ olmaz imiş Yûsuf eşi Nazar-ı Hâkla bakup eylemeyen keş-me-keşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi	Ve'd-đuhâ virdüñe Ve'l-leyl okırum sünbülüne Vechüne şems ü kamer cebheñe şeb fûlfulüne Dir Vahîd · anber-sâlâr o siyeh kâkülüne İşidüp çok şalavât virdi bu na· t-ı gülüne Rûşenî virdi budur küllü ğadâtın ve · aşî	Mutarraf Tahmis	Na· t	.../.../.../..-	
31a	[Taşlıcalı] Yahyâ	Devlet ol · âşîka kim yâri aña İltifât ide selâmiyla aña	Yoldaşı dîn ile îmân olsun Hem-demi hazret-i Kur· ân olsun	Mesnevî	Mi· râciye	.../.../..-	
32a	[Taşlıcalı] Yahyâ	Kimde kim ola · ışk-ı Rabbânî · Âkıbet cezbesi çeker anı	Elini al Hudâ'ya işmarla Ol Şeh-i Kibriyâ'ya işmarla	Mesnevî	Mi· râciye	.../.../..-	
33b	[Taşlıcalı] Yahyâ	İstedi açılmağa gülzâr-ı Hû Ya· nî hüveydâ ola dîdâr-ı Hû	· Âkıbeti hayr ola ol nûr ile Zâkir ola hâñır-ı mesrûr ile	Mesnevî	Mi· râciye	.../.../..-	Şiirin başlığı “Mi·râciye-i Yahyâ Gülşen-i Râz” şeklinde yanlış kaydedilmiştir. Şiir Taşlıcalı Yahya’nın Gülşen-i Envâr’ından alınmıştır.
30a	[Zamîr]	Nice dökmeye gözüm yaşıñ ile kanlı yaşı Nice açılmaya hûn-ı cigerün tâze başı Nice vaşf idebile zâtuñ medhünde kişi · Âlemün zulmet-i cehl idi ser-â-pâ revîşi Çün toğup tıtdı cihân yüzini hüsnuñ güneşi	Reşk ider gülşen-i cennet ruhuñ üzre gülüne Revh [ü] reyhan yazılır müşg-i hañ-ı kâkülüne Terk-i cân eylediler · âşık-ı zâruñ yoluña Kıl kerem nîm-nigâh eyle [Zamîr] kuluña	Tesdis	Na· t	.../.../.../..-	

		Kim ola sevmeye bu ħüsn ile sen mäh-veşi	Ve'đ-đuhā virdüñe Ve'l-leyl okuram sünbülüñe Rüşenī virdi budur küllü gadātin ve · aşī				
--	--	--	--	--	--	--	--

13669

12

متعدد شاخه در دلیله

معاجیه

miracifeler

جامعه علوم الدین اخوندی و فاضل / عضو هیئت مدیره
۱۱۷۶

چندین باره نادری و رضای / عضو هیئت مدیره
۱۱۷۶

نایب هیئت مدیره و رضای / عضو هیئت مدیره
۱۱۷۶

کیفیت تحمیل در: کیفیت ایستادگی در: رضای / عضو هیئت مدیره
۱۱۷۶

۲
بند نامه خبری

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

معاجیه و نظم

(۲۵ یا بیشتر)

[illegible]

بند نامده می خندی

هر ایش قبل بسجده ابتدا
طاهر اول و دوم نمازی پیش قبل
کاهل اوله قبل نمازه اهتفام
استراحت اولوده قدره خدا
کیم کار و پیشه عصیان اید
نعمت شکر و باریه صبر قبل
شکر و نعمت موجوده در
کیم سیه قبله ستم اینه جفا
شادمانی و نایه صبر و اوله هیچ
عجز اولسون در باریه غایت اورد
شعور و اینه دلالت خلفه و راز
نعمت کیم ناله اینه حسد
کیم بی ذم ایلوب قدح امله
کیم گندم اینه وقت اول کوزلجا
کیم در غایت کم در سیه اکر
دیر دیکنی امله مانند بهار
چوق مزاجی اینه که خفت و بر
اینه اکی زن اده سندن کذر

نذر

زندان کیم چوق صحت قبل
لعن و طعن و کذب و بهتان اید
هم قیوم بنده ناز عکس
ای کئی دانه کئی ای جان بدر
ریره نانی بر آله ز بر با
سندن عدونک او کینه کیم
باشنه النونه قومه سنواری
دیشه اینه کیم هر کز ریشی
ایق اوزره کیم صفای طون کیم
بوست سیر و باری قبل کرم
نان و سیر و گوشت و حلوی تر
بر عجزه صوره و برفسان سون
اشتراک کور و جاز شایک
خبر بر مسو آله لوق اشتراک
نصف دنیو سون و کل اصول و
اوسو و دیکیم کیم امله
لین خطار و کیم مرانه نظر
ای و کون طو تفسیر قبل نظر
عاقبت اید اینه سفر
اولسون در سیه صبر کور و خاد
اعتزاز اید قومه و بر امله
کیم بیدار اول و وفای کیم
چوق جماع و عطر و کیم کیم
نور کیم اینه و کیم خلل
ماحصل بود و طو سیه کیم

شاه اید کیم و بی بی صحت قبل
کیم ناله و کیم و بران اید
ناقص اولور اول زیاد اولور
اولور اولور جیمه قبل حذر
دوستی اید و بر و بر و بر
ایق اید اینه نواصی قبل کرم
اولور و کیم صبر و کیم ساری
طو نظر اید و کیم و کیم
کیم صاف و کیم و کیم و کیم
ایق اید اینه و کیم و کیم
اولور و کیم و کیم و کیم
و کیم و کیم و کیم و کیم
شایک و کیم و کیم و کیم
کیم اید اینه و کیم و کیم
شعور و کیم و کیم و کیم
کیم و کیم و کیم و کیم
کیم و کیم و کیم و کیم
اولور و کیم و کیم و کیم
بالک و کیم و کیم و کیم
خاک و کیم و کیم و کیم
ایق اید اینه و کیم و کیم
اولور و کیم و کیم و کیم
بر اید اینه و کیم و کیم
کیم و کیم و کیم و کیم
ایده و کیم و کیم و کیم

اهل شمع اخی مستفیج کورد
 طبع کیم اول نسدون نفوت قبلور
 ممکن اولونیم ایل احتیاج
 سوز بودر الله اعلم بالصواب
 معراج نظم

مریم قیوم اولوب جامه شفق خدا
 بنم اول چهره کردان شستان هنر
 بنم اول ماسنظر روی خوسان یار
 اولدی هر مکتوب طر مسماه نظر
 بنم اول میل کلر اوسا کیم کوشک
 لور لور اکا زما تو دهنم در اینق
 هر مداد قلم رشق سوزد ای جمال
 کورد سنجک سطر و خیم شوقین
 دیم اولده در کالد فکر و خیال
 کیف صهای رفیق هنرم خند کس
 سدا جوج ادا فی مستخر طبعو
 دور بین قدم صفا زد او هنر
 فخر حق دهر ایلم طبعو هر و اینه
 ای دلکش ایل طبع خوش الحاندر
 طبع اسکندر معنی قلم خفته زبان
 کلک جالاکیم اوچر مکتوب شهاد
 مرشد طبعو الهام ای بی هیز
 جان آنا در روح قلم طبعون جمجمه
 ادرم عقل ایل طبعو فال اول قدم
 وار ادا ایل طبعو کیم هنر دهنم
 قلم طبعو کوبای بنکر زاده حقال

طوغدی کهوره طبعده مسیح معنا
 کام عالم نطفات مستخبر کونا
 کیده اندلشم اولو صومعه معنی
 صفتی شتر نظم اکام ناط صفا
 کل کبی شاهد مکتوب طبعو اولو سحر کوبا
 نو لفظی طبع کیم بنم کیم کیم
 نطق شتر کیم مردم چشم دانا
 اول کیمون کیم لبسته بی جان بیلا
 نطق جان بخش مسیح مستخبر احسا
 نشو و جام رقص انیم غفر
 قول اول اسکندر کیم قاتل دارا
 که کوره جای مرادین نظر اینه عمار
 تنکد رقصت عود شتر و انشا
 جیم معرفت بلبل مرغور اسیر
 دهر دایم مستخبر ای حیاتی اجرا
 فکر سیم بر قاف حقه عتقا
 برم اندلشم طبعو قلم اولدی
 نشو دل مشکوفا مده این سیر
 انشوب فکر سر لعل اولور دهر جمعا
 الله تحقیق زما تو دهنم ادر دهر
 مصر اندلشم ده مستخبر سیر

طبع فیض خدا از انچه بخش الهام
 طبعی مصره قاسم ایلر لور کیم
 تازه الفاظ کفزار کیم کوشش ایلک
 والشور کیم جان لید و حسان
 طبعی طبع طبع طبع ان بند کیم
 طبعی ادب عالی برده کور کیم
 جدول خادم او مزاج معاند تریم
 صفتی فخر و رشک طبع صاتم
 نطق کیم سباده عجب حالت وار
 هدهه نطق باغ مستخبر کورد
 نظر اوچت کرد سیم قول
 طبع دراک بر خاقد در اسکندر
 کوردیم چشم خرد بولک سباج خیال
 دیده شاهد نظم کیم بنم سباج
 می الهام مکتوب قلم ناطف سنی
 کل تحقیق بر اندی جیم سامدی
 نطق شتر کیم دلو و زنجیر پرواز
 نو قدر حسن عمارت هنر مدانه
 شاعر سوزیا تم بود عوا انیم

شد معنی لب اندلشم حاضر جلوا
 مرغ خادم کیم بر لب صد کونه نوا
 بای تعبیری روحا کلور حسن ادا
 صفت جام سیم روح طبع و عشا
 کورد شور خان حلیض و جدا سفا
 مرغ قیوم کیم ارجو بال و برین بی برجا
 جستان سان اندل لور رشق
 دیم اندل لور اولور رشق
 صورت ناقصه و معنده عم طوفا زرا
 اول زندان دل بلقیس خنجر ارسا
 مستخبر در کیم کیم کوشش شفا
 والو مستخبر در قلم اهرم و کاکا
 ادره عالم اندلش بی زرو بالو
 طبع شوخ کیم سیرت سنجک بی صبا
 مست اولوب رازی طبع اینه شفا
 دم جان کیم او کشته ایزد اربا
 فکر بار بلبل ایل تدقیق سنجده حقا
 ایلو جیم معنی بهنای معاند و صلا
 کشته دخواستی بنم ایلر اصلا صفا

خواجه کون و مکان محکم و هفتده
 دکل بودر احم او خد بودر نا

نائب قاضی حاجات شیعو عرصا
 خلعت ارای لور شل لور انقدر
 فی عالم شکر کیم رسول انقلین
 قره العین رسول نور و جنت جبریل

منفق حال عصا اول سده رور
 انبیا خیل و رسل موبک و نوبق لور
 محرم راز خدا شاهد برم اسیر
 درت النابخر نبوت شل لور قبا

سکا ايمان را فراداده و ارض و سما
فانيه نوسان اوگان خدای بیک غمزه
ای قدی سرو جهان چرخ غیب النسب
اولین ساروشن افتاده نهال قدیم
کسی خوش معلوا و لفظاره کهی
والا از طعن این مسعود
درست اما رخسار کوبه اکسیر
مدحی حضرت حق ایتمیکن مخلوقات

چمن وصف صفای خط این نظم
کرمین قلم غفر ابله ابرامض

چمن چمن غنچه اول امضای قبول
کلان غنچه کربا فی ابرسود جود
صحنی غنچه قیامت قهره فریادی
کرمین دو جهانده نقد زمزمه
اولسون دکنشاده غنچه شام
هموار ابرو بیچاره بی برکت
چوم کوبه ایستون دل و جان طوطی
ایستون کلشن نمکده سرور و قنات
اشده قافله لطفه ای قافله
دم خورده اولسون چانی ذکر
صلوات کول جانده او در هر سکوت
بسد رای خا بر ابرو طوطی کلوم
ابر هر حرف خطا بر دهر ار استغفار
ناتکه وصف نه کوبه ابره شام و سحر
قافله قافله انواع تحیات و صلوات

خادم

خادم شری اولوب فوق عبودیه سرور
ختم جاهلی اولسون چمن شری

سرمد ولت بدخواه و دزدان شبان
حشره و دزد ابرقضا یا خد ره ماران

مراجه ثابت

برمشا که کرم و وسوسه
برتر از ادب سلوی ناهی
سوده مشکبخت بکرای
شسته ماه اولوب کرم شاد
نیل کردون اولون شفقده
کف در ماه جامه فسخ
کعبه در اول شب معنی مال
یکدزد مجسمه براف
اکو چشم و دل رسوای کرم
اول کوبه نوزد کعبه دین
جود اعدا ابله دل بردار
بسته خواب بر کس بیمار
ناکر عفتا ایستاده قدس
خادم در سخنانه نزل
نازل اولوب حبیب معصومه
بر براف کعبه فی ابدیت
بایز چهره سالی اولوب عباد
دیدی اول شاه سینه تبیل
سزای دعوت ابدی تنها
لطف و احسان کبریا کون
کعبه انبیا فی زائر اولک

مرد شاه ایلمی برده مهر
کیدی بر بولی خلت شاهی
چرخ چرخ ابدی غنچه ابدی
بر طبع طبعه کاهل ابر کاد
باز سونکر سلی غنچه
قطره صبر ابرو ایلمی لک
عین صواب زرد و اکره ل
چو اوسود ابرو ماه محاف
عین زفرم مقام ابراهیم
خانه ابرمانده تجلی
اولمانده غنچه جود
شکنداد ابر چشم دل سدار
ناز بر و دره اب و دانه
موسل و صحن حضرت جبریل
کیدی دخی خوان معصومه
همچو طایوس جلد زینت
دست لطف ایلری بیدار
چوق سیم ابدی حدی کل
سورق قنطر در اهل سما
فی تکلف کلاه خدای کون
بوی حفره مسافر اولک

خواند و بد او نوشت و دست
 صحت یافت و اول او زره بپوشید
 سکا ای ناز بر و دل و دل
 ماه بر فرض هاله سفسر
 طهر و جاول و سر و سر و سر
 اندرست الی کو و کو و کو
 فخر جبریل و لوب بند
 ند و او و جانی و جانی
 و و دی دست جبار کبلی
 طر و ز و اول و سر و سر
 نو و نهیلی و سر و سر
 چون و او و او و او
 شبه و سر و سر و سر
 تا و سر و او و سر و سر
 نو و او و سر و او
 فضا و سر و سر و سر
 هر و سر و سر و سر
 شو و سر و او و سر
 جاب و سر و او و سر
 غش و سر و او و سر
 اول و سر و او و سر
 و جاب و سر و او و سر
 ان و سر و او و سر
 جاب و سر و او و سر
 رس و سر و او و سر

دین

دوش عیار و سر و سر
 کور و سر و سر و سر
 جام و سر و سر و سر
 روح و سر و سر و سر
 مغز و سر و سر و سر
 منزل و سر و سر و سر
 بقوی و سر و سر و سر
 نیر و او و سر و سر
 کور و سر و سر و سر
 مجلس و سر و سر و سر
 نگاه و سر و سر و سر
 چشم و سر و سر و سر
 حس و سر و سر و سر
 قصه و سر و سر و سر
 اکابر و سر و سر و سر
 مشی و سر و سر و سر
 نه و سر و سر و سر
 نور و سر و سر و سر
 جاب و سر و سر و سر
 فضا و سر و سر و سر
 جله و سر و سر و سر
 مؤذ و سر و سر و سر
 با و سر و سر و سر
 کعبه و سر و سر و سر
 کعبه و سر و سر و سر
 جام و سر و سر و سر
 نام و سر و سر و سر
 جقد و سر و سر و سر
 جلد و سر و سر و سر
 او و سر و سر و سر
 پر و سر و سر و سر
 اول و سر و سر و سر
 اطلس و سر و سر و سر
 قالد و سر و سر و سر

سیرجی چندی کوه سیدان شانه تاجا به
 صومعه و اراکیم انشامون قشیر خورشید
 مکرک جوشی جشم خورشید کجور جوشی
 هم خورگاه مهره کوبادام دوران
 و شیدر اینده طوب آقا مهره با جرج
 نندک لیاظمن بودک بدلیس ترمرک
 دل شب بر سبزه عجب کجور شامه
 و شب نورسیا هر واصل و لیلی سالت هفت
 و شیدر بر منظره مشکین کسودان ف
 و شب ضبط ایند بلرنا و ج معراج معوری
 و شب موله جیبیت خاکرون قالدردی لطف
 عزمی خوراک شرب اول روح باکی ابدی دقت
 خد بر جا دبا یس سیر قاج قوسینی
 امین رج عرت خازن کجیتا دعت
 رسول قادر مطلق شمع افرم و اسبق
 امام صاحب الکونر خطب لامکان

رسول مجتبا احمد بنی افضل و امجد
 حبیب حق بی تا حداد اشیر علم

اوشن شاه فرما نرای اورنگ رسا
 سعید قدر نه کردون بر لئون بدلیس
 اوشا هشت که ماراغ البصر در سحر
 سرشت ذات باکی طین مخوم شو ندر
 به شدر بر جنت طریقه مقبول در او لکم
 سوزید روی او جانور ووده انی شانه
 جیسا بدنه کفار دلی بی مندی کج بدنه

دین خودی نه سحاب بر سحابی از قلم
 کز انجواب صفاد در جشمی احمدی کج زلم
 دیا رطمت اسکند ماه سپهر ا
 شفق در چندی بر بر واری لیلی برده دیا
 چغردی هفتدند صدها ران نور جی
 و دما نم سیر شانه بودندی جرج سونا
 به لیلیدر کجی جی جی جی جی جی جی
 فوله صد شو قزاقا شقرانی اجس احب
 او شیدر بر سیاه خاری شوق نازین جی
 حداد مشکور کج و بدلیس نه
 اوشب اولدی رسولنه جلوه کاهی مقصد
 انجود جرج کجیه یا دی غیر سار
 شمر فرما نرای تختگاه حله او را
 دین راه دولت رهبری جنت الماوا
 حبیب حضرت حق محم اسرار ما وها
 امام دشت جشم صفات رحمت مولد

صفی

صفای شمع کور کده اول سرچشمی ابد
 سار و آج و کج خوراک او لوی جی
 نولم بر پاره ابرکی باشی اوزره سیان
 او قی نور طین عالم اربه صالشی
 خدا اول سر و موزون قامت و ایند فساد
 غایب برده ز غوری کجی باج غا و زده
 جاداد و بها بر صدق اقرار ابدی با جلد
 رسول کبریا ننه عجزانک عدنه محکمه

چغوب کرسی والی بیاه راوی ککرت
 بران معراجنه تفصیل انشور سحر ادر

صبر کعبه عباد و دولت سمار نه
 کلوب ناک بر دمه عرت حضرت جبرین
 سلام ایندی صاحب کبریا نه قبر و عز نه
 خوب کسود جیم عالم لاهوتی سیر
 طوروب اول با و شاه تا جدار تخت کجوب
 عجب رشیدی اول شریک هرگاه قضای دین
 فرزند و خفته بر کسودان و آسمان با یقین
 شام آقا اعدای بروم سپهر ندر
 دم صبح سعادت در صبح الخرب جی
 کز اول قدمه البقی فکر سیکری
 برندن قریب کجی ابدی حقه امان
 تخمین ظهورده انبه اکبر بونه سرعند
 صف ارواح با ننه انجابه مقصد اولدی
 برات رحمت مولی بطوری ابدی اول صفر
 تمام ایندی صوفی سنه پاکیزه سی اوزره

عجایند ز منب کندی اولدی ساوه نایبدا
 کربله بی کجی حسن نکلیا سینه غیر
 کشتند صافوب کندی حبیله حضرت
 کزنا اسوده اولسون سام سنده عالم با ن
 بن اسود مری نور قوند مری اوست
 نولم کومر من جشم رشید بر اعدی کوبا
 حصا دنا قد و اهو زین و شب اردوها
 نه و کلو خا هر عجز بیانم جله اطرا

سرای ایما بی ابدی اوشب هفت نه ماوا
 دمی ای باغت ایجاد وضع جله اشیا
 سکار برشتی رضوانی هرگاه ابدی عجا
 قد و مندن شرف بولسون فضای ملک
 سوار اولدی و رضی آسمان بیای پروا
 جهان اصطل و مصل و مننه شام صبر
 قربا رقت و جودا ننه و برنیل و شوق
 نکال پای خوشی رضای ذلف بر جرم حورا
 شب قدر لقا قدر و مشکین طره بو یا
 وار در بر طشت العین بجه برضو چشم
 اکثر کرم را کبی برکت عا ننه ابرارضا
 آقا شاکلی و لدی اول امانت سحر فصا
 و کجاق مقصوده امام صاحب انقوا
 وجودی نظیر سید اکبرین کا طرا
 دعا کردی کندی آسمان روح ابدی رضا

قوندى سرنه هراى دولت
كلدى اوزمان قام نازه
چيرىل سفير سدره پيرا
امانه براق برق خا طف
سجاسى نال هور و رضوان
شيرينى هينى نكر سوز
اندای سوز و نغنى خوشتر
اعضاسى چو هر شمع
برگ نه ابدى اوحيث و جان
ايام نشاطون سكر و
انگشته هم و صده نه منت
سجاس نال جوش ابدى
بجز اوزده اكر ابدى زفا
سر كشته ابدى براق
قصه ابدى بزر و دين
رفشار ايكون اوسر عهدي
نازده كك كلنگ با به
پروان ايكون ابدى كنده بر ناز
مانده الهوى و صده
چيرىل كور و بوضع خاى
اكا ديدى اى براق كلكون
نولدى سكا كيم ابا ايدرس
بود و دولت و بوساعت و فر
كچد دايد و جلف بلور سركون
اولر سى او شسواره سى رام

مست ابدى نوبيرم و صفت
مانده سرو اشتر اوزه
چكدي اكر براق رعا
هر جوشى نوبيرم هاتف
رضادى نال روك انسان
ارابش خففى دل افروز
شفاف نال آب كو هر
دانده ايجى بر مرصع
كچم كرونا بر مر ابدى اولده
مانده وصال نيز بر نو
دلفرخ عاشقانه سبقت
مانده هم خوش ابدى
اولر نال سيم بيدار
اولدى ره انقادن عاق
اولمغه براق زبور زين
ايردى خالده نهدم
فرق ايجى ابدى تراب و ايج
چيرىل اولور ايجى اكر و سار
نسيمن اولدى سر كشته
نسر مدل اولدى اهتر اى
بايم نه بوجوشى ديكر كون
بخت ايردى سكاها ايدرس
هچ بر و شتر اولدى ميمر
مقصوده و نيكى نسيمن
قرا كك بستره اهرام

بسم

جمله سكا ركب اولر سى
سرا كك كك كيم اولر سى
ايم ايت بود راشتر ايكبا
بوجوشه نزا انجا در
بولر دق اولدى ايم سى
كوش ابدى براق چون بودا
نريم ابدى تخلف ابدى كند
نرمنده كند ابدى هر سو
ايشى ابدى جوشى شرسارى
دخسارى اولر كوكاه
كاي نايخ دلفرخ شفا عت
فرداى قيامت اولر نينه
اول كنده سكا راي نفع
كند رسكره جناب بارى
اول كنده هم جوش ابدى
ايجى اى كرم زينان
كوش ايجيه جيب اكرم
كوشى شفاف ابدى بر عيد
اول و كده طيفه ابدى
مانده آفتاب ريشان
بايلش فلفه نسيمن
الوده براق الك نسيمن
چيرىل و براق اولدى كسان
چيرىل اولر براق راهى
اول كنده اولدى پيدا

چشم كده ايدر لته اكر سى
عاق اولر رعايت ارجايل
سرخيل پيران حولى
كچوب جناب كبر با در
نه سى شرف وجوده هم
سودى بره چهره نيازي
وايدى خور و كند كند
ميراب شوى عجاج هر سو
اكنده عاك بر دى
اولر اولدى معد و شفا
دندانده كليل رحمت
همى عرصا طول نينه
اولر سكره هم نفع
بر كى براق چل هراى
ايجى ابدى كندى فراموش
انداخته صليل نسيان
مژده ايرد و نسيمن
و كد ايرى صادق الوده
ذال اولدى جوشى خام
نخود كك اولدى برج ميزان
چون چشم و كاي ايدرس
بود ابدى عاك كك كيم
و كد ايجى شتر لته نسيان
طرايدى هوى عاك و ايجى
اندا هم سرائى اقصا

اولدنده او سروده نظرگاه
 ناکاه بولدی ائمه حاضر
 شاهان قهر و نبوت
 اولدی اوزمان شه تمانه
 اولدی شه دیر بانه اکل
 یعنی اولدج ائیا جماعت
 هب ابدی بر سر شادمانی
 چون وقته ابرینده جدی
 اول نور جهان شه یگانه
 با ائمه سوره دی راهوار
 کردون اکر اهترام قلدی
 اولدنده ابدی جریقی آسائه
 افروک هب ابدی دریده
 ائمه کال و جسمی روح ا
 ائمه کال و ذاتی نور انوار
 ائمه کال و ذاتی لست ابله
 ائمه کال و روحی نور بر د
 با اولدی در سپهر اول
 با این سوره و بولدی ک
 جرح دؤمه اولقم وارد
 مانند خرم ابدی نکاح
 ابر کده اچمی اسمانه
 اولدی نفسی عجب بل شعله
 اولدی کیده دله اولوریده
 جعفر د و نوب باشی سپهر

بر این صحن صحنه الله
 افطاب اول و اول و اخر
 حکام محالته شریفین
 اول سجد اولوبه امامه
 طغرای سطور صف مرسل
 قهر رسل ابدی امانت
 اجرای تخت و نهانی
 بر دله کور وضع اولد شمع
 غم ابدی سدی آسمانه
 علی ابدی بر ج باد نادی
 یوسف هم ایتام قلدی
 کیم پرده چشمی شکی آسائه
 کیم لیه عاقبت نور دیده
 حالی اولور اچمیر ابرام
 رهبر اولور سپهر دوار
 ضبط ابدی حساب افریت
 فرشتوده سپهر کردان
 بقی نه بدو اکتی منمن
 بر ابدی کاس یاس نایمان
 شقی ابدی ناسی عطار
 صغیری سوره یابیز رو
 دوشم کف زهره دن جفا
 شرمیده لقه ابدی قامن
 چون طارم چارم رسیده
 زرد اولدی یوز و ایللی

جعفرده

جعفرده بشی بادگاه
 جانی مجرده هاته کلدی
 اولدنده ششم سپهر و
 سجاد مال ابدی باس
 هفتی فله اولدی چون کرم
 رضا دینه اورمدی کناهن
 ابر کده سپهرنا بنانه
 هشتی فله دوارده با
 اظهار نیاز ابدی جلد
 عفرین کدوب نیازه بریت
 حوزا کرم ابدی هدیه
 شوقی نجات اولدی سائر
 میزان روشنوب اولد شب
 اورده کتا بر فردان جسته
 اولماغ سیرای جلی احسان
 حدین بلوب اولد بار مؤذنب
 جدی بی کتور و بسمه دایم
 شکای اهل کججه حد دن
 کچ نفدن المذ فو ث
 اوازده ذکر قدسیان هب
 اندنمی ایلوب غروی
 چون اولدی شوشه مقدس
 اولدی اوراد کده اده دکار
 اندن ده کججه براتی وادی
 اما که نه سوره نایم کاف

هرج یوز اوردی خاکراه
 تبین بر خجوب امانه کلدی
 بر جسد سعادت اولدی و
 عرض ابدی شعله آسائه
 حال زحل اولدی خبی شکل
 دد ابدی عبد و سیاهن
 بجشی ابدی فروغ نیرانه
 کرسی مرصع دلدار
 قدیمی غم ابدی پایوب
 نور ابدی خاک غنبر اکین
 ابدی نه کدوبه عظیم
 اوجدی یوهواره نسر طابر
 یوز سوره ی ترازوی رکا
 میزائو اولدی اولده اهنه
 ابر رخن ابدی دلوریزان
 هر ج کلدی صلی عفرین
 ریح ابدی اخی سعد نارنج
 ابدی اخی بجه اسد دن
 خرم ابدی جدر فلسی هوش
 اغازده سنبل ابدی اولنب
 طی ابدی جرح دی بروی
 از این بادگاه اطلسی
 مانند حریر خوشترین نار
 دوشدی تن سوره کده
 نعین بد زمر دین شایخ

چو شکوه دل دل درخت
 تار اور نو قاش اعمال
 همایه سخن جاودانی
 اراکیه جناب جبریل
 اولدیده او شاه کت وید
 جبریل است او دمه پرویا
 روشنی او داده زبون و
 اعضای برای اولوب موی
 جبریل بدی رسول اکرم
 انصاف برید دعوت
 لونی اولوب بنده هیا
 بوسوزده ایکن امین صفت
 بازا بندی زبان عدو هوا
 بوندک ایلر وکل بریده
 اجسم پروبال بنم برحق
 بر کیمس کیمس کند و حدیث
 بوسوزده ایکن امین و
 بر هودج ایرشندی نایز
 بر واره کلید و شمشیر
 اهاکه و قطع راه ایدری
 اغوشم الوب اوجان جانی
 فالدی او ایدر و جبریل
 چکدی عقیق مانه راه
 چون درخ اجم اول شاه
 درخرف دخی فالدی منزله

نزد

نریه ایدی آشیانی عتفا
 شبنم کتی گدی مهر رخشان
 عرش ایدی روده اولی
 اولدیده رسول و اصل
 عرش عظیم پناه بار
 ایدی او دمه پرویا
 حق ایلوب احترام و اعزاز
 ارایتی بزم و صفت اولدی
 و هاج و غنی و کرمینان
 کیم هوصل حساب به صغیر
 فطره ایلرینوب جم هیا
 مستغرق اولدی نور نوره
 دریا به ایرشندی موجه آب
 میرانی اولوب درخشان
 حادث اولیچ قدیمه اصل
 دریا به ایدر کیمس روحان
 کدی اراده نیک مقارن
 اول صحنه نطق هم اولدی
 اول گفت و شنید هم کتور
 بر کیمس دکل او سرون آگاه
 بدجمل خطای جا و داف
 حقدن او بی ناز و درد
 اولدیک اول ناز و رحمت
 یارب بحق شاه کونین
 یارب بحق شام سرا

بارب بقی شام و صفت	بارب بقی جوشی رحمت
بارب با شمس چشم موم	بارب خفیری اینه محروم
شمس قبل اکا هر عسری	
اول دست کرمله دستگیری	
معاذ به شیخ غالب و ده	
بر شمس که سرای اربانی	اول شمس او ماهی است اسما
اما که شمس امین رحمت	شیخ الحرم حرم حضرت
ما ندر بهرول صاحب عرفان	نور سیم بجز نور ایمان
کذا و شمس شرف ما	و بسق الفون ابدی نور کاف
بوز سوز که کلدی خاک پای	دعوتی بولند بلی عذوبه
اول لبوا چون سپهر کردان	ایشی بچ بلیت صبا هر بیان
چون آب حیات و شام انور	رنگی سب ابدی موجی اخضر
ابر آورد اولوب بهار و ناسور	جوش ابدی سینه زار اهر
سرج شمس خضر اولوب شمس	ارواح بقایه اولدی اروا
ظلمات چکوب سراق غیب	سرسوزدی ماه مهر لوب
نامر ایده ماه عرض دیدار	ظلمات خفا کبردی انوار
جوش ابدی صا که تله بیت	اهیا اولنا که مصر و صفت
بسط ابدی نقطه اسود	سرا اولدی اچنده شام اسرا
انوار اچکا شمس طولدی	ایشی بکجه صا ح اولدی
شوق ابدی مری بار و بار	شعلدی شمعان ساره
بر خرم نور اولوب افر	خوشیدی قیامت بر نوا
بر خشم ایشی بوز سینه	کر اولدی سدا اکیته
کر ایشی مهر و مه قدیم	شیر برینه با غدی ایشی
انوار بوردی کاشانی	دوستون که در اولد بیهی
برق اوردی و شمس نا با	محو اولدی هب آفتاب و مهتاب

بر خرم

بر خرم ابدی کوم بر تاب	خوشید و الله کرم شتاب
ایله نور اولوب شمس نار	بار ابدی باره عرض دیدار
کودری خدا ابد و شمس	جبریل امینی بلیت دعوت
هر که کز ایزدی اسماء	صانع عرش جعفری خاک کلاه
تبشیر قبول سروش عظم	دیدی که ایا رسول اکرم
ادین خود بلیت بر اقی بکتا	کلدی ایا خیر عرش اعز
ایله کدر عرش و اسماء	مخزون بود ره لومکاف
اول مفصل کن فکات ایجاد	فرمان خدا به اولدی نفا
هر شمس اولور ابدی شتاب	چقدی به اسماء قران
چون بصدی رکاب پای دولت	زین خانه سی ابدی بیت
نه قالدی زمین و نه زمانه	محو اولدی بوطر ایشی
جوش ابدی جود کج و حدت	مصابه مبتلا اولدی صورت
هر صورت کبردی سر وحدت	مفای خرم بولدی صورت
نا که کوشوب حرم انصاف	عبدیت اولدی سرتی پید
اول ساجد اولوب حق اولدی	دیدی بومقامه غیب مشهور
ارواح رسل جماعت اولدی	اسمه بلورنه حالت اولدی
ای خا و اورتیه اولد جالوت	اسرار شمس اولد ادر
در با سوزی شمس نه لوبی	نکری ایشی ادر نه لوبی
کل عا دشت ابرام کیت سن	صوفیه سوزین فراغت ایشی
چون بصدی سپهر اولد با	اولدی ایشی با ده بدر عا
نا خلق کات اولد مجر	کچم دور قری دور احمد
معا جده چون زمان بودر	اولد و بیکر نوا بودر
ماه اولدی معی بر منق	ایشی ابدی نفع صد الحی
اول بدله انعام قلدی	کوکلی الوب غرام قوی
چا ووشنی ایشی بر سر و نشان	اسمه ممکنه دل فروشان

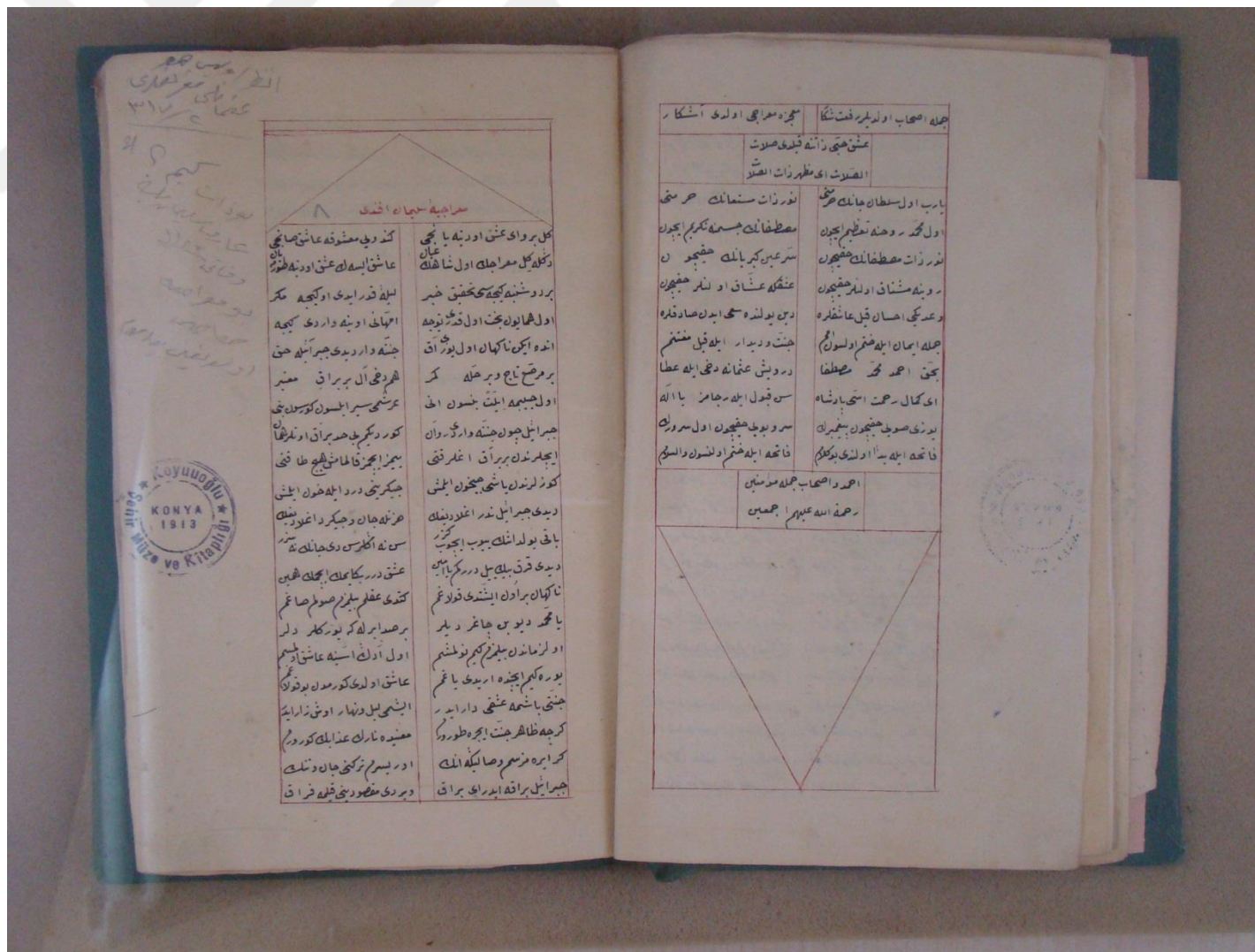
معراجیه نایب عثمان در ده شیخ مولوی	
اول امله اد ف یاد ایلر	اول دل اولی قبی دشا و ایلر
ذکر حق تعالی و شاد ایلر	هر صواب آبادی ایلر
حضرت اعرصا ق سولر	مطقی نه صحرانق سولر
هر کیم ایلر سه مجر و صفی	عاشق محمود اید حق اسعی
کیم انق دات نرفین اشکار	باغت موجود ابدی کردگار
انکچون جمله دن اخصدور	انکچون برز و امکدر اول
انکچون بار دلدی شش جها	عرش و قرش و هفت دریا هم
اکر بردی حق حقایق سرت	اکر سید روی د خاق سرت
هر نه کیم اکر امل شدی دانه	هضم اید و اکر املی دانه
عشق حی دانه شدی صلات	
المصلاقی مطهر دات المصلا	
ای حقایق عاشقی کوش ایشی	کیم مجر دن خیر ایدم سنی
دات با کله سبک کوش اول	عشقی در با سکر هوش اول
بیل نه قوت و بردی کجوبینه	بیل نه حکمت و برکت درین
چون صیب اولدی الهی	میراث و افره بولدی وصول
سا که نقل ایدم بر ای میراث	داده کف و ادایه و برکت
بیکه ارجا ایدم هر اچده	
فاخر الیاد اوله عثمان درده	
چون اواره قیدی اول دبا	کیم مجر بوله اکر امل تمام
بیلنه بیلر عالم جت	قول و فعلی نیجه دیکین کتاب
با د اولسون مجر ایت	خوش بلسون دات با کله
مجر اندک بری معراج	حضرت پیغمبری اعراس
بر سب ابدی دوشمن دی	بر سب ابدی کیم کردن شنب
شبه معراج ایدن کیم شنب	اجب جویانی قودی ظننه دبا

امهای خانه سنده ابدی رسول	کیم عقیقه خواهر کیم اول بول
شدی مجوسی دعوت اول بیل	دعوت انکچون کیم اول بیل
امرا ایدو جبریل اول دیکم	ابدی امری اصف جبریل
بر براتی الی جنت اعلو مدن	ایلر اگر حضرت اکر مدن
دعوت ایت کجوبی کلسون کیم	کوسترم ویداری بنده اکر
نیجه لطف و نیجه احسان ایدم	بکا واران بول اسان ایدم
قول فرمدن ایدم مجر دانی	بیورم سن اوز و ایلر
بر براتی ابدی جنان اول	کندی اول سلطان نسیم اید
خواب ابدی بیاندن هین	با عجم ویدی جبریل امین
کوش اید و جبریل طودی	اولدی جبریل و میکائیل
ایده بلرمعراجی شنب اول	طودی نو دبلر زمان و اسم
دید جبریل ای کیم مطقی	چون سلام ایدر کیم رجب
دعوت ایدر دات با کله	نا که حضرت ایلرینه اول
جانیله اولدی مطیع امر یار	کندی دمرمه اول بخشار
انده دخی شق صدور ابدی قلم	دزمم ایدم خوش وضو قیدی
عشق حی دانه شدی صلات	
المصلاقی مطهر دات المصلا	
دید جبریل ای صیب ای بودی	و بردی حق کیم جنان بر
کیم سوار اول ایدم عزم خوا	هیب ملائکه منتظر لر در کیم
چون براتی جکدی و علوندی	کیم سوار اول بر افر اول جت
کیم ابدی سرکش کیم بر	قودی جندی کلسون اوشاه بر
دید جبریل اکر ای سرکشی	بیمیر کیم بولدی بودی
نیجه سرکش کیم ایدر سب	کیم ایدر سب حقایق سب
بیمیر بولدن فضل کیم نور	راضی اولی اولسون ایدم
چون براتی کوشنه ایدر	اولدی بیک جان ایلر ایدم

دیده بکرم سعادتمند اولسون سواد	بلیق بی بیچاره ناله آمیدی و
چون صبح گشت اولون دینور	کوله بی شرف دل ایچیکه ظهور
بر بر آتش بند در عرا	بنه جبرائیل و میکائیل
اول زمان دغی بکا اولسون	بوجله و عدو جنسون او شاه
بوجله بوج اولدی خاموش اول	یعنی کیم اول دعه اولدیه
مظفر سلطان بیگوش اشک	کیم لسان وردی براند اول
وعدا بدر اول دم کا اول	اولدی میکائیل و جبرائیل
گشتی ختی زاننه شیدی صورت	
المصلاوات المظهرات المصلاوات	
بسی هال اولدی سواد اول	نوره سا با شله طلوعی جهات
بر دکانه یور و جبرائیل امیر	بر می میکائیل اولدی بریم
بیجه کز نور بلف مونس کله	امرضله اکا بیر و اولدیه
شده طلوعی عزم ایله اوج	اولدیه بخارده بیز اول
کوشه فرج ایلی اوج کله	با محمد طود کج شیدی ند
هیچ مقصد اولدی کندی هال	دادی دسه عزتله شادمان
کله بیر اوج خیل اشیا	اولدی نکر اولدی برضا
امرضله دیدی جبرائیل ای	ایلی دکتی قبل اول امام
کجکی مجرایه امام مرسله	شیدی ایلی دکتی اولدم هال
نور دل معراجی خالص شیدیه	عزیزله اولدیه کله بر
بر طیفقه کندی اوج کاسه	بر می محمد و بر می سواد
لیدی جبرائیل ایله بر	بوجله و دمرضه ای بختاد
حکمت اول صواد و معانی	نوش ایچد سو شیدی نجره
عده ایچد جبرائیل دغی عراز	خود بنه ایچد کله کله نجر
خری نوش ایچد کله ایچد	خود فاسق اولدیه مؤمن
گشتی ختی زاننه شیدی صورت	

چونکه افلاک عروج ایلی شیل	اسمانده یولدا ارا حله
اوم و عیسی و یحیی بر سنی	کور دق اولدیه لردی دغی
سارده وار کور و موسی او	مرحبا شیدی انکله و برو
ایچیکه شریف هفت آسمان	بیر ابراهیم ایله طوری مکان
روح ابراهیم ایچد اقبال اکا	دیدیکل کل صاب اولدیه
سدره طسیر ایچد اولدیه	قالدی جبرائیل سدره اولدیه
دیدی حضرت ای رفیق خوش	ایچد بیس ایچد خیل طریقی
بسی دیدی سی ای شاهها	اولدیه بیس عزت ایله رفیق
سبقت ایچد سدره دره بی	عرق ایدر بزم نیم فیت شان
ظاهر اولدی رفیق اولدیه	کیم سوار اولدیه برنجده
اندوه نیجه حجاب اولدی عدم	کور دی حضرت حضرت کیم
چونکه حضرت حضرت بولدر	القیات اولدیه رسول
ایردی عین زاننه برضوش ند	یا حبیبی یا محمد مصطفی
با سلام و رحمت و طیب و صفا	ساکه و بریم ای امام انبا
عین عینله نظر قبل عین کور	چونکه عین ترله شیدی عین کور
شده کیم مضمود در محموله	حضرت عین حاضله مقبوله
حضرت اولدم امتن شیدی ناز	آینده بخش ایلی اولدیه ناز
جبرائیل کف اولدیه دعه	بسی سر و شله شهادت شیدیه
اندوه طفسان بلیک کیم اولدیه	نیجه بلیک اسرار ایله حکمت تمام
حق نشاط لطف و فیضیه صورت	شده شیدی شله مؤمن مونسات
لهم سور دی بش وقت اولدیه	الهی دقتله ابرین ابریم
اولدی دستور اولدیه صلیب زاننه	کله بیله الهیات فائده
امرضی خلقه تبلیغ ایلی	مخبر صادق حضرت سوبلی
اولدیه مؤمن ایچد نصیر	اولدیه بخت صوفی ایلی

بنده کیم عتق شد و از در
 کلبه و معشوقه ایرکوره هم
 الی جبرائیل براف او زمان
 حق سوزم ایندی سکا مصطفی
 دیدیم کلمون قوافلیم اله
 بویکجه ظاهرا و لور اسرار
 زمره طوطی کون الله مکان
 هم سحر جنت قوسین اهدیه
 کل کیده لم حضرت با مصطفی
 سکا جنت کون کوردم براف
 طور دی برنه همانم مصطفی
 جنتی اولومه براف جبرائیل
 طرفه العین ایچره اول شاه
 انبیا و اهل قارون کلد یل
 بی کوب مرابه اول خیر الزمان
 ایکی رکعت قبله اقتصاده
 اول کجه طوره مدی جولان
 شهر شدن در لو حکمت کوردی
 جبرائیل طوره غدر اول مقام
 قالدی جبرائیل مقامه الهام
 بازم بو بولدی بن بنده هم
 جبرائیل دیدی رسول الهی
 سکه ایچون یاره دلدی له خلق
 بونده ختم اولدی بنم سیر انکم
 نیکایله امرای و بدر و دلخود

عاقبت معشوقه ایل ایرکوره
 کوره کلک زحمه مرهم و ره هم
 تاجش ابده کلک روان
 کیم مبارک خاطرک بولسون
 عرش سیر بسون کوردی
 کورسیر در سکا دیدار حق
 عرشه دار دیدیلر خن جهان
 عالمک اوستونه رحمت صاحبیلر
 منتظر در انده اصحاب صفا
 دعوت رحمان در اله براف
 قودی نایجی باشنه اول برضا
 او کله دوشدی اکا اولدیلر
 کلدی قدسه ایردی و بصیرت
 مصطفی به عزت اکرام قلدیلر
 انبیا اراضه اولدی اعالم
 اوله امراییشی اولدی با
 شوله کیم خلایک سیران اولدی
 تا کور دی سوره به ایرشد
 نه خلق تا کیم طوطا لیدن نظام
 دیدی اکا رحمة للعالمین
 کیم عظیم بونده خنده کیده هم
 صمغیل بویردی کنی غریب
 انس و جن خور و جنت هم مله
 ماوراسندن دخی بون اکهم
 اجه هم بن بوندن اونه پردیال

کر

کز کیم بر ذره دکلو ایر و
 دیدی جبرائیل اول شاه جهان
 راه عشقه کیم صاقور جانی
 چون از لاله کیم عشق اولدیلر
 راه عشقی هانده غافل بر سر
 سولینور ایکن جبرائیل ایل کلام
 الی اول شاه جهان اول زمان
 کوردی کوله الهی عبادت
 کیمی نعلی دکی پیچ ارفور
 کیم فیامده کیم فیلی کوع
 کیم عشق حق الهی مشد در
 نه کوله الهی جمله قشوقه بلر
 مرهباله با محمد دیدیلر
 لهری قنولدی معراجی
 کوریک میدان سکدر بویکجه
 ایرمدی اول کلن بود لاله
 چونکه قاموس کور کجکی اونه
 ج هر دق و لفظ حق اولدیا
 دیدیلر محبت مظلومه هم
 کجه کوندز طور سیر استیجکله
 کل جیبیم شاکه مشان اولنم
 نه مرادک دار ایله قلم روا
 مصطفی دیک با رب الرحیم
 اول صغیف اشترک حلی خله
 کجه کوندز اشتری عیان قو

بازم باشند اباعه ای اولو
 پس مقامکده طوره ایله
 اول جق کورسه کرک جانی
 بازم اسم با هم ای خلیل
 بلکه کز نشنه در دیرملک
 کدی رفرف اولکده و بر دهم
 سدره دن کوردی و کندی
 لهری بر در لوطا عده غو
 کیمی نسیم و کیمی خجیر ارفور
 کیمی حقه سجده قبلش با خجیر
 داله دهران و مست فالشدر
 مصطفی به عزت اکرام قلدیلر
 ای شفاعت کاخ احمد دیدیلر
 دیدیلر کوله سعادت تاجی
 صحت سلطان سکدر بویکجه
 کیمه لوبق اولدی بور ختمه
 وادی ایرشدی اول اولو طهر
 مصطفی به سولیک استانه
 سودیکله جانه معبوده هم
 نوله کیم کورسرم عماله دیدیکله
 جملد خلقی ساکله بنده قیلشم
 ایلیم بر دره بیکه در لود و
 ای خط پوش و عکای جوق
 حضرت نوله نیمه المریول بوله
 نور قریکله بر لری اوله طو

